

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL NAȚIONAL DE CERCETĂRI ECONOMICE
„COSTIN C. KIRIȚESCU“

Vol. 3-4/2004

Colectia
BIBLIOTECA ECONOMICĂ

Seria
**Studii și
cercetări
economice**

**RECONSTRUCȚIA
INSTITUȚIONALĂ
ȘI INSTRUMENTALĂ
A SISTEMULUI
FINANCIAR ROMÂNESC
ÎN PERSPECTIVA
INTEGRĂRII ÎN UE**

Colectiv de autori

ISBN 973-7940-54-7

Centrul de Informare și Documentare Economică

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL NAȚIONAL DE CERCETĂRI ECONOMICE
CENTRUL DE CERCETĂRI FINANCIARE ȘI MONETARE
"VICTOR SLĂVESCU"

**RECONSTRUCȚIA INSTITUȚIONALĂ
ȘI INSTRUMENTALĂ A SISTEMULUI
FINANCIAR ROMÂNESC ÎN PERSPECTIVA
INTEGRĂRII ÎN UE**

Centrul de Informare și Documentare Economică
București, 2004

Volumul de față prezintă tema
“RECONSTRUCȚIA INSTITUȚIONALĂ ȘI INSTRUMENTALĂ A SISTEMULUI
FINANCIAR ROMÂNESC ÎN PERSPECTIVA INTEGRĂRII ÎN UE”,
realizată de **Centrul de Cercetări Financiare și Monetare “Victor Slăvescu”**
în cadrul

Programului național de cercetare CERES.

Proiectul Institutului Național de Cercetări Economice al Academiei Române
“**Modelarea politicilor economice în perspectiva integrării în Uniunea
Europeană și fundamentarea restructurării economiei României
în contextul tranziției spre o nouă Europă**”.

Contract 155/2001

Etapa a treia, faza a cincea (fază finală)

Colectiv de autori:

dr.Gheorghe Manolescu
dr.Mihail Dimitriu
dr.Ene Dinga
drd.Gabriela Oprișănescu
drd.Camelia Milea
drd.Iulia Parfionov
drd.Adriana Diaconescu (colaborator, lector univ.,
Universitatea „Spiru Haret”, București)
Cristina Cincă
Cristina Gheorghe

Editat de CENTRUL DE INFORMARE ȘI DOCUMENTARE ECONOMICĂ
REDACTOR-ȘEF - VALERIU IOAN FRANCO
SECRETAR GENERAL DE REDACȚIE - AIDA SARCHIZIAN

REDACTOR: LUMINIȚA DOGARU
MACHETARE ȘI TEHNOREDACTARE: LUMINIȚA LOGIN
COPERTA COLECȚIEI: NICOLAE LOGIN
CIDE/STUDII: Stu_15-16-04.doc

Redacția și administrația: București, Calea 13 Septembrie nr. 13, sectorul 5,
cod poștal 050711, telefon: 0040-21-411 60 75, telefax: 0040-21-411 54 86
Adresa poștală: București 5, căsuța poștală 5 - 72

Materialele cuprinse în acest buletin pot fi reproduse numai cu aprobarea
conducerii Institutului Național de Cercetări Economice.

Volumele seriei pot fi identificate și comandate fie în colecție anuală, respectiv ISSN 1222 - 541X,
fie pe fiecare titlu în parte, respectiv pe ISBN alocat fiecărui volum.

Pentru volumul de față: ISBN - 973-7940-54-7

CUPRINS

1. DATE DE IDENTIFICARE	5
2. ECHIPA DE CERCETARE	5
3. PERIOADA AFECTATĂ	6
4. CONSULTANȚI	6
5. TERMENI-CHEIE	6
6. PRINCIPALELE ACTIVITĂȚI DESFĂȘURATE	6
7. RECONSTRUCȚIA INSTITUȚIONALĂ ȘI INSTRUMENTALĂ A SISTEMULUI FINANCIAR ROMÂNESC ÎN PERSPECTIVA INTEGRĂRII ÎN UE	7
A. Formele monedei și fluxurile asociate	7
B. Rețelele fluxurilor de monedă	10
C. Rețeaua monetară complexă	20
D. Arhitectura rețelei monetare complexe	26
E. Abordări matriceale ale rețelei monetare	29
F. Secvențele metodologice ale abordării matriceale	38
G. Operaționalizarea informațională a algoritmului matriceal	53
H. Necesitatea și obiectivele restructurării sistemului financiar	63
I. Restructurarea în rețea a sistemului financiar	71
J. Concluzii	80
GLOSAR DE CONCEPTE, TERMENI ȘI SIMBOLURI	83
ANEXE	106

1. Date de identificare

Subproiectul „*Reconstrucția instituțională și instrumentală a sistemului financiar românesc în perspectiva integrării în UE*” este parte integrantă a proiectului “Modelarea politicilor economice în perspectiva integrării în Uniunea Europeană și fundamentarea restructurării economiei României, în contextul tranziției spre o nouă Europă”.

Etapa a treia – faza a cincea (faza finală) a realizării subproiectului are următoarele coordonate:

- *conținut*: finalizarea proiectului de cercetare și determinarea modelului structural și funcțional al sistemului financiar românesc;
- *obiectiv*: construirea rețelei monetar financiară; testarea modelului utilizând datele din Conturile naționale pentru perioada 1994 -1997;
- *responsabilitatea elaborării fazei a cincea*: ICFM „Victor Slăvescu”.

2. Echipa de cercetare

Echipa de cercetare pentru faza a cincea a subproiectului menționat a fost formată din:

- dr. Mihai Dimitriu, CPII – coordonator subproiect;
- prof. univ. dr. Gheorghe Manolescu;
- conf. univ. dr. Ene Dinga;
- drd. Gabriela Oprișănescu, CP III;
- drd. Camelia Milea, cercetător științific;
- drd. Iulia Parfionov, asistent cercetare;
- drd. Adriana Diaconescu, colaborator extern, lector univ., Universitatea „Spiru Haret”;
- Cristina Cingă, asistent cercetare;
- Cristina Gheorghe, asistent cercetare.

3. Perioada afectată

Perioada în care s-a realizat faza a cincea a subproiectului a fost:
15 mai 2003 – 15 octombrie 2003.

4. Consultanți

Pentru realizarea fazei a cincea a subproiectului, echipa de cercetare a solicitat și primit consultanță de la următoarele structuri și persoane:

- Centrul de informare al Comisiei Europene la București.
- Bazele de date ale Delegației Comisiei Europene la București.
- Cercetători pe domeniul integrării europene a României, precum și pe problematica extinderii UE, din cadrul INCE.
- Departamentele din Ministerul Integrării Europene cu atribuții în alinierea structurilor financiare ale României la acquis-ul comunitar.
- Profesori din instituțiile de învățământ superior economic, specializați în materia integrării europene a României și pe problematica extinderii UE.

5. Termeni-cheie

Principalii termeni-cheie ai subproiectului au fost: *rețea, rețea financiară, rețea neurală, rețea informațională, rețea în telecomunicații, circuit, interfață, nod, graf, analiza drumului critic, matrice, sistem, sistem financiar, sistem bancar, finanțe publice, buget, impozit, reglementare, atribut, funcții, structuri organizatorice, centralizare-descentralizare, bănci, piață de capital, politică fiscală, politică bugetară, politică monetară, finanțare, deficit, datorie publică și alți termeni cuprinși într-un glosar de peste 300 de concepte, termeni și simboluri.*

6. Principalele activități desfășurate

Realizarea fazei a cincea a subproiectului a necesitat desfășurarea următoarelor acțiuni și activități:

- S-a continuat culegerea de date și informații privind funcționarea sistemului financiar – monetar din țara noastră (Conturile naționale). S-a

continua activitatea de identificare și utilizare a principalelor surse de informații din țară și străinătate cu privire la interpretarea și construcția conceptelor, asamblarea metodologiei și a tehnicilor specifice rețelei monetar – financiare.

- S-au utilizat principalele instrumente statistico – matematice pentru construcția arhitecturii rețelei monetar-financiare.
- S-a utilizat o terminologie specifică domeniului rețelei monetare (peste 300 de termeni specifici).
- S-a elaborat schema de realizare a reconstrucției sistemului financiar pe baza conceptului de „rețea monetară”.
- Pe baza metodelor și tehnicilor statistico – matematice specifice s-a continuat testarea modelului teoretico-metodologic utilizând datele din conturile naționale pentru perioada 1994 – 1997.

7. Reconstrucția instituțională și instrumentală a sistemului financiar românesc în perspectiva integrării în UE

A. Formele monedei și fluxurile asociate

Moneda oferă mediul (câmpul) axiometric în care se mișcă *bunurile create de către om (BOM)*, bunuri care conțin energie umană (inclusiv cognitivă) exprimată prin valori și convertită axiometric prin preț.

Mediul axiometric (MCA) monetar este generat și susținut de către *entitățile productive (EPR)*, componente ale *entităților sociale active (ESA)*, entități care creează bunurile necesare viețuirii și devenirii umane, bunuri de natură diferită, având destinații diverse (omul fiind veriga finală a unui lanț trofic construit).

Entitățile productive reprezintă *sisteme constitutive (SCV)*, funcționând conform principiului autoreglării și dispunând de *structuri duale (SDL)*, organizate ierarhic (structura conducătoare și structura condusă).

Ansamblul (totalitatea) entităților productive dintr-un spațiu uman, delimitat, conform unor criterii institutive (*CIS*) - în prezent cel mai puternic criteriul îl formează statul național - formează *rețeaua productivă socioeconomică (RPS)*.

Rețeaua productivă socioeconomică este constituită din entități productive diferențiate din punctul de vedere al misiunii, al importanței funcționale, al bunurilor oferite (produse și servicii) și consumate “trofic” de către om (indivizi și

grupuri). Deci, entitățile productive se deosebesc vocațional (conform “muncii” îndeplinite și al destinației consumative).

Rețelele productive socioeconomice nu dispun de o *centralitate constitutivă* (CCS), fiecare entitate având propria misiune, de importanță relativă și realizând o funcție (munca) necesară “supraviețuirii” rețelei. Rețeaua nu este sistem.

Entitățile productive pot fi delimitate funcțional în două categorii: *entități productive promotoare (EPP)*, care produc și consumă bunuri și *entități productive de comercializare (EPM)*, care transferă, comercializează bunurile.

Adesea EPP preia funcția lui EPM și totodată, EPM realizează una sau ambele operațiuni ale lui EPP – producție și consum productiv. Entitatea finală a lanțului trofic, omul, realizează operațiunea de consum final și se integrează vocațional în realizarea operațiunii de producție.

Entitățile productive pot fi delimitate din punctul de vedere al generării fluxurilor productive în: *entități productive individuale (EPI)*, *entități productive de grup (EPG)* și *entități productive publice (EPL)*, și *entități productive de stat (EPS)*.

Entitățile sunt conectate în cadrul rețelei prin *compoziții relaționale (CRL)* distribuite conform vocației entităților și concretizate în *fluxuri productive (FPR)*, tangibile și intangibile, acoperind întreaga paletă a nevoilor de consum umane, pro-generative, de la nevoi primare, între care se detașează cele de hrană, până la nevoi cuaternare, din care fac parte nevoile “criminale”.

Spațializarea (dimensionarea) umană a rețelei productive socioeconomice conform *criteriilor diferențiate institutive (CDI)* generează o diversitate de rețele, interdependente, intercondiționându-se fie biunivoc (transferuri bilaterale de energie umană valorizată), fie univoc (transferuri unilaterale), constituindu-se *configurații de rețele productive (CRP)* care se intersectează, se includ, se ating (vecinătăți).

Fluxurile productive care leagă entitățile productive se realizează în mediul axiometric generat și întreținut de către entitățile productive sub forma *monedei virtuale (MVT)*, proprie valorii bunului, a energiei umane pe care o conține. În acest sens, în cadrul rețelei productive fluxurile productive sunt valorizate la nivelul entităților prin moneda virtuală, însoțitoare a bunurilor transferate (valoarea umbră).

Rețeaua productivă, entitățile și fluxurile, se înscriu pe o traiectorie a devenirii adaptative, caracterizată prin învățare și adecvare (acomodare), și în acest sens evoluția rețelelor, a configurațiilor de rețele productive (CRP) presupune transformarea continuă a compoziției relaționale (CR), entitățile și fluxurile fiind supuse unui proces continuu de recompoziționare, de modificare a *arhitecturii situaționale și funcționale (ASF)*.

Devenirea rețelelor productive, a entităților productive, are loc într-un mediu axiometric, caracterizat prin: confruntare, concurență (competiție), cooperare și consistență (solidaritate). Aceste *caracteristici determinative (CDT)* ale mediului

axiometric delimitează *piețele reale (PR)*, care asigură transferurile orientate ale energiei umane, captată în bunuri, prin fluxurile productive purtătoare de bunuri (de orice natură), care sunt recunoscute ca valori finale prin consumul uman (acceptarea sau respingerea bunurilor).

Piețele, *mediul axiometric real (MAR)* al rețelelor productive permit convertirea valorilor în prețuri, convertire realizată în cadrul *circuitului recunoașterii sociale (CRS)* a valorilor, a valorii bunurilor, circuit orientat invers sensului fluxurilor productive (de la consumul uman final spre factorii generativi ai fluxurilor).

Piețele transformă moneda virtuală în *monedă reală (MRL)*, recunoscută și acceptată în cadrul arhitecturii situaționale și funcționale existente, monedă reală furnizată de rețeaua productivă, de către entitățile productive ca “etalon” al prețurilor.

Calitatea rețelei productive, a configurației de rețele productive determină calitatea monedei reale, puterea sa de etalonare.

În acest sens nu există monedă reală, rea sau bună, puternică sau slabă, există moneda reală specifică rețelelor productive, în particular, configurației de rețele productive naționale.

Moneda reală capătă forme specifice spațiilor umane delimitative, devenind *moneda concretă (MCR)* existentă, care conferă concretețe prețurilor prin puterea sa de cumpărare, prin “valoarea” sa.

Valoarea monedei concrete (leu, dolar, yen etc.) influențată, adesea preponderent, de către moneda reală, este determinată sinergic de un *complex factorial evaluativ (CFE)* care conferă “autoritate” monedei în mediile axiometrice.

Transferurile bunurilor pe fluxurile productive orientate către consumul uman final sunt însoțite de *fluxuri de monedă concretă (FM)* generată direct sau indirect de către fluxurile productive, fluxuri care asigură recunoașterea socială concretă a bunurilor.

Această recunoaștere determină abateri, adesea semnificative, între valoare și preț, între moneda virtuală și cea concretă, și în acest sens, între *fluxurile de monedă intrate, încasate (FMI)* de către entitatea productivă, de rețeaua productivă delimitată criterial și *fluxurile de monedă concretă ieșite, plătite (FMP)* de către entitatea sau rețeaua productivă există următoarea relație:

$$FMI \Leftrightarrow FMP$$

Fluxurile productive (în sens economic, reale) și fluxurile monetare (în sens economic, nominale) se realizează în timp, temporalitatea reprezentând o dimensiune esențială a valorilor economice. Modificarea în timp a arhitecturii situaționale și funcționale, a configurației de rețele productive influențează, în cadrul complexului factorial evaluativ, mărimea valorilor, a prețurilor, a valorii monedei, deci a etalonului, învățarea și adecvarea, caracteristicile determinative

ale piețelor, conferind flexibilitate, adaptabilitate și capabilitate rețelelor productive într-un mediu axiometric generat și întreținut în sensul *cerințelor consumului uman final (CUF)*, realizate prin fluxuri de *consum uman final (FCU)*.

B. Rețelele fluxurilor de monedă

Entitățile productive, generatoare de monedă reală, se inserează într-o *rețea productivă punctuală (RPP)*, numită *rețea nodală (RNN)*, care determină *rețeaua monetară nodală (RMN)* în cadrul căreia entitatea productivă își realizează fluxurile de încasări și de plăți monetare.

În schema nr. 1 este prezentată o *rețea productivă nodală, duală (RPD)* între două entități productive, cu sau fără intermediere și o rețea monetară nodală generată de către prima.

Temporalitatea diferențiată a proceselor active ale entităților productive generează decalaje (ecarturi) între momentele de realizare a fluxurilor productive de către entități, decalaje preluate și specificizate de către fluxurile monetare de încasări și de plăți denumite *decalaje monetare reactive (DMR)*.

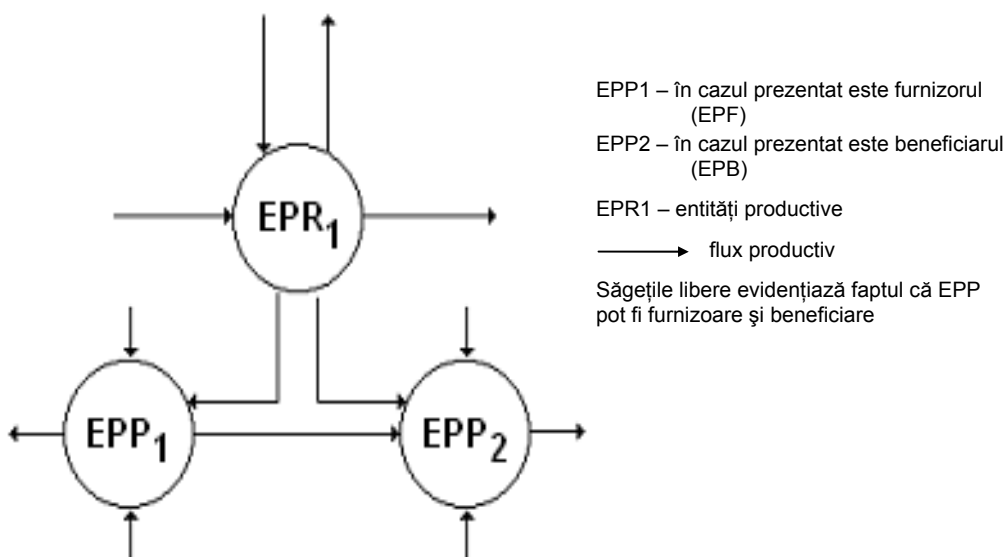
Abaterile, de regulă pozitive, între mărimea fluxurilor monetare încasate și cele plătite ($FMI > FMP$), precum și decalajele temporale dintre fluxuri, determină existența, la nivelul entităților productive a unor *stări monetare active (SMA)*, concretizate prin disponibilități sau penurii monetare, capacități sau nevoi de finanțare, prin ofertă sau cerere de monedă. Aceste stări care se manifestă dual la nivelul entităților productive sunt specifice fiecărei rețele monetare nodale, proprie entității productive, fiind denumite *stări monetare furnizoare de monedă (SMF)* și *stări monetare beneficiare de monedă (SMB)*.

Ansamblul de entități productive generatoare de monedă reală și fluxurile monetare purtătoare formează *rețeaua monetară primară (RMP)*, reflexie directă a rețelei productive socioeconomice. În funcție de criteriile de delimitare, rețeaua monetară primară se porționează în *rețele monetare derivate (RMD)*, interconținute și interconectate care interacționează, prin entitățile componente, între ele.

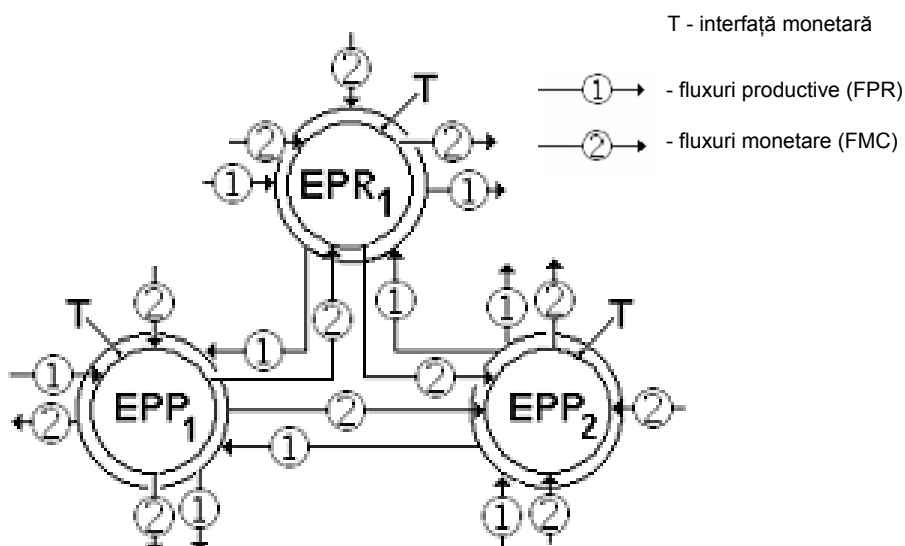
Schema nr.1

Rețeaua productivă nodală

a) Rețeaua productivă nodală duală (între două entități productive promotoare)

b) Rețeaua monetară nodală duală

Criteriul diferențierii spațiale (CDS) delimitează rețele monetare ordonate dimensional (RME), caracterizate prin includeri și intersecții, rețelele monetare nodale participând, diferențiat, la constituirea configurației de rețele monetare.

Entitățile productive, ca de altfel toate entitățile sociale active, realizează conectările fluxurilor monetare printr-o interfață specifică, denumită *trezorerie (TRZ)*, care asigură mișcarea fluxurilor monetare de încasări și plăți, determinate de fluxurile productive ale entității. Aceste fluxuri, înscrise în rețeaua monetară nodală a entității se delimitează în două tipuri de fluxuri complementare.

- a) *fluxuri monetare de decontare (FMD)*, dependente de fluxurile productive (reale), în funcție de raportul temporal dintre ele existând *fluxuri monetare simultane (FMS)* purtătoare de *monedă efectivă (MET)* și *fluxuri monetare decalate (FMA)*, purtătoare de *monedă substitutivă (MSB)*, datorii și creanțe.
- b) *fluxuri monetare financiare (FMF)* induse de diferențele înregistrate între încasări și plăți, între disponibilitățile și penuriile monetare, reflectă capacități și nevoi de finanțare la nivelul entităților productive, aceste fluxuri asigurând transferul de monedă efectivă, temporar disponibilă la entitățile sociale active, orientat de la capacități către nevoi, generând *monedă financiară (MFF)*, contraparte a monedei efective.

Fluxurile monetare de decontare se constituie ca o reacție monetară directă la fluxurile productive purtătoare de bunuri (servicii și produse) prezente, consumabile, având sensul de mișcare invers decât al fluxurilor productive și generând *operațiuni monetare de încasări și de plăți (OIP)*.

Sursele și destinațiile acestor fluxuri sunt *centrii de acumulare monetară (CAM)* ale entității productive, *casieriiile proprii (CSP)* pentru *numerar (NRM)* și *conturile bancare (CTB)* pentru *virament (VRM)*, centrii care reprezintă porțile monetare spre exterior (mediu) ale trezoreriilor entităților productive.

Mișcarea *monedei de decontare (MDC)* pe fluxurile monetare este asigurată de către *instrumentele bancare de decontare (IBD)* care pot fi *substanțializate (IBS)* sub formă de înscrisuri, sau *informatizate (IBI)* sub formă de semnale informatice.

În cazul numerarului purtătorii sunt bancnotele, în calitate de *instrumente de decontare lichide (I.D.L.)*, dar și cecurile și cardurile, în calitate de *instrumente de decontare lichidabile (IDB)*.

Fluxurile monetare decalate realizate între conturile bancare asigură transferul monedei de decontare utilizând *instrumente bancare de decontare necondiționată (IDN)*, irevocabile, precum ordinul de plată, cecul și *instrumente bancare de decontare transmisibile (IDT)*, negociabile, efectele comerciale de natură cambială, acestea din urmă reprezentând monedă substitutivă, convertibilă în monedă de cont, scripturală, de către bancă, la cererea deținătorului (entitate productivă).

Rețeaua monetară primară care se constituie prin interconectarea rețelelor monetare ale entităților productive, ale interfețelor acestora este excedată prin fluxurile monetare de decontare și reconfigurată în *rețeaua monetară secundară (RMS)*, în cadrul căreia se manifestă ca *entitate monetară de transfer (EMT)* instituția bancară, care intermediază încasările și plățile între entitățile productive

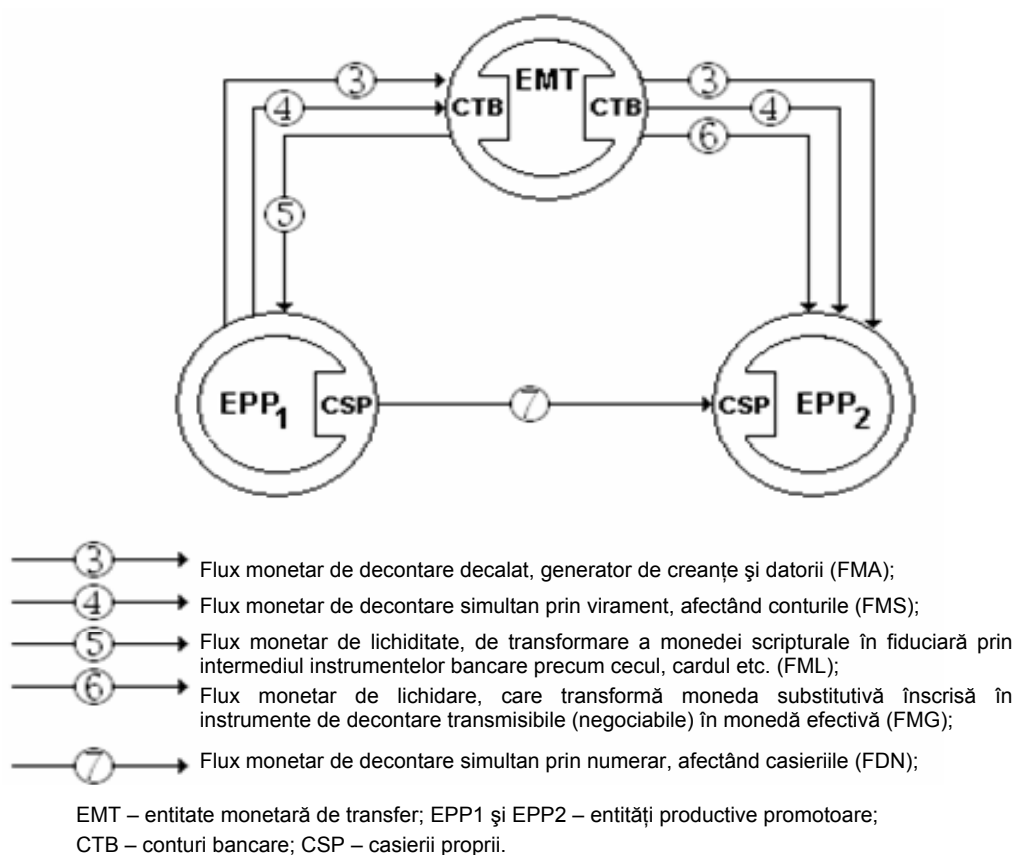
prin modalități (numerar și virament), instrumente (bancnote, ordine de plată, cambii, cecuri, mesaje informatice), tehnici (acreditiv, incaso, compensare, plăți electronice) și circuite (electric, telegrafic, telefonic, informatic) diverse.

Băncile reprezintă *centrii de acumulare monetară ai rețelei monetare secundare (CAS)* specifice unei anumite dimensiuni spațiale, care tranzitează, în ultimă instanță, fluxurile monetare de decontare și asigură conversia monedei substitutive în *moneda efectivă fiduciară (MEF)* sau *monedă efectivă scripturală (MES)*.

Rețelele monetare secundare sunt interconectări ale rețelelor monetare nodale duale, intermedierea fluxurilor monetare fiind realizată de către *instituțiile bancare (IBR)* în calitate de EMT. În schema nr. 2 este prezentată o *rețea monetară nodală de decontare duală (RML)*, cu o singură instituție bancară, evidențindu-se centrii de acumulare monetară nodali (ai entităților productive). Pentru simplificare nu s-au reprezentat fluxurile productive, generatoare de fluxuri monetare și nici fluxurile monetare generate de către entitățile productive de comercializare (EPM).

Schema nr. 2

Rețeaua monetară nodală de decontare duală

Fluxurile monetare de decontare, generate de către fluxurile productive, asigură plățile monetare pentru intrările de produse și servicii în cadrul entităților productive în calitate de *sisteme constitutive (SC)*, precum și încasările monetare generate de ieșirile, din cadrul entității productive, de produse și servicii.

Pentru fiecare entitate productivă sunt înregistrate temporal și dinamic surplusuri sau penurii monetare, determinate de către fluxurile monetare de decontare și de către *traectoria devenirii adaptative (TDA)* a entității, determinabilă în timp. În acest sens, fiecare entitate productivă, indiferent de natură, manifestă pe perioade de timp diferențiate *capacitate de finanțare (CF)* sau *nevoie de finanțare (NF)*, constituindu-se o rețea configurațională, reprezentabilă bidimensional prin volumul de monedă oferită și cerută și prin perioada de timp scadențabilă, specifice fiecărei entități productive cu capacitate sau cu nevoie de finanțare.

Această rețea, compusă din *fluxurile monetare financiare (FMF)*, pe care se mișcă moneda financiară, asigură transferul monedei efective, îndeosebi a monedei scripturale, de la entitățile cu capacitate către cele cu nevoie de finanțare.

În acest sens, moneda scripturală, și în mică măsură moneda fiduciară, se convertesc, prin *mecanisme financiare de activizare (MFA)*, din moneda pasivă, expusă modificării valorice, de regulă prin diminuare a valorii în timp, în moneda activă, care-și valorifică, adesea multiplicativ, propria valoare.

Moneda se înscrie astfel în câmpul axiometric ca un bun intangibil, consumabil de către entitățile productive, devenind *moneda capital (MOC)*.

Fluxurile monetare financiare se regăsesc sub forma a două fluxuri distincte, însă complementare în câmpul financiar:

- *fluxuri financiare remunerate (FFR)*, în sensul că transferul monetar generează, prin rambursare, surplus valoric entităților furnizoare de moneda capital;
- *fluxuri financiare neremunerate (FFN)*, care asigură o redistribuire neremuneratorie a disponibilităților monetare atașate componentelor monetare productive, evidențiable prioritar la nivelul încasărilor și plăților generate de fluxurile productive.

Fluxurile financiare remunerate se realizează între capacitățile și nevoile de finanțare prin intermediul *entităților monetare de realocare (EMR)*, diferențiate funcțional și relațional în următoarele tipuri de entități:

- *entități monetare de conversie (EMC)*, reprezentate de regulă de *entitățile bancare (EMB)*, care realizează conversia, transformarea creanțelor sau datoriilor în moneda scripturală, precum și conversia temporală a capacității de finanțare pentru acoperirea nevoilor de finanțare, inducând totodată un proces de creație a *monedei bancare (MB)*, care devine monedă scripturală generatoare de fluxuri productive viitoare;
- *entități monetare de mobilizare (EMM)* care asigură mobilizarea surplusurilor monetare (colectarea) și orientarea acestora către entitățile productive cu nevoi de finanțare, realizând un transfer fără creație monetară;

- *entităţi monetare de plasament (EMP)* care realizează fluxuri monetare directe între entităţile productive, asigurând transferul monetar pe reţeaua pieţelor financiare, prin plasarea fondurilor disponibile.

Entităţile de conversie şi cele de mobilizare asigură intermedierea monetară (financiară) prin disiparea fluxurilor atrase în portofolii valorificabile şi recompunerea lor în plasamente. Dintre acestea numai EMC generează *fluxuri creatoare de monedă (FCM)*, furnizând fluxuri sub forma creditelor. Entităţile de mobilizare, reprezentând intermediari necreatori de monedă, furnizează *fluxuri colectoare de monedă (FLM)*, distribuite omogen.

Entităţile de transfer furnizează *fluxuri direcţionate de monedă (FDM)*, conectând ofertanţii de monedă (investitorii) cu solicitanţii de monedă (consumatorii). Aceste fluxuri se derulează pe *pieţele financiare (PFF)*.

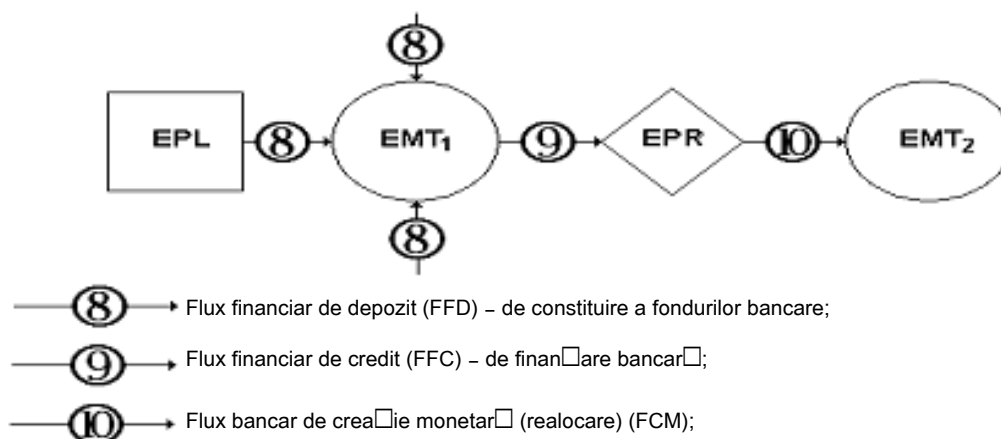
În schema nr.3 sunt prezentate cele trei tipuri ale *reţelei monetare financiare nodale (RFN)*, evidenţiind în mod simplificat mediul financiar al acestora:

Reţeaua de creaţie monetară (RCM), de transformare, leagă entităţile monetare de conversie şi entităţile productive prin trei categorii de fluxuri:

Schema nr. 3

Reţeaua monetară financiară nodală

a. Reţeaua de creaţie monetară (RCM)

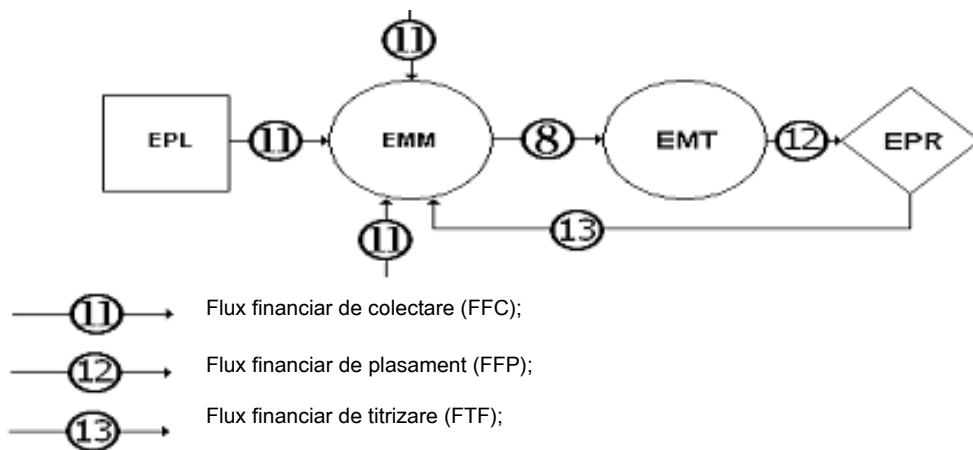
EMT₁ şi EMT₂ – entităţi monetare de transfer;

EPR – entitate productivă;

EPL – entitate productivă publică.

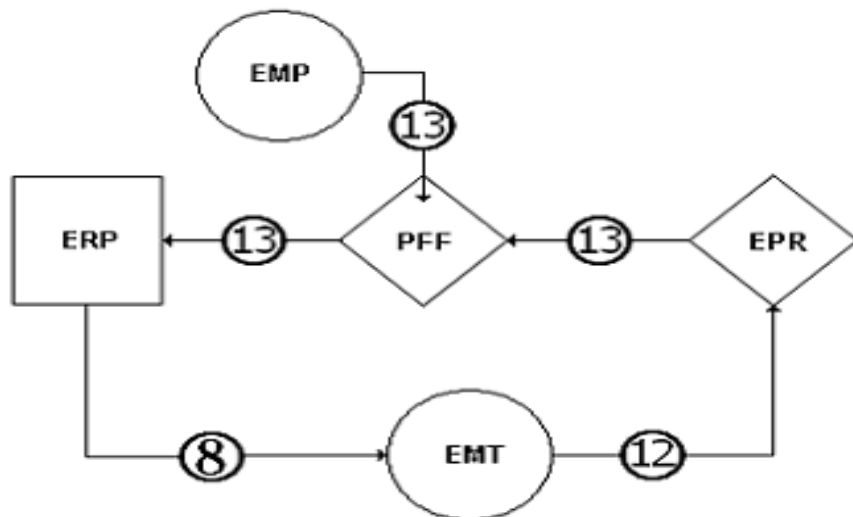

b. Rețea de mobilizare monetară (RMM)

EMT – entitate monetară de transfer;
 EPL – entitate productivă publică;
 EMM – entitate monetară de mobilizare;
 EPR – entitate productivă.

c. Rețea monetară de transfer (RMT)

ERP – entitate primară de plasament;
 EMP – entitate monetară de plasament;
 EPR – entitate productivă;
 EMT – entitate monetară de transfer;
 PFF – piața financiară.

-
- *fluxuri financiare de depozit (FFD)*, prin care se constituie fondurile bancare atrase, valorificate de către bănci în procesul finanțării, fonduri furnizate de către *entitățile sociale active (ESA)* în calitate de *entități primare de plasament (ERP)*.
  - *fluxuri financiare de credit (FFC)* de plasare, orientare a creditelor prin procesul de transformare.
  - *fluxuri de creație monetară (FCM)*, care transformă creditele în depozite noi, aparținând ERP (fluxuri creatoare de monedă).

Rețeaua de mobilizare monetară (RMM), asigură, prin intermedierea monetară, titrizarea lichidităților disponibile fără creație monetară, sub forma plasamentelor, utilizate de către ESA cu nevoi de finanțare. Fondurile mobilizate sunt disipate fără corespondență sub forma *plasamentelor financiare (PLF)*.

Fluxurile caracteristice, componente ale FLM, sunt:

- *fluxul financiar de colectare (FFT)*, sub forma depozitelor la EMC, prin intermediul EMM;
- *fluxul financiar de plasament (FFP)* sub forma investițiilor pe termen mediu și lung, realizat de către ERP prin intermediul EMM;
- *fluxul financiar de titrizare nenegociabile (FTN)*, adică de transformare a lichidităților disponibile în *titluri financiare (TFF)* achiziționate de către ERP.

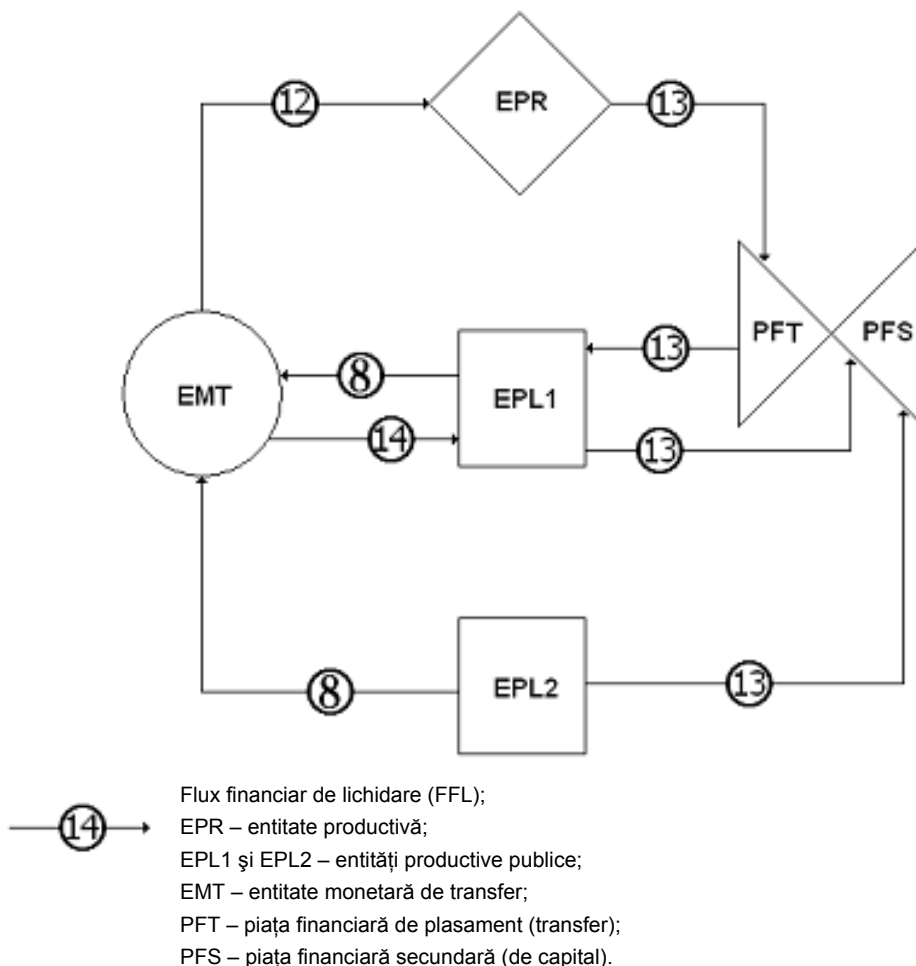
c) *Rețeaua monetară de transfer (RMT)* asigură conectarea directă, prin *corespondență punctuală (CPC)* a entităților ERP și EPR pe piețele financiare (PFF), conectare gestionată de către EMP (care pot fi, prin vectori funcționali, și EMC, EMM, dar și EMP specifici rețelei).

Fluxul caracteristic acestei rețele îl reprezintă *fluxul financiar de negociere (FFN)*, care permite *translația scripturală (TSC)* a titlurilor financiare în cadrul *Burselor de valori (BVL)*, care asigură *adecvarea randamentelor monetare (ARM)* în funcție de *evoluția anticipată a riscurilor (EAR)*.

În schema nr. 4 din pagina următoare se prezintă *rețeaua monetar-financiară negociativă (RMV)*, rețea secundară a rețelei monetare de transfer, care împreună cu *rețeaua lansativă (RLS)* adică rețeaua primară, permite evaluarea *prețului capitalului financiar (PCF)*, adică al plasamentelor.

RMV, care formează piața financiară (de capital) secundară, sau bursa de valori, permite lichidarea titlurilor financiare pe bază de negociere între entitățile de plasament, transferul acestora și creșterea mobilității lichidităților în sistemul economic. Piața secundară este o formă a *rețelei financiare autonome (RFA)*, în cadrul căreia se realizează *operațiuni financiare de transfer (OFT)*.

Rețeaua monetar-financiară negociativă (RMV)

Fluxurile financiare publice neremunerate (FFB) se realizează între totalitatea entităților sociale active (ESA), deci entități productive individuale (EPI), populație (PPL), entități productive de grup (EPG), entități productive publice (EPL), entități monetare (EMN) și entități productive de stat (EPS), pe de o parte și entități de guvernare (EGV) pe de altă parte.

Aceste fluxuri se concretizează în fluxuri financiare de venituri publice (FFV), îndeosebi venituri fiscale, și în fluxuri financiare de cheltuieli publice (FFH), cele două fluxuri constituindu-se în intrări și ieșiri prin interfețe financiare a entității de guvernare, anume *Trezoreria financiară publică (TFP)*.

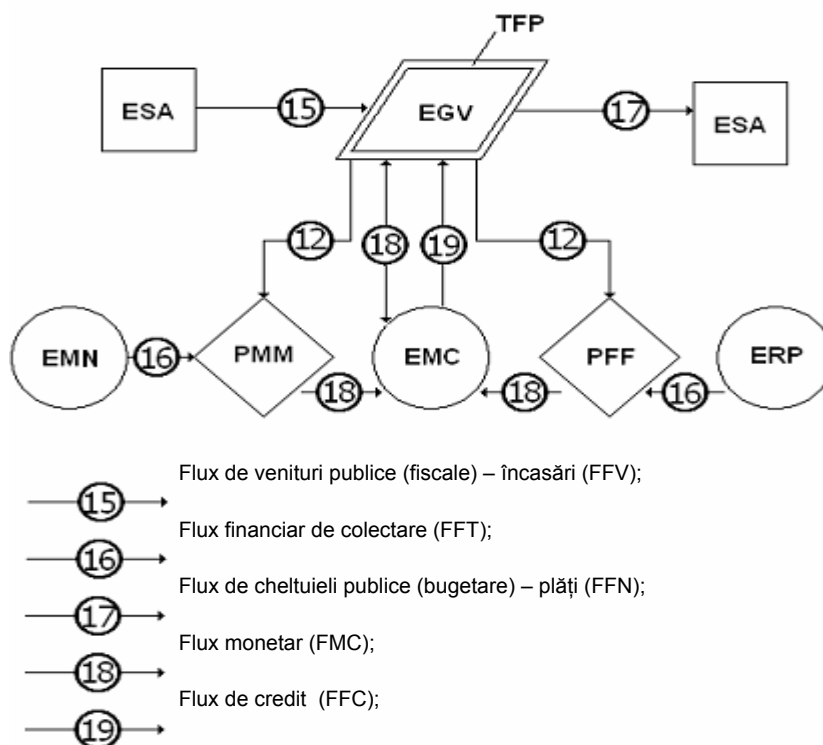
Fluxurile financiare neremunerate specifice EGV reprezintă componenta principală a *fluxurilor financiare publice (FFS)*, în cadrul acestora realizându-se și *fluxuri financiare publice remunerate (FFE)* sub forma *fluxurilor veniturilor extraordinare (FVE)*, adică *împrumuturi publice (IPB)* generatoare de *datorie publică (DPL)*, care se regăsesc, decalate în timp, ca ieșiri bugetare în cadrul fluxurilor de cheltuieli, sub forma *fluxului rambursării datoriei publice (FRD)*. Aceste fluxuri se tranzitează prin EMC și piețele financiare (PFF) și monetare (PMM).

În cadrul fluxului rambursării, o componentă relevantă o reprezintă fluxul serviciului datoriei publice (FSD).

În schema nr. 5 este prezentată *rețeaua nodală a fluxurilor financiare publice (RNP)*, fluxuri prin care se realizează redistribuirea monedei reale, pe de o parte și transformarea acesteia în monedă bancară sau financiară, pe de altă parte.

Schema nr. 5

Rețeaua nodală a fluxurilor financiare publice

EMN – Entități monetare;
 ESA – Entități sociale active;
 EGV – Entități de guvernare;
 EMC – Entități monetare de conversie;
 ERP – Entități primare de plasament;

PFF – Piața financiară.

FFS cuprind intrări de venituri publice neremunerate (venituri ordinare) și intrări de venituri extraordinare, procurate prin credite sau împrumuturi din plasamente publice, pe piețele financiare și monetare.

Fluxurile financiare publice de ieșiri, componente a FFS, adică cheltuielile publice se adresează entităților sociale active, de orice natură, rambursarea împrumuturilor remunerate constituind o componentă semnificativă în cadrul acestora.

C. Rețeaua monetară complexă

Rețeaua monetară complexă (RMC) cuprinde, în afara fluxurilor de decontare și a celor financiare, o categorie de fluxuri derivate din primele, însă autonome, în cadrul cărora moneda bancară și cea financiară, reflexie a monedei reale, devine contraparte a *monedei instrumentale (MIS)*, generată prin *transferul valoric reglativ (TVR)* al *instrumentelor financiar-bancare (IFB)* – titluri financiare, valori mobiliare etc. - pe piețele financiare și monetare. Fluxurile generate, denumite *fluxuri monetare reglative (FMR)*, se delimitează în două categorii:

- *fluxuri reglative de transfer valoric (FRT)* în cadrul cărora se transferă, pe piețe, instrumentele financiare între entitățile sociale active, care reprezintă *entități secundare de plasament (ESP)*;
- *fluxuri reglative de acoperire valorică (FRA)*, care asigură acoperirea valorii instrumentelor financiare, supuse eroziunii și riscurilor, într-un mediu axiometric căruia i se asociază un *complex factorial evaluativ (CFE)* în continuă modificare.

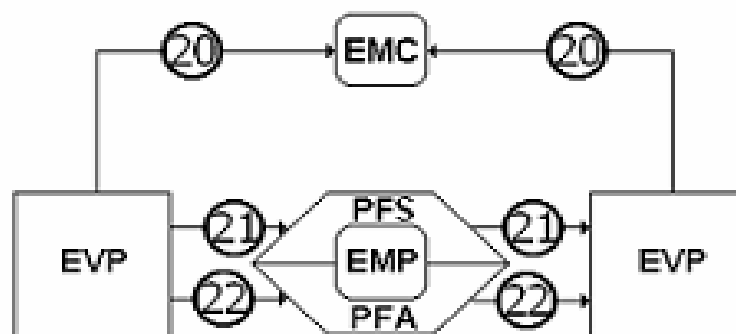
În schema nr. 6 este prezentată *rețeaua nodală a fluxurilor monetare reglative (RNR)* numită *rețea monetară instrumentală (RMI)*, în cadrul căreia entitățile sociale active acționează pentru conservarea și multiplicarea valorii monedei bancare și financiare sau pentru lichidarea monedei bancare sau financiare prin fluxuri monetare de decontare (FMD). Această rețea contribuie la redistribuirea financiară a monedei reale între entitățile sociale active, asigurând *mediul de propagare monetară (MPM)* a modificărilor survenite în mediul axiometric, prin *noduri monetare de transfer instrumental (NMI)*, reprezentate îndeosebi prin entități monetare de plasament (EMP).

Rețeaua instrumentală permite entităților primare și secundare de plasament să se afirme ca *entități de valorificare a plasamentelor (EVP)*.

În cadrul piețelor financiare, se delimitează *piețele financiare reglative (PFR)* care conțin piețele financiare secundare (bursele de valori) și *piețele financiare de acoperire (PFA)* pe care se regăsesc *fluxurile financiare instrumentale de acoperire (FAA)* purtătoare de instrumente financiare de acoperire (de exemplu opțiunile).

Schema nr. 6

Rețeaua nodală a fluxurilor monetare reglative

- (20) —> Flux monetar de decontare prin virament (scriptural), care asigură constituirea monedei de cont (bancare) ca un rezultat al celorlalte fluxuri monetare și financiare;
- (21) —> Flux reglativ de transfer valoric;
- (22) —> Flux reglativ de acoperire valorică;

EVP – Entități de valorificare a plasamentelor;
 EMP – Entități monetare de plasament;
 EMC – Entități monetare de conversie;
 PFS – Piața financiară secundară;
 PFA – Piața financiară de acoperire.

Ansamblul rețelelor monetare, reflexie a rețelei productive socioeconomice, transformă moneda reală, expresie productivă a monedei virtuale, în monedă bancară, fiduciară și scripturală, apoi în monedă financiară și, în final, în monedă instrumentală, această transformare asigurând circulația bunurilor create de către om în mediul axiometric generat de complexul factorial evaluativ.

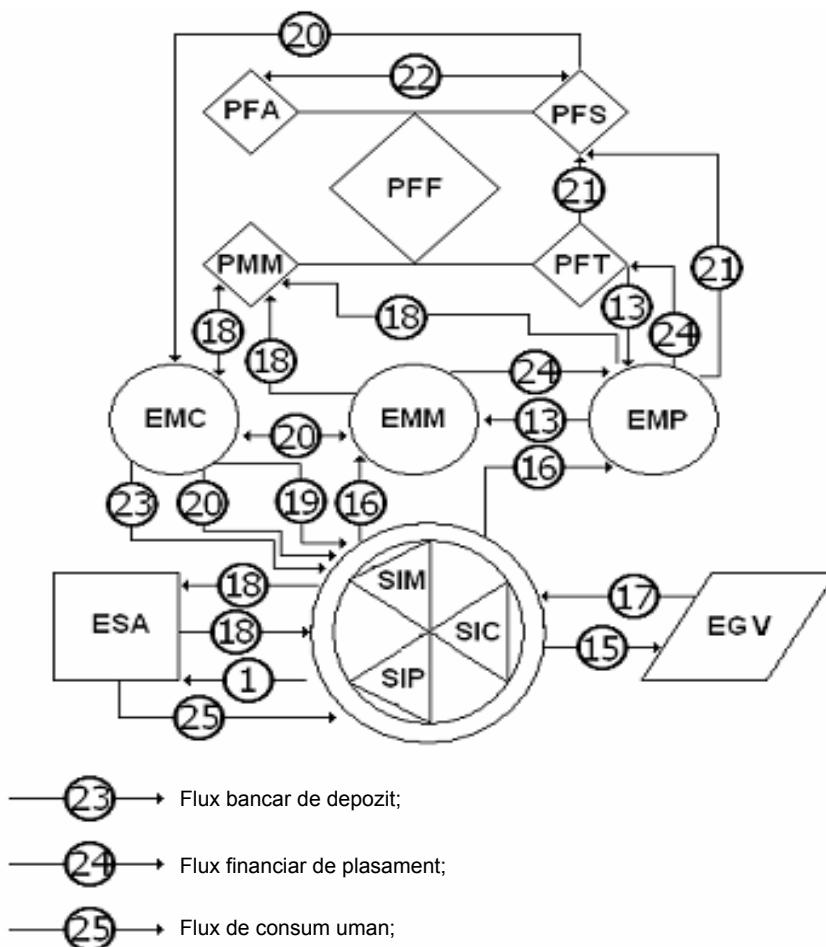
Destinația finală a bunurilor o reprezintă omul, subiect consumativ, elementul generativ real (EGR) al fluxurilor, entităților și rețelelor productive și monetare, acest subiect asigurând, printr-o dinamică concertantă, configurarea rețelei monetare ca un întreg.

Această configurare permite, prin *centrii adaptativi* (CAD) adică piețele, *centrii reglementatori coordonatori* (CRC), conectarea parametrilor acțiunilor monetare determinative ale entităților la cerințele consumatoriste, diversificate ale omului, supuse devenirii și diferențierii.

În schema nr. 7 este prezentată rețeaua monetară nodală generativă (RNG) a subiectului consumativ (SIC) final, adică omul, populația (PPL), în calitate și de subiect productiv (SIP) și de subiect monetar (SIM).

Schema nr. 7

Rețeaua monetară nodală generativă

ESA – Entități sociale active;
 EGV – Entități de guvernare;
 EMC – Entități monetare de conversie;
 EMM – Entități monetare de mobilizare;
 EMP – Entități monetare de plasament;
 SIP – Subiect productiv;
 SIC – Subiect consumativ;

SIM – Subiect monetar;
 PMV – Piața monetară;
 PFT – Piața financiară de plasament;
 PFF – Piața financiară;
 PFA – Piața financiară de acoperire;
 PFS – Piața financiară secundară.

RNG evidențiază rolul concertant al EGR în rețeaua monetară complexă (RMC), ansamblul fluxurilor și entităților monetare, în particular financiare, contribuind de fapt, în ultima instanță, la satisfacerea consumului final al populației.

Rețelele nodale prezentate asigură, prin fluxuri și entități, circulația monedei sub diferitele sale forme (banară, financiară, concretă, substitutivă scripturală, fiduciară, reglativă) și a contrapărților sale instrumentale, produse financiar-bancare, puternic diferențiate în funcție de cel puțin trei parametri ai fluxurilor monetare: scadențele, riscurile, prețurile (sau veniturile).

În acest sens, fiecare entitate productivă sau monetară, generativă sau guvernamentală dispune de un *portofoliu de instrumente monetare și financiare (PMF)*, adică stocuri, care se mișcă în cadrul rețelelor sub formă de fluxuri între entități, mișcare determinată de mișcarea bunurilor.

Rețelele nodale se conectează în spațiul institutiv național, formând rețeaua monetară complexă (RMC), în cadrul căreia entitățile pot fi exprimate monetar prin stocurile de portofoliu, iar fluxurile prin mișcarea valorilor de portofoliu între stocurile de portofoliu.

Rețeaua monetară complexă este conectată, prin fluxuri nodale, ale entităților (deci ale portofoliilor), la rețelele monetare cu deschidere spațială mai vastă, aceasta făcând parte din *rețeaua monetară globală (RMG)*.

Segmentarea rețelei monetare complexe se realizează din perspectivă sistemică, a praxisului uman, a cunoașterii și acțiunii, în rețele monetare locale, localizarea realizându-se structural, funcțional, comportamental, decizional, relațional etc. Evident, această segmentare nu afectează unitatea rețelei (dacă ne referim la rețeaua monetară complexă), însă poate afecta, prin operaționalizare locală, compoziția și consistența rețelei.

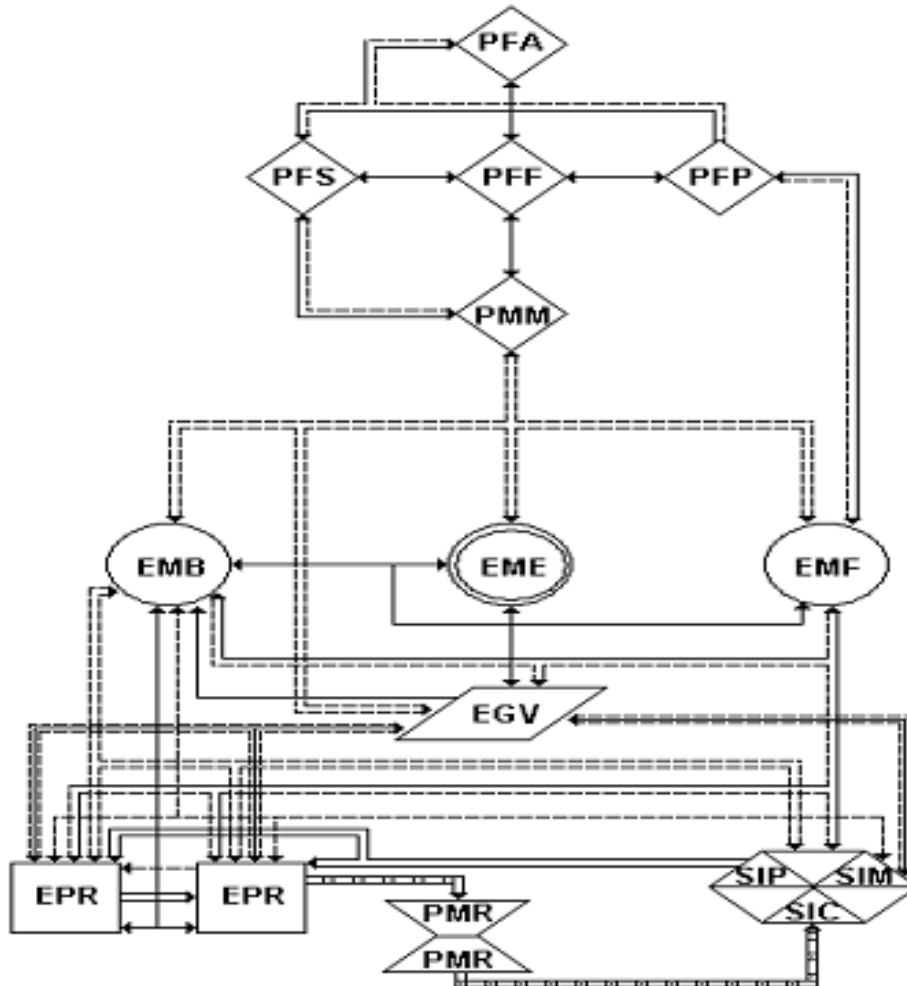
În schema nr. 8 este prezentat simplificat *constructul rețelei monetare complexe (CRX)*, care cuprinde entitățile și fluxurile monetare definiții ale economiei.

Entitățile sunt delimitate în cinci blocuri caracteristice:

- *Blocul subiecților*, al populației care realizează consumul final (SIC), fiind totodată și subiect productiv ca furnizor al forței de muncă, dar și ca entitate productivă distinctă, sub forma gospodăriilor populației (SIP). Populația reprezintă și un subiect monetar (SIM), ca beneficiar de venituri, operatori de încasări și plăți, generator și beneficiar de fluxuri financiare (depozite, credite, plasamente etc.). Omul, populația reprezintă în acest sens elementul generator real (EGR).
- *Blocul entităților productive promoatoare (EPP)* și de comercializare, de intermediere a bunurilor (EPM), care cuprinde entități productive de grup (EPG), entități productive individuale (EPI), entități productive publice (EPL).

Constructul rețelei monetare complexe

- - - - - flux bancar (FBC);
 - - - - - flux productive (FPR);
 - - - - - flux de consum uman (FCU);
 - - - - - flux de decontare (plăți și încasări) (FDN);
 - - - - - flux monetar (FMC);
 - - - - - flux financiar (FFF);
 - - - - - flux financiar public (FFS);
 - - - - - flux monetar reglativ (FMR);

EPR – entități productive;
 PMR – piața de mărfuri;
 SIP – subiect productiv;
 SIM – subiect monetar;
 SIC – subiect consumativ;
 EGV – entități de guvernare;
 EMB – entități bancare;
 EME – entități monetare de emisiune;
 EMF – entități monetare financiare;
 PMF – piața monetară;
 PF – piața financiară;
 PFP – piața financiară de plasament;
 PFS – piața financiară secundară;
 PFA – piața financiară de acoperire.

Aceste entități realizează între ele, pe lanțul productiv, fluxuri productive și fluxuri de consum final, și contrapartea monetară a acestora, fluxuri de decontări în numerar și în virament, imediate și decalate, acestea din urmă generând creanțe și datorii.

- *Blocul entităților de guvernare*, cuprinzând entități care asigură realizarea activităților sociale și economice cu caracter public, furnizând servicii publice(bunuri) care nu au caracter de marfă.

Fluxurile monetare de venituri fiscale și de cheltuieli publice realizate de către aceste entități cu toate celelalte entități din societate reprezintă fluxuri de repartiție a valorii prin transfer, de regulă gratuit, fiind asimilabile fluxurilor de decontare, încasări prin intrări de venituri și plăți prin ieșiri de cheltuieli. Entitățile de guvernare realizează și fluxuri monetare de natură bancară și financiară, sub forma împrumuturilor remunerate.

- *Blocul entităților monetare* asigură, prin entitățile componente, realizarea fluxurilor bancare și financiare, furnizând mijloacele de plată și instrumentele financiare pentru distribuirea lichidităților în economie conform fluxurilor productive și de acoperire a nevoilor de finanțare ale entităților sociale active (ESA).

Fluxurile monetare ale entităților monetare se delimitează în trei categorii distincte:

- a) între entitățile monetare (EMM), pe de o parte și entitățile productive și subiecții individuali, pe de altă parte;
- b) între entitățile monetare și entitățile guvernamentale;
- c) în cadrul blocului entităților monetare, *entitatea monetară de emisiune (EME)* având rolul de nod coordonator, aceasta generând și susținând fluxurile monetare (FMC).

- *Blocul piețelor*, care reprezintă *entitățile tangibilităților negociative (ETN)*, realizând convertirea axiometrică a valorii în preț și transformarea monedei reale în monedă efectivă (fiduciară și scripturală), asigurând transferul bunurilor(pe piața mărfurilor) și monedei(pe piețele monetare și financiare) între entitățile sociale active, utilizându-se mijloace de plată și instrumente financiare adecvate.

Componenta PFA a blocului permite reglarea transferului remunerativ de monedă (a lichidităților), prin instrumentele financiare de natură reglative, conform caracteristicilor de risc și incertitudine ale mediului economico-financiar.

Cele cinci blocuri sunt asamblate compozițional formând rețeaua monetară complexă, reprezentată simplificat prin Constructul rețelei, în cadrul căruia fluxurile monetare, care constituie componenta dinamică a arhitecturii rețelei, pot fi delimitate dual astfel:

- a) fluxuri generative și fluxuri distributive;

- b) fluxuri lichiditative și fluxuri substitutive;
- c) fluxuri de conversie (transformare) și fluxuri de transfer;
- d) fluxuri de mobilizare și fluxuri de plasament;
- e) fluxuri de valorificare și fluxuri de acoperire.

Fluxurile generative de monedă, de monedă reală (reflexie productivă a monedei virtuale) se realizează între entitățile productive, acestea generând și furnizând moneda reală în economie, sub forma *veniturilor din participarea productivă (VPP)*, detectabile la nivelul tuturor EPR. Acestea se concretizează ca diferență între încasări și plăți prin realizarea fluxurilor productive, de consum final și prin derivare, de transfer gratuit. Aceste fluxuri susțin întregul ansamblu de fluxuri distributive, de natură monetară, gestionat de entitățile monetare, și în acest sens *consonanța valorică (CVL)* între moneda reală și moneda concretă, caracteristică fluxurilor monetare, reprezintă *interfața monetară axiometrică (IMA)* dintre valoare și preț, de care depind parametrii configuraționali ai rețelei monetare.

D. Arhitectura rețelei monetare complexe

Constructul rețelei financiare complexe, prezentat în schema nr.8 relevă următoarele categorii distincte de *elemente definitorii ale rețelei (EDR)*:

- a) *instituțiile rețelei financiare (INR)*, care cuprind subiecții, entitățile și piețele, acestea din urmă delimitând spațiul de realizare a fluxurilor;
- b) *instrumentele rețelei financiare (ISR)* care cuprind toate formele, efective sau potențiale, active sau pasive, substanțiale sau informatizate, în care se ipostaziază moneda, structurându-se la nivelul instituțiilor în cadrul *portofoliului (PRF)*;
- c) *fluxurile rețelei monetare (FRM)*, delimitate restrictiv ca *fluxuri ale instrumentelor monetare (FIM)*, declanșate în ultimă instanță de *fluxurile productive (FPR)* și infuzate continuu de *fluxurile informaționale (FIR)*, acestea din urmă puternic diferențiate. Extensiv, rețeaua financiară complexă este caracterizată prin aceste trei tipuri de fluxuri, fluxurile instrumentelor monetare realizând distingerea specifică a rețelei financiare în cadrul complexului de rețele sociale (societale).

Rețeaua financiară complexă se evidențiază prin arhitectura rețelei (situațional – funcțională), care „asamblează” elementele definitorii într-un „întreg”, delimitând *axiocenoza monetară (AXM)*, în cadrul căreia este generat câmpul axiometric monetar (componenta câmpului axiometric social) și *axiotopul monetar (AXT)*, care reprezintă de fapt suportul rețelei financiare, considerată restrictiv, mediul său de realizare și de evoluție.

Arhitectura rețelei, astfel delimitată, se caracterizează prin nodurile rețelei, care pot fi și *centrii de acumulare monetară (NRT)*, diferențiate instituțional – subiecți, entități, piețe și *interacțiunile rețelei (ITR)*, care sunt reprezentate de fluxuri, precum și de instrumente.

Nodurile rețelei financiare delimitează subiecții ca *elemente esențiale ale rețelei (EES)*, omul fiind, în tripla sa ipostază, elementul generator real, cel care reconstruiește continuu rețeaua financiară, cel care generează interacțiunile, cel care instituționalizează rețeaua și beneficiază de „produsele” acesteia, cel care creează de fapt mediul axiometric, axiocenoza, dar și axiotopul arhitecturii rețelei. Centrul rețelei sunt subiecții.

Entitățile rețelei sub diversele ipostaze, sunt *instituții organizatoric delimitate (IOD)* și definite diferențiat realizând roluri distincte în cadrul rețelei și având statute specifice. Analiza socionomică, în cadrul axiocenozei monetare, a entităților, delimitează două tipuri:

- *entități creatoare de monedă reală*, recunoscută și acceptată, monedă furnizată de rețeaua productivă, în cadrul axiotopului monetar;
- *entități creatoare de monedă concretă* – efectivă sau substitutivă, de decontare (de plată) sau financiară, substanțializată sau informatizată – monedă furnizată de rețelele financiare, caracterizate prin fluxuri, operațiuni și instrumente specifice. Aceste entități sunt de fapt caracteristice rețelei financiare, moneda concretă constituind „conținutul” fluxurilor monetare, sub forma instrumentelor monetare.

Piețele rețelei financiare, puternic diferențiate, se agregă într-o *piață monetară globală (PMG)*, în cadrul rețelei monetare globale, constituind câmpul axiometric monetar în cadrul căruia moneda virtuală devine reală, adică recunoscută și acceptată, iar moneda reală capătă forma concretă, asigurată de entitățile monetare. Piețele rețelei monetare reprezintă *nodurile polarizante ale rețelei (NPR)*, asigurând conectarea rețelelor nodale într-o compoziție relațională care susține, în cadrul arhitecturii, fluxurile monetare.

Așezarea instituțiilor în cadrul rețelei, situarea acestora, altfel spus, structura, compoziția arhitecturii rețelei financiare este prezentată în schema nr. 9.

Structura arhitecturii rețelei monetare are următoarele caracteristici:

a. dispune de o *infrastructură nonmonetară (IFN)*, formată din producție, consum și informație, compoziția relațională fiind realizată pe piețele muncii, mărfurilor și informațiilor;

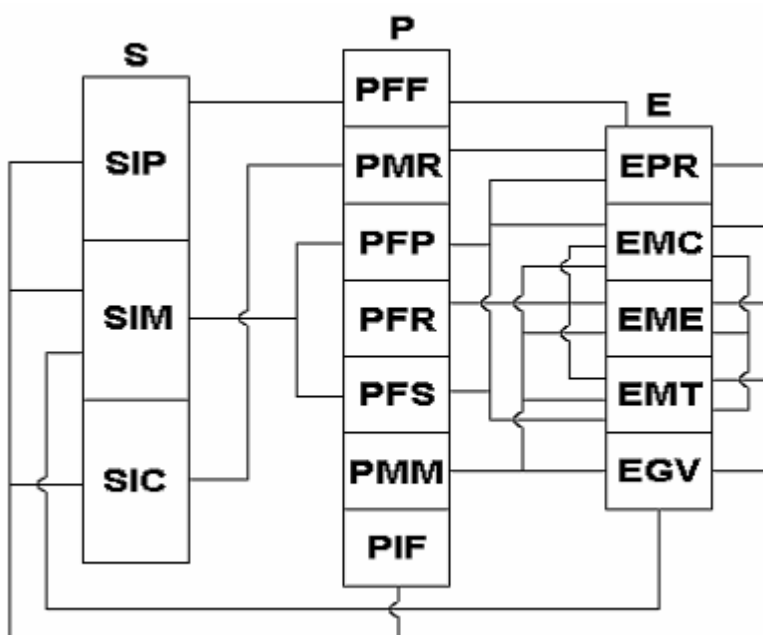
b. *structura compozitivă a arhitecturii* este centrată, în perspectiva monetară, pe două categorii de relații:

- *relații de plăți și încasări (RPI)*, generate pe piețele infrastructurii monetare, tranzitând însă segmente ale piețelor monetare și financiare;

- *relațiile de economisire și investiții (REI)*, generate pe piețele monetare și financiare, cu impact asupra relațiilor de plăți și încasări, asupra piețelor nonmonetare;
- c. *piața* reprezintă instituția care mijlocește, preponderent și hotărâtor, conectarea relațională și realizarea interacțiunilor instrumentale și de flux;
- d. *subiecții* reprezintă elementul esențial, în marea lor majoritate relațiile implicându-i, în cele două ipostaze relaționale, aceasta evidențiind și „subiectivitatea” imanentă câmpului axiometric, și evident „omenescul” axiocenozei monetare.
- e. *delimitarea unei categorii de relații specifice* entităților monetare, concretizate prin fluxurile monetare diferențiate, care asigură funcționalitatea rețelei financiare.

Schema nr. 9

Structura arhitecturii rețelei financiare

Din perspectiva compozițională, arhitectura rețelei financiare, în extensiunea sa, va putea fi definită prin următoarele *proprietăți ale configurației rețelei (PCR)*:

- a) *densitatea rețelei (DSR)*, reprezentată prin numărul entităților implicate, densitate care va constitui unul din determinanții *complexității rețelei*

financiare (CRM) (ansamblul interacțiunilor), caracteristică definitorie a rețelelor financiare.

- b) *diferențierea rețelei (DFR)* evidențiază specificitățile de statut și de rol ale entităților componente, care vor determina caracteristicile și calitățile interacțiunilor, și deci complexitatea rețelei;
- c) *centralitatea rețelei (CTR)* relevă polaritatea acesteia, dominanța unor noduri (instituții) în structura acesteia prin concentrarea legăturilor (*spectrul relațiilor nodale – SRN*), evidențiind deci importanța unor *rețele locale nodale (RLN)*. Centralitatea reprezintă un factor determinativ al *asimetriei (ASR)* sau al *orientării rețelei (ORR)*;
- d) *echipotențialitatea rețelei (ECR)*, care evidențiază echivalența legăturilor (relațiilor) stabilite cu nodurile rețelei, proprietate derivată din diferențierea rețelei și determinativă pentru complexitatea rețelei.

E. Abordări matriceale ale rețelei monetare

Structura arhitecturii rețelei, compoziția relațională a arhitecturii acesteia, prezentată în schema nr.9 permite o *abordare matriceală primară a arhitecturii (AMP)*. În acest sens, cele trei elemente structurale (compoziționale) distincte ale arhitecturii – subiecții, entitățile, piețele – vor fi reprezentate modular (*structura modulară a matricii primare – SMP*), la intersecția (joncțiunea) duală a liniilor și coloanelor evidențiindu-se existența sau nonexistența legăturii (relației). În figura nr.1 este reprezentată o asemenea matrice primară, evidențierea legăturii realizându-se pe baza schemei nr.9.

Modulul matriceal al subiecților prezintă existența biunivocă a legăturilor între cele trei ipostaze ale omului, element generator real.

Modulul matriceal al piețelor prezintă nonexistența legăturilor între piețe, considerând, ca ipoteză metodologică, că piețele intermediază legăturile între subiecți și entități, precum și în cadrul acestora.

Modulul matriceal al entităților evidențiază existența unor legături directe între entități, neintermediate de către piețe, sau preluate de către piețe, necesitatea considerării acestor legături fiind determinată de nevoia de coerență în abordarea interacțiunilor.

Interacțiunile rețelei semnifică încărcătura funcțională a arhitecturii structurale, realizând prin instrumente și fluxuri rolul rețelei financiare în cadrul rețelei sociale. Interacțiunile în cadrul rețelei financiare presupune existența conexiunilor, a legăturilor, a relațiilor între instituții (compoziția relațională), pe baza acestora realizându-se proprietățile definitorii ale interacțiunii: *tranzitivitatea (TER)*, *distributivitatea (DBR)* și *solidaritatea (SDR) rețelei financiare*.

Instrumentele rețelei financiare reprezintă purtătorii, substanțializați sau informatizați ai monedei reale, instrumente care formează portofoliul monetar (financiar) al entităților și subiecților, constituind obiectul transferurilor (intermedierilor) pe piețe. Aceste instrumente reprezintă un segment al activelor entităților și subiecților, în sens extins portofoliul entităților reprezentând structura activelor acesteia, adică compoziția lichiditativă a activelor sale.

Restrictiv, portofoliul monetar – financiar (PMF) al entităților și subiecților cuprinde următoarele instrumente:

- a) *moneda fiduciară (MEF)*, sub forma disponibilităților în casierie;
- b) *moneda scripturală (MES)*, existentă în conturile curente ale subiecților și entităților.
- c) Aceste două instrumente constituie moneda efectivă (MET), utilizată ca mijloc de plată.
- d) *depozitele (la vedere sau la termen) – DPZ - sau moneda economisită (MEC)* prin mecanismele bancare, utilizate în mare măsură în procesul de creație monetară, bancară;
- e) *moneda investită (MIV)* care îmbracă forma titlurilor de valoare, a valorilor mobiliare, constituind moneda financiară;
- f) *moneda comercială (MCM)* sub forma creanțelor concretizate sau nu în efecte comerciale.

Ultimele trei instrumente pot fi considerate instrumente substitutive ale monedei efective, constituind portofoliul financiar al instituției.

- f. *moneda blocată (MBC)*, deconectată, care afectează axiometric portofoliul entității, constituind de fapt *portofoliul „putred” (POP)* al entității;
- g. *moneda centrală (MCL)* administrată de către banca de emisiune.

Un element al portofoliului entității, reprezentând un instrument monetar de ajustare a acestuia, îl reprezintă *moneda potențială (MPT)* care plasează portofoliul într-un spațiu al posibilului, această monedă fiind generată de diversele modificări posibile ale instrumentelor monetare prezentate, de fapt, ale monedei reale, sub impactul unor factori perturbatori sau nu (inflație, cursul de schimb, valoarea instrumentelor, legislație etc.). Un element al concretizării acestui instrument îl reprezintă derivatele. O reflecție a acestui instrument, în pasivul bilanțier, cu impact potențial pozitiv sau negativ asupra portofoliului, îl reprezintă provizioanele de risc.

Reluând formalizarea matriceală din fig.nr.1, se poate realiza o *matrice instrumentală a arhitecturii rețelei financiare (MIB)*, evidențiind pe linii instituțiile, pe coloane instrumentele, iar la intersecția acestora reprezentându-se existența sau nonexistența instrumentului, precum și intensitatea utilizării acestuia (exprimată prin valoarea monetară a instrumentelor). În figura nr.2 se prezintă exemplificativ o asemenea matrice.

E \ I	SIP	SIM	SIC	PFR	PMR	PFP	PFR	PFS	PMM	PIF	EPR	EMC	EME	EMT	EGV
SIP	*	1	1	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
SIM	1	*	1	0	0	1	0	1	0	1	0	0	0	0	1
SIC	1	1	*	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
PFF	1	0	0	*	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0
PMR	0	0	1	0	*	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0
PFP	0	1	0	0	0	*	0	0	0	0	1	1	0	1	0
PFR	0	0	0	0	0	0	*	0	0	0	0	0	1	0	0
PFS	0	1	0	0	0	0	0	*	0	0	1	1	0	1	0
PMM	0	0	0	0	0	0	0	0	*	0	0	1	1	1	1
PIF	1	1	1	0	0	0	0	0	0	*	1	1	1	1	1
EPR	0	0	0	1	1	1	0	1	0	1	*	0	0	0	0
EMC	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1	0	*	1	1	1
EME	0	0	0	0	0	0	1	0	1	1	0	1	*	1	1
EMT	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1	0	1	1	*	1
EGV	0	1	0	0	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	*

Figura nr.1. Matricea structurală primară a rețelei financiare (MSP)

Modularizarea matriceală se realizează conform compoziției instrumentaționale, evidențiindu-se intensitatea instrumentale a rețelei pe cele trei categorii de instituții – subiecți, entități, piețe, piețele realizând o agregare caracteristică a instrumentelor. Matricea se poate extinde sau reduce în funcție de bazinul informațional existent, de obiectivele urmărite, de calitatea rețelei financiare.

Fluxurile rețelei financiare constituie, din punct de vedere analitic, substanța rețelei, asigurând conjuncția dintre relații, conexiuni, și instrumente, fluxurile reliefând „greutatea” rețelei financiare și relevând sensul, consistența și adecvarea acesteia în cadrul rețelei sociale.

Conjuncție a conexiunii (relației) cu instrumentul monetar, fluxul monetar reprezentând realizarea concretă a interacțiunii, conferă relației monetare anumite *proprietăți de flux (P.F.L.)*, derivate în mare măsură din *proprietățile configuraționale* ale rețelei (PCR).

I E	MEF	MES	DPV	DPT	ACT	OBL	TVS	EFC	CRB	MCL	MBC	MPT
SIP												
SIM												
SIC												
PFPP												
PFR												
PFS						a_{ie}						
PMM												
PIF												
EMC												
EME												
EMT												
EGV												

Figura nr. 2. **Matricea instrumentală a arhitecturii rețelei financiare (MIB)**

a_{ie} – valoarea numerică a instrumentului „i” în cadrul instituției „e”

- Complexitatea rețelei (CRM)*, evidențiază atât completitudinea acesteia cât și consistența și coeziunea rețelei monetare. Complexitatea este parțial determinată de densitatea și diferențierea conexiunilor, a instituțiilor, însă depinde preponderent de instrumentele monetare vehiculate, de caracteristicile acestora, de diversitatea lor.
- Asimetria rețelei (ASR)*, reprezintă, în limite definibile situațional, temporal și structural, o proprietate pozitivă, uniformitatea rețelei, omogenitatea acesteia generând stări amorfe, letargice în instituțiile monetare. Asimetria semnifică diferențiere, centralitate, polarizare, competiție etc., caracteristici inerente rețelelor dinamice, transformative.
- Fiabilitatea rețelei (FBR)*, evidențiază capacitatea rețelei de a permite realizarea interacțiunilor în siguranță, asigurând complexitatea acestora, derivată din diferențiere și echipotențialitate (similitudinea conexiunilor), însă implicând flexibilitatea, fluiditatea și reacționalitatea rețelei, a elementelor instituționale ale acestora.
- Deschiderea rețelei (DHR)*, adică capacitatea rețelei monetare de a se conecta la alte rețele din cadrul rețelei societale (sociale), de a reacționa adecvat la cerințele (stimulatoare sau inhibative) ale acestora, de a se

integra în realizarea obiectivului constructului social, în calitatea sa de ipostază teleologică a rețelei societale. Această proprietate se bazează pe toate celelalte, constituind proprietatea vitală a rețelei monetare, rețea a cărei existență depinde de acceptarea sa în cadrul rețelei societale.

Dependente de fluxurile productive, direct sau indirect, fluxurile monetare, în extensivitatea lor, acoperă, real sau virtual, toate activitățile vieții umane, și în acest sens, în cadrul rețelei monetare, a interacțiunilor acesteia, pot fi delimitate următoarele categorii de fluxuri monetare, evidențiate, de altfel, în demersul anterior:

- a) *flux de decontare lichidă (simultană) – FDL*, reprezintă un flux de încasări și plăți, reflectare a fluxurilor productive comerciale, a unor fluxuri financiare autonome (de exemplu, de investiție), deținând o pondere mică, însă hotărâtoare în ansamblul fluxurilor monetare;
- b) *fluxuri de decontare decalată (FMA)*, reprezintă un flux de încasări și plăți care acoperă covârșitor contrapartea monetară a fluxurilor comerciale sau de altă natură, fiind generatoare de instrumente financiare sub forma creanțelor și datorțiilor;
- c) *flux de stocare monetară (de depozit) – FFD*, componentă de intrare a fluxului de creație monetară, este gestionat de către entitățile bancare, implicând un proces bancar de transformare monetară, de multiplicare a cantității de monedă din societate;
- d) *flux de colectare monetară – FLM*, reprezintă alternativa necreatoare de monedă a fluxului de stocare și totodată un flux preliminar (anterior) acestui flux (de stocare), gestionat de entitățile financiare nebankare, entități neconversive de monedă;
- e) *flux de creditare (FFC)*, reprezintă un flux de ieșire al procesului de creație monetară realizat de către entitățile bancare, prin conversia (transformarea) monetară;
- f) *flux de plasament (FFP)*, se constituie ca un flux de valorificare a cantității de monedă, colectată prin fluxurile de colectare, fără creație monetară, flux gestionat de entitățile financiare, bancare sau nebankare;
- g) *flux monetar reglativ (FMR)* reprezintă un flux specific realizat între entitățile financiare, îmbrăcând forma fluxurilor de credit sau de plasament, fluxurilor de decontare, însă neafectând rețeaua monetară în ansamblul acesteia;
- h) *flux de acoperire monetară (FAA)* este generat de procesele de titrizare, de utilizare a derivatelor, de utilizare a provizioanelor etc., asigurând fiabilitatea rețelei monetare în condiții de incertitudine și risc;

- i) *flux monetar de transfer neremuneratoriu (FFM)*, reprezentat îndeosebi de fluxurile de venituri și cheltuieli publice, dar și de alte categorii de transfer neremuneratoriu (donații, sponsorizări etc.).

Aceste nouă categorii de fluxuri ar putea fi detaliate sau agregate în funcție de informații, obiective sau extensiunea rețelei monetare, trebuind să fie asigurată o delimitare criterială precisă a acestora.

Utilizând categoriile de instrumente și de fluxuri prezentate, *rețeaua încărcăturii instrumentale (RIM)* definitorie pentru arhitectura situațională și funcțională, poate fi evidențiată printr-o *matrice funcțională (MAF)*, prezentată în figura nr.3.

f \ i									
MEF									
MES									
DPZ									
CRB					b_{if}				
TVM									
EFC									
TVS									
MBC									
MCL									

Figura nr. 3. **Matricea funcțională a arhitecturii rețelei financiare (MAF)**

b_{if} – valoarea monetară a instrumentului „i” în cadrul fluxului „f”

În cadrul matricei, instrumentele sunt retratate delimitativ, operația de armonizare urmând să se realizeze în faza următoare a elaborării proiectului.

Coficienții matricei (b) sunt definiți și delimitați prin indicele “i” pentru instrumente, evidențiate pe liniile matricei și indicele “f” pentru fluxuri, evidențiate pe coloane, în căsuțele de la intersecția liniilor și coloanelor coficienții fiind concretizați prin (b_{if}).

Formalizarea valorii monetare a fluxurilor prin matricea funcțională permite delimitarea acestora conform instrumentelor purtătoare de monedă reală, concretă și, totodată, gruparea fluxurilor în funcție de caracteristicile determinate de cererea și oferta de monedă.

Reprezentarea matriceală a rețelei monetare se concretizează în final prin *matricea agregată a operațiunilor financiare (MOF)*, operațiuni care evidențiază distribuirea fluxurilor financiare, evaluate monetar, pe instituțiile implicate – subiecți, entități, piețe.

Utilizând informațiile din această matrice agregată a operațiunilor financiare, se pot constitui *matricele duale ale operațiunilor financiare (MDF)*, care evidențiază simultan *portofoliul activ (POA)* și *portofoliul pasiv (PFO)* conținut în fluxurile monetare care afectează instituțiile monetare - subiecți, entități, piețe.

Pe baza celor două matrice a portofoliilor se determină *vectorul soldurilor monetare (VSM)* caracteristic, la un moment dat (sfârșitul unei perioade de fluxuri), instituțiilor monetare (figura nr. 6).

În figura nr.4 este prezentată, exemplificativ, matricea agregată a operațiunilor financiare, coeficienții matricei C_{fe} evidențiind valoarea monetară agregată a fluxurilor financiare (f) pentru fiecare instituție monetară (e).

Pe coloane sunt prezentate instituțiile, retratate și regrupate în nouă categorii. În acest sens, ipostazele subiecților economici sunt regrupate în EGR, piața financiară (de capital) este abordată nediferențiat, iar activitatea bancară este regrupată pe *pieța bancară (PBC)*.

Construcția matricelor duale implică delimitarea, pentru fiecare subiect și entitate monetară, a fluxurilor de intrări și a fluxurilor de ieșiri monetare (angajamente și creanțe), aceste două matrice fiind prezentate în figura nr.5, unde este evidențiat și vectorul soldurilor monetare (creanțe - angajamente).

e \ f	EGR	PFF	PMM	PBC	EPR	EMC	EME	EMT	EGV
FDL									
FMA									
FFD									
FLM									
FFC					C_{fe}				
FFP									
FMR									
FAA									
FFM									

Figura nr. 4. **Matricea agregată a operațiunilor financiare (MOF)**

C_{fe} – valoarea monetară a fluxului (operațiunii) „f” pentru instituția monetară „e”

Creanțe (m)								Insti- tuție (e)	Angajamente (n)							
1	2	3	4	5	6	7	...		1	2	3	4	5	6	7	...
								1								
								2								
								3								
				m_{ei}				4			n_{ei}					
								5								
								6								
								7								
								...								

Figura nr. 5. **Matricele duale ale operațiunilor financiare (MDF)**

m_{ei} – coeficientul activelor monetare „i” ale instituției „e”

n_{ei} – coeficientul pasivelor monetare „i” ale instituției „e”

Instituția (e)	Sold monetar S
1	
2	
3	
4	S_e
5	
6	
7	
...	

Figura nr. 6. **Vectorul soldurilor monetare**

S_e – Sold monetar al instituției „e”

S_e reprezintă soldul monetar al instituției (subiect sau entitate) „e”, unde:

$$S_e = \sum_{i=1}^n m_{ei} - \sum_{i=1}^n n_{ei} \quad (1)$$

Pe baza *matricei structurale primare* (MSP), care evidențiază existența sau nonexistența conexiunii între două entități, și utilizând matricile prezentate în figurile nr.2, 3, 4 și 5 se construiește forma matriceală a rețelei monetare complexe, denumită *matricea fluxurilor încrucișate* (MFI), prezentată în figura nr.7.

Fluxurile monetare încrucișate, evidențiind valoarea monetară a interacțiunilor monetare dintre instituțiile prezentate în figura nr.1, se determină derivând fluxurile specifice fiecărei entități și piețe financiare, corespunzător entității generative reale, entității productive și entității financiare conectate, conform matricei structurale primare. În acest sens se utilizează informațiile din matricea prezentată în figura nr.5.

Astfel formalizată, rețeaua monetară complexă poate fi operaționalizată, fie prin metode contabile, fie prin metode statistice, oferind posibilitatea utilizării, prin segmentare, a tehnicii grafurilor.

Concretizarea și operaționalizarea ansamblului de matrici prezentat, pe exemplul României, va constitui o primă încercare de abordare a sistemului financiar din perspectiva rețelelor, prin utilizarea de tehnici matriceale.

e	1	2	3	4	5	6	7	8
1								
2								
3				d_{jk}				
4								
5								
6								
7								
8								

Figura nr. 7. **Matricea fluxurilor monetare încrucișate (a interacțiunilor)**

d_{jk} – fluxul monetar total al instituției „j” către instituția „k”

unde:

j – instituția creditoare;

k – instituția debitoare.

F. Secvențele metodologice ale abordării matriceale

Pentru a testa posibilitatea de folosire corectă a abordării matriceale în reprezentarea și interpretarea rețelei monetare complexe, și chiar globale, este necesară adaptarea matricelor propuse la potențialul informațional relevant în România, structurarea elementelor matriceale astfel încât să corespundă realității instituționale și instrumentale, evidențierea interacțiunilor, a existenței și intensității acestora, prin informațiile oferite de contabilitatea și statistica națională.

1. Formele matriceale

În capitolul anterior au fost propuse următoarele forme matriceale:

a. *Matricea structurală primară (MSP)* care evidențiază existența sau nonexistența relațiilor, interacțiunilor dintre instituțiile „e”, adică subiecți, entități, piețe, având pe linii și coloane instituțiile, iar în căsuțe fiind indicate interacțiunile ca intrări (pe coloane) și ieșiri (pe linii);

b. *Matricea instrumentală (MIB)*, evidențiind valoarea monetară a instrumentului (activului) „i” prezentat pe coloane, în cadrul instituției „e”, prezentate pe linii, această valoare fiind notată cu a_{ei} ;

c. *Matricea funcțională (MAF)*, care evidențiază distribuția instrumentelor „i”, prezentate pe linii, în cadrul fluxurilor „f”, prezentate pe coloane, valoarea monetară a fiecărui instrument pe fiecare flux fiind simbolizată cu b_{if} , semnificând valoarea monetară a instrumentului „i” în cadrul fluxului „f”;

d. *Matricea operațională (MOF)* evidențiază valoarea monetară a fluxului „f” în cazul instituției „e”, simbolizate cu c_{fe} . În acest sens fluxul conține și instrumentele aferente, utilizate pentru realizarea operațiunilor financiare (activizare);

e. *Matricea duală (MDF)* care evidențiază, pentru fiecare instituție „e” activele, adică creanțele „m” și pasivele, adică angajamentele „n”, reflectând interacțiunea cu celelalte instituții pe categorii de active și pasive, simbolizate cu „ m_{ei} ” și respectiv „ n_{ei} ”.

Pe baza acestor matrice se determină vectorul soldurilor monetare (s) al fiecărei instituții „e” pe total și pe fiecare categorie de interacțiuni „f”.

f. *Matricea fluxurilor monetare încrucișate, a interacțiunilor (MFI)*, care reflectă valoarea interacțiunii exprimate prin flux „f” între instituții „e”, pe linii fiind interacțiunile ca ieșiri de flux, iar pe coloane interacțiunile ca intrări de flux, valoarea interacțiunii fiind simbolizată cu „ d_{jk} ”, unde „j” reprezintă instituția creditoare (ieșire de flux), iar „k” instituția debitoare (intrare de flux).

2. Variabilele matriceale

2.1. *Instituțiile „e”* luate în considerare sunt agregate în șase categorii distincte:

- gospodăriile populației;

-
- instituții nefinanciare;
  - instituții financiare;
  - instituții de administrație;
  - instituții nelucrative;
  - instituții exterioare (restul lumii).

Gospodăriile populației cuprind diverse grupuri de indivizi care consumă și produc pentru autoconsum, precum patroni, pensionari, angajați etc.

Această categorie nu este detaliată în matricele propuse din considerente metodologice, ea reprezentând entitatea generativă.

Instituțiile nefinanciare pot fi detaliate în trei grupe, și anume:

- de stat;
- private (publice, de grup, individuale);
- străine.

Aceste instituții produc bunuri tangibile (produse și servicii).

Instituțiile financiare pot fi detaliate în patru grupe:

- banca centrală, care emite monedă și administrează rezervele;
- entitățile bancare care intermediază fluxuri monetare;
- entități financiare de asigurări (comerciale și sociale);
- alte entități financiare (de leasing, factoring, de brokeraj etc.).

Aceste instituții oferă bunuri financiare intangibile (produse și servicii).

Instituțiile de administrație sunt detaliate în:

- administrația centrală;
- administrația locală;
- administrația socială.

Instituțiile nelucrative cuprind două grupe de entități:

- syndicate, partide, biserici, grupuri profesionale etc.;
- organizații de caritate și de binefacere.

Instituțiile exterioare, detaliate pe grupe, cuprind entități nerezidente care interacționează monetar cu cele rezidente.

Dintre instituțiile implicate, ca noduri, în rețeaua monetară nu vom lua în considerare piețele, din două motive:

- instituționalizarea acestora în România este insuficientă, nerelevantă informațional și instrumental;
- reprezintă instituții agregative, care concentrează interacțiuni între celelalte instituții (subiecții și entitățile).

Operaționalizarea informațională va fi realizată pe următoarele *tipuri metodologice de instituții*, derivate din grupele prezentate:

- e_1 = gospodăriile populației;
- e_2 = instituții nefinanciare;
- e_3 = instituții financiare;
- e_4 = instituții administrative;
- e_5 = instituții externe;
- e_6 = alte instituții.

Aceste tipuri de instituții se regăsesc în conturile naționale, care oferă informații privind valorile monetare ale fluxurilor și instrumentelor, deci ale interacțiunilor dintre instituții.

O instituție, o entitate instituțională, realizează activități, oferind bunuri, de orice natură, tangibile și intangibile, de consum sau de producție, materiale sau financiare, substanțiale sau informaționale etc., aceste activități putând fi grupate în trei categorii: principale (care definește tipul instituției), secundare și auxiliare.

Regruparea entităților economice (instituțiilor) care desfășoară activități principale identice sau similare generează ramura de activitate. În cadrul rețelei socioeconomice, entitățile se delimitează conform funcției și conform activității principale *în sectoare (SCT) și în ramuri (RMR)*.

2.2. *Fluxurile „f”*, prin care se realizează interacțiunile dintre instituții sunt agregate în șase tipuri matriceale:

- f_1 = fluxuri de bunuri destinate producției și consumului intermediar (COM).

Aceste fluxuri cuprind bunuri destinate consumului productiv, pentru realizarea producției, fiind transformate și consumate în timpul procesului de producție. Ele generează fluxuri monetare de plăți și încasări imediate sau decalate (creatoare de creanțe și de datorii) generatoare de monedă substitutivă, comercială sau blocată.

- f_2 = fluxuri de bunuri destinate consumului final (COF)

Aceste fluxuri cuprind bunuri destinate consumului populației, consumului investițional sau consumului extern (exporturi), fiind generatoare de fluxuri de încasări și plăți.

Evident, aceste două tipuri de fluxuri declanșează și susțin celelalte categorii de fluxuri și instrumente (active) monetare.

- f_3 = fluxuri de retribuire, care reprezintă fluxuri de repartitie prin care se distribuie valoarea adăugată populației, angajaților, cuprinzând salariile și alte venituri.

- f_4 = fluxuri de transfer, de redistribuire, care cuprind impozitele și taxele, cotizații și prestații sociale și alte transferuri.

- f_5 = fluxuri financiare generate de operațiuni de conversie monetară, de intermediere bancară, de depozite și credite.

- f_6 = fluxuri financiare generate de operațiuni de realocare monetară, necreatoare de monedă, pe piețele financiare, utilizând titluri de valoare de orice natură.

Aceste șase fluxuri acoperă aproximativ rețeaua de fluxuri caracteristică economiei (rețeaua monetară complexă).

2.3. *Instrumentele „I”* care activează fluxurile, transformându-le în interacțiuni între instituții, se concretizează în active monetare și financiare prin care se reglementează monetar relațiile în cadrul matricei monetare complexe. Aceste instrumente constituie mobilul operațiunilor monetare și financiare.

Ansamblul activelor financiare, care reprezintă instrumente ale operațiunilor financiare, se grupează în instrumente de plată și instrumente financiare (de realocare), în detaliu, prezentându-se astfel:

- instrumente monetare de rezervă, precum aurul și DST;
- numerar (moneda fiduciară);
- conturi bancare (moneda scripturală);
- depozite la vedere (transferabile);
- depozite la termen și asimilate;
- acțiuni și alte participații;
- titluri de valoare pe termen scurt, precum bonurile de trezorerie;
- titluri de valoare pe termen lung, precum obligațiunile;
- derivatele (opțiuni, futures, forward, warrant, swap);
- credite bancare pe termen scurt;
- credite bancare pe termen lung;
- polițe și prime de asigurare;
- credite comerciale;
- alte instrumente (active).

Aceste instrumente se pot grupa în următoarele *tipuri matriceale*:

- i_1 = instrumente de plată, cuprinzând numerarul, conturile bancare și depozitele la vedere;
- i_2 = instrumente de plată comerciale, sub forma efectelor comerciale, a creanțelor și datorilor;
- i_3 = instrumente financiare bancare de depozit;
- i_4 = instrumente financiare bancare de credit;
- i_5 = instrumente financiare de piață (de realocare), sub forma acțiunilor, participațiilor, titlurilor de valoare pe termen lung și scurt, a derivatelor etc.;
- i_6 = alte instrumente monetare, precum instrumentele de rezervă.

Instrumentele monetare, reflecție interactivă a activelor financiare, semnifică și corespondența pasivă a acestor active, contrapartida pasivă evidențiind interacțiunea dintre instituția posesoare a portofoliului de active și celelalte instituții furnizoare a resurselor monetare (deținătoare a capacităților de finanțare).

3. Conturile economiei și fluxurile monetare

Operaționalizarea matriceală a rețelei monetare presupune în prealabil explicitarea metodologică, concretizată în esență în secvențializarea algoritmică a calculului matriceal.

Fluxurile din economie, exprimate monetar, sunt reflectate sintetic în conturi, de la formarea veniturilor până la modificarea patrimoniului entităților.

Se delimitează metodologic șase categorii de conturi sintetice (CST):

S_1 – *contul de producție (CPP)*, al consumurilor intermediare, care permite obținerea valorii adăugate (VAG) brute sau nete și, prin agregare instituțională, obținerea produsului intern brut (PIB). Aceste conturi angajează moneda, adică instrumente de plată imediată sau instrumente de plată decalată.

S_2 – *contul de distribuție și utilizare a veniturilor (CDU)*, care evidențiază repartizarea și transferul veniturilor, prin fluxuri de retribuire și fluxuri de transfer și formarea veniturilor primare (VEP), a veniturilor disponibile (VED) și a economisirii (ECS), a surplusurilor monetare, la nivelul entităților și, prin agregare, pe ramuri, sectoare și la nivelul economiei naționale.

Aceste conturi angajează moneda de plată și de economisire, utilizând instrumente de plată (monetare) și instrumente financiare, generând activele monetare și financiare.

Aceste două conturi formează conturile curente, care sintetizează fluxurile f_1, f_2, f_3, f_4 .

S_3 – *contul de acumulare (CAL)* este reprezentat prin conturi de flux, înregistrând variațiile activelor și pasivelor entităților, precum și variația valorii nete a patrimoniului acesteia. Acest cont evidențiază, prin componența sa, contul de

capital, a capacității sau a nevoii de finanțare la nivelul entității economice, utilizând preponderent instrumentele financiare de conversie sau de realocare (bancare sau de piață).

S_4 – *contul de patrimoniu (CPT)* descrie activele, pasivele și valoarea netă a entităților economice, sintetizând monetar toate fluxurile implicate în rețeaua monetară, deci reflectând, în expresie monetară, relațiile entității economice cu celelalte entități, interacțiunile acestora în cadrul rețelei.

Acest cont este prezentat prin matricea duală a operațiunilor financiare și prin vectorul soldurilor monetare.

S_5 – *contul extern (CEX)* descrie interacțiunile entităților rezidente cu entități nerezidente, în cadrul rețelei monetare globale, secvențializate pe conturi curente (de producție și de distribuție), conturi de acumulare și conturi de patrimoniu. În cadrul acestor conturi un activ financiar deținut de rezidenți reprezintă un pasiv financiar pentru restul lumii (cu excepția instrumentelor monetare de rezervă).

Rețeaua interacțiunilor externe se prezintă matriceal prin balanța de plăți externă, structurată pe segmente comerciale, financiare și monetare.

S_6 – *contul de bunuri (CBN)*, sintetizează fluxurile productive și contrapartea de utilizare a acestora, fluxurile de consum intermediare, fluxurile de consum final (uman, investițional și exporturi).

Acest cont reflectă monetar ansamblul fluxurilor reale din economie, generate de activitățile economice furnizoare de produse și servicii de orice natură și destinație.

Integrarea celor șase categorii de conturi pe întreaga economie permite realizarea unei viziuni de ansamblu, sintetică asupra rețelei monetare complexe naționale și a poziției acestora în cadrul rețelei monetare globale, prezentând echilibrul tuturor fluxurilor și al instrumentelor financiare (active), deci al interacțiunilor monetare dintre entități. Această integrare oferă în final mărimea capacității și a nevoii de finanțare pe tipuri de entități, pe sectoare instituționale.

4. Algoritmul matriceal

Evidențierea sub formă matriceală a rețelei monetare complexe, operaționalizarea matriceală, implică realizarea unei secvențe calculative care să permită, în final, exprimarea informațională, pornind de la valorile monetare, a interacțiunilor (fluxuri și instrumente) dintre entitățile instituționale luate în considerare.

În acest sens, se vor semnifica descriptiv și calculativ secvențele matriceale prin care vor fi relevat operațional relațiile dintre entitățile instituționale, concretizate în interacțiuni, exprimate informațional prin valori monetare.

4.1. *Matricea structurală primară (MSP)*, având pe linii și pe coloane entitățile instituționale, evidențiază existența sau nonexistența relațiilor între două entități, e_j și e_k , elementele matricei α_{jk} , fiind definite astfel:

$$\alpha_{jk} = \begin{cases} 1, & \text{dacă între cele două entități există relații} \\ 0, & \text{dacă între cele două entități nu există relații} \end{cases} \quad (1)$$

Operațional, matricea se prezintă astfel:

	e_1	e_2	e_3	e_4	e_5	e_6
e_1						
e_2						
e_3			α_{jk}			
e_4						
e_5						
e_6						

Figura nr. 8. **Matricea structurală primară operaționalizabilă**

Convențional, în formularea matriceală a rețelei monetare complexe, pe linii vor fi evidențiate ieșirile (relațiile furnizoare), iar pe coloane intrările (relațiile beneficiare), relații existente între vectorii linie și vectorii coloană ale matricelor considerate.

Pentru entitățile e_j se pot determina, în cadrul formei matriceale a rețelei, *un indicator de conectare*, sub forma *gradului de conectare a entităților la rețea (GCA)*, exprimat astfel:

$$GC = \frac{\sum_{k=1}^n \alpha_{jk}}{n} \quad (2)$$

unde:

n – numărul maxim de relații a unei entități în cadrul rețelei (în cazul analizat $n=6$)

Pe ansamblul rețelei, în forma sa matriceală de exprimare, se poate determina *un indicator al complexității* de forma *gradul de complexitate al rețelei (GCR)*, exprimat astfel:

$$\text{GCR} = \frac{\sum_{j=1}^n \sum_{k=1}^n \alpha_{jk}}{n^2} \quad (3)$$

Valoarea lui n^2 exprimă numărul maxim de relații (conexiuni) dintre entitățile rețelei (în cazul nostru $6 * 6 = 36$).

Trebuie subliniat că într-o rețea o entitate instituțională dezvoltă relații, interacționând și cu ea însăși.

Matricea structurală primară reprezintă, într-o interpretare semiotică, sintaxa formală a rețelei monetare complexe.

Relațiile unei entități în cadrul rețelei monetare complexe se concretizează în interacțiuni care presupun realizarea potențială a două fluxuri, de sens invers, purtătoare de instrumente monetare, astfel încât o entitate instituțională poate realiza un flux (vector de flux) de intrare (VFI) și un flux, (vector de flux) de ieșire (VFE).

Secvențele matriceale evidențiază tocmai fluxurile de intrare și ieșire, precum și distribuirea instrumentelor pe fluxuri.

- b. *Matricea operațională, a operațiunilor (MOF)*, operațiuni care generează fluxuri de intrare și de ieșire, caracteristice fiecărei entități instituționale, astfel încât această matrice se atașează celor două feluri de fluxuri, operaționalizarea fiind prezentată mai jos.

	MOE							MOI							
	f ₁	f ₂	f ₃	f ₄	f ₅	f ₆	Σ		e ₁	e ₂	e ₃	e ₄	e ₅	e ₆	Σ
e ₁								$\overline{f_1}$							
e ₂								$\overline{f_2}$							
e ₃			c _{ef}					$\overline{f_3}$				$\overline{c_{fe}}$			
e ₄								$\overline{f_4}$							
e ₅								$\overline{f_5}$							
e ₆								$\overline{f_6}$							
Σ								Σ							

Figura nr. 9. **Matricea operațională a operațiunilor (MOF)**

Formal, fiecare din cele două matrice este transpusa celeilalte, însă elementele corespondente ale celor două matrice sunt diferite ($c_{ef} \neq \overline{c_{fe}}$), deoarece ele evidențiază mărimea fluxurilor de ieșire (MOE) și a celor de intrare (MOI), diferite pentru fiecare entitate. Aceste fluxuri sunt neutre instrumental, evidențiind numai cantitatea de monedă ieșită și intrată, prin operațiunile economice, în trezoreria entității instituționale, și în acest sens le putem numi *fluxuri operaționale (FOP)*.

Totalul elementelor pe liniile matricei MOE evidențiază cantitatea de monedă ieșită din trezoreria entității e_j , notate cu CME, iar totalul elementelor pe coloane în cazul matricei MOI evidențiază cantitatea de monedă intrată în trezoreria entităților e_j , notate cu CMI, rezultând:

$$CME = \sum_{e=1}^6 c_{ef}, \quad CMI = \sum_{f=1}^6 \overline{c_{fe}} \quad (4)$$

Pentru fiecare entitate există, de regulă relația:

$$c_{ef} \neq \overline{c_{fe}} \quad (5)$$

Este evident că pentru fiecare categorie de flux (fj), intrările sunt egale cu ieșirile.

$$\sum_{e=1}^6 c_{ef} = \sum_{f=1}^6 \overline{c_{fe}} \quad (6)$$

Pe ansamblul rețelei monetare complexe, vom avea relația de echilibru:

$$\sum_{e=1}^6 \sum_{f=1}^6 c_{ef} = \sum_{f=1}^6 \sum_{e=1}^6 \overline{c_{fe}} \quad (7)$$

Dacă fluxurile de monedă au o dimensiune potențială, stabilită organizatoric și reglementativ, vom avea pe fiecare flux, de ieșire sau de intrare, o cantitate potențială de monedă, respectiv CEP (de ieșire) și CIP (de intrare), și vom avea, de regulă, relațiile:

$$CME \neq CEP, \quad CMI \neq CIP \quad (8)$$

Elementele celor două matrice evidențiază relațiile monetare reale ale fluxurilor de ieșire sau de intrare pentru fiecare entitate, semnificând caracteristica de flux a entității instituționale.

c. *Matricea funcțională (MAF)* evidențiază încărcătura instrumentală a fluxurilor de ieșire și a celor de intrare, altfel spus, distribuția instrumentelor monetare în cadrul fiecărui flux, concentrându-se într-o matrice funcțională a fluxurilor de ieșire și o matrice a celor de intrare, prezentate operațional mai jos.

	MAI							MAE							
	$\bar{f}_1$	$\bar{f}_2$	$\bar{f}_3$	$\bar{f}_4$	$\bar{f}_5$	$\bar{f}_6$	Σ		i_1	i_2	i_3	i_4	i_5	i_6	Σ
$\bar{i}_1$								f_1							
$\bar{i}_2$								f_2							
$\bar{i}_3$			$\bar{b}_{if}$					f_3				b_{fi}			
$\bar{i}_4$								f_4							
$\bar{i}_5$								f_5							
$\bar{i}_6$								f_6							
Σ								Σ							

Figura nr. 10. **Matricele funcționale**

Forma matriceală MAE surprinde instrumentele fluxurilor de ieșire, în timp ce forma MAI pe cele ale fluxurilor de intrare.

Elementele matriceale b_{fi} și $\bar{b}_{if}$ exprimă valoarea monetară a fiecărui instrument i ($i= 1,2 \dots 6$) în cadrul fiecărui flux f ($f=1,2, \dots 6$) care poate fi flux de intrare ($\bar{b}_{if}$) sau de ieșire (b_{fi}).

În acest sens, totalul elementelor pe coloane (în cazul MAI) sau pe linii (în cazul MAE) evidențiază capacitatea instrumentală efectivă a fiecărui flux de intrare sau de ieșire (CII și CIE).

$$CII = \sum_{i=1}^6 \bar{b}_{if} \quad \text{și} \quad CIE = \sum_{i=1}^6 b_{fi} \quad (9)$$

În condițiile în care instituțional (reglementativ și organizatoric) a fost proiectată capacitatea instrumentală potențială a fiecărui flux, de intrare și ieșire, se pot înregistra trei situații duale:

$$CIP > CII \text{ sau } CEP > CIE \quad (10)$$

situație în care există rezervă de capacitate instrumentală, ceea ce evidențiază insuficiența activizare a rețelei.

$$CIP < CII \text{ sau } CEP < CIE \quad (11)$$

situație în care există penurie de capacitate, ceea ce evidențiază o supraactivare a rețelei, cu consecințe asupra fiabilității fluxurilor.

$$CIP = CII \text{ sau } CEP = CIE \quad (12)$$

situație în care există echilibru de capacitate, favorabilă în cazul unei rețele adaptative.

d. Matricea instrumentală (MID)

Matricea operațională și cea funcțională au ca elemente valorile monetare ale fluxurilor care intră sau ies din trezoreriile entităților și, respectiv, valorile monetare ale instrumentelor care activează fluxurile de intrare și de ieșire ale entităților, instrumente prin care se realizează monetar operațiunile.

În secvența formelor matriceale ale rețelei se poate exprima matriceal *rețeaua de relații dintre entități și instrumente, instrumente care activează fluxurile, generând interacțiunile*. În acest sens, prin înmulțirea matricelor MOF cu matricele MAF se obțin matricele instrumentale care evidențiază interacțiunile de intrare și de ieșire ale entităților.

Elementele matricelor instrumentale, notate cu a_{ei} , în cazul interacțiunilor de ieșire și cu α_{ie} în cazul celor de intrare, au o semnificație informațională, nu în termeni monetari, ci în termeni convenționali, având ca bază monetară coeficienții matricelor generatoare MOF și MAF.

Pentru aceasta, elementele matricelor funcționale b_{fi} și $\overline{b_{if}}$ se transformă din valori monetare în valori de structură, exprimând ponderea valorii monetare a fiecărui instrument în valoarea monetară totală a fiecărui flux (f_j), simbolul noilor elemente matriceale fiind s_{fi} și, respectiv, $\overline{s_{if}}$.

Se pot scrie următoarele relații:

$$\overline{s_{if}} = s_{fi} = \frac{\overline{b_{if}}}{\sum_{i=1}^6 \sum_{f=1}^6 b_{if}} = \frac{b_{fi}}{\sum_{f=1}^6 \sum_{i=1}^6 b_{fi}} \quad (13)$$

Noile matrice obținute le vom numi *matrice de structură (MSS)*, respectiv matricea elementelor structurale de intrare (MSI) și matricea elementelor structurale de ieșire (MSE), reprezentând forme matriceale de structură ale matricelor MAI și MAE.

a. Formele matriceale ale rețelei sunt cele de mai jos.

MIS								MES							
	$\bar{f}_1$	$\bar{f}_2$	$\bar{f}_3$	$\bar{f}_4$	$\bar{f}_5$	$\bar{f}_6$	Σ		i_1	i_2	i_3	i_4	i_5	i_6	Σ
$\bar{i}_1$							100	f_1							100
$\bar{i}_2$							100	f_2							100
$\bar{i}_3$			$\bar{s}_{if}$				100	f_3				s_{fi}			100
$\bar{i}_4$							100	f_4							100
$\bar{i}_5$							100	f_5							100
$\bar{i}_6$							100	f_6							100
Σ	100	100	100	100	100	100		Σ	100	100	100	100	100	100	

Figura nr. 11. **Matricele de structură operaționalizabile**

În cazul matricei MIS avem următoarele relații:

$$\sum_{i=1}^6 \bar{s}_{if} = f_k, \quad \sum_{k=1}^6 f_k = 100 \quad (14)$$

Se deduce că elementele de pe coloana sumelor, $\bar{s}_i$, vor fi determinate astfel:

$$\bar{s}_i = \frac{\sum_{f=1}^6 \bar{b}_{if}}{\sum_{i=1}^6 \sum_{f=1}^6 \bar{b}_{if}} \quad (15)$$

În cazul matricei MES avem următoarele relații:

$$\sum_{i=1}^6 s_{fi} = f_j, \quad \sum_{f=1}^6 f_j = 100 \quad (16)$$

Se deduce că elementele de pe linia sumelor s_f , vor fi determinate astfel:

$$S_f = \frac{\sum_{f=1}^6 b_{fi}}{\sum_{i=1}^6 \sum_{f=1}^6 b_{fi}} \quad (17)$$

Prin înmulțirea elementelor matricelor MOF și MSS vom avea:

$$C_{ef} * S_{fi} = a_{ei} \quad \overline{s_{if}} * \overline{c_{fe}} = \overline{a_{ie}} \quad (18)$$

Cele două elemente rezultate vor forma MIS (a_{ei}) și MII ($\overline{a_{ie}}$), exprimând, după cum am spus, valoarea informațională (convențională) a interacțiunilor de ieșire, respectiv de intrare ale entităților e_j , prezentate matriceal mai jos.

	MIE						MII						
	i_1	i_2	i_3	i_4	i_5	i_6		e_1	e_2	e_3	e_4	e_5	e_6
e_1							$\overline{i_1}$						
e_2							$\overline{i_2}$						
e_3			a_{ei}				$\overline{i_3}$				$\overline{a_{ie}}$		
e_4							$\overline{i_4}$						
e_5							$\overline{i_5}$						
e_6							$\overline{i_6}$						

Figura nr.12. **Matrice instrumentale**

e. Matricea interacțiunilor, a fluxurilor încrucișate (MFI)

În cadrul acestei matrice, elementele d_{jk} exprimă valoarea informațională a „fluxului instrumentat”, adică a interacțiunii dintre entitatea (instituția) creditoare j , de pe linie și entitatea debitoare k de pe coloane.

Relația de determinare a matricei MFI este:

$$MFI = MIE * MII \quad (19)$$

sau

$$d_{jk} = a_{ei} * \overline{a_{ie}} \quad (20)$$

Se observă că pe linii vom avea interacțiunile de ieșire dinspre o entitate (creditoare) către celelalte entități cu care are relații monetare, iar pe coloane vom

avea interacțiunile de intrare spre o entitate (debitoare) dinspre celelalte entități cu care are relații monetare.

Forma matriceală a interacțiunilor rețelei se prezintă astfel:

	$\bar{e}_1$	$\bar{e}_2$	$\bar{e}_3$	$\bar{e}_4$	$\bar{e}_5$	$\bar{e}_6$	Σ
e_1							
e_2							
e_3			$\overline{d_{jk}}$				
e_4		d_{jk}					
e_5							
e_6							
Σ							

Figura nr. 13. **Matricea interacțiunilor**

În cadrul matricei, e_j reprezintă entitățile în calitate de creditor, deci de furnizor de monedă sub orice formă, iar $\bar{e}_k$ reprezintă entitățile în calitate de beneficiar de monedă, de debitor.

Această matrice reprezintă *forma activată a matricei structurale primare*, ale cărei elemente d_{jk} evidențiază existența relației monetare, a cărei intensitate este exprimată de către d_{jk} .

Matricea MFI evidențiază, ca regulă, următoarele relații:

$$d_{jk} \neq \bar{d}_{jk} \quad (21)$$

$$\sum_{k=1}^6 d_{jk} \neq \sum_{j=1}^6 \overline{d_{jk}} \quad (22)$$

Matricea interacțiunilor oferă posibilitatea unor analize statice, dinamice și relaționale ale rețelei monetare în forma matriceală, evidențiind extensiunea, intensiunea și modificarea instituțională și instrumentală a acestei rețele.

Forma matriceală a interacțiunilor prezintă următoarele caracteristici:

- evidențiază atât interacțiunile de ieșire ($d_{jk} \rightarrow j > k$), cât și cele de intrare ($\overline{d_{jk}} \rightarrow j < k$).

- fiecare entitate prezintă interacțiunea monetară cu ea însăși ($d_{jk} \rightarrow j=k$), sub forma autofinanțării și a interacțiunilor entităților din categoria respectivă, e_j .
- suma interacțiunilor de ieșire este, de regulă, diferită de cea a interacțiunilor de intrare, pentru fiecare entitate, sub forma:

$$\sum_{\substack{k=1 \\ k < j}}^6 d_{jk} \neq \sum_{\substack{j=1 \\ j < k}}^6 \overline{d}_{jk} \quad (23)$$

- modificarea în timp a valorii convenționale (informaționale) a elementelor matricei MFI este determinată atât de modificarea valorilor monetare ale elementelor matricei MOF cât și a valorilor monetare ale elementelor matricei MAF, exprimate structural prin elementele matricei MSS.
- fiecare element al matricei MFI evidențiază intensiunea interacțiunii totale, de intrare și de ieșire, în timp ce suma elementelor pe linii evidențiază extensiunea interacțiunii de ieșire, iar suma elementelor pe coloane evidențiază extensiunea interacțiunii de intrare, pentru aceeași entitate. Evident, este o extensiune în cadrul rețelei exprimate matriceal prin intensiunile elementare. Diferența între cele două valori sumă exprimă caracterul creditor sau debitor al entității respective în relația monetară cu celelalte entități.
- exprimarea structurală a matricei MFI în timp poate evidenția modificările de structură a interacțiunilor.
- determinarea indicilor de dinamică a elementelor matricei evidențiază impactul factorilor asupra valorilor convenționale (informaționale) ale elementelor matricei.

f. Matricea duală a operațiunilor financiare (MDF)

Această matrice evidențiază pentru fiecare entitate (instituție) e_j , intrările (datoriile) n de monedă financiară și ieșirile (creditele) m de monedă financiară, matricea relevând, din perspectiva unei entități, valoarea totală a creanțelor și angajamentelor pe tipuri de instrumente financiare (în cazul nostru, șase instrumente).

Caracteristica acestei matrice rezidă în faptul că evidențiază numai relațiile monetare determinate de surplusurile și penuriile de lichiditate, deci de capacitățile și nevoile de finanțare.

Forma matriceală este prezentată mai jos.

MCT							MDT								
Creanțe (m)							e	Datorii (n)							
Σ	$\bar{i}_6$	$\bar{i}_5$	$\bar{i}_4$	$\bar{i}_3$	$\bar{i}_2$	$\bar{i}_1$		i_1	i_2	i_3	i_4	i_5	i_6	Σ	
							e_1								
							e_2								
			m_{ei}				e_3				n_{ei}				
							e_4								
							e_5								
							e_6								
							Σ								

Figura nr.14. Matricea duală

Matricea duală este formată din matricea creanțelor (MCT), elementele matricei, m_{ei} , exprimând valoarea monetară a fiecărui tip de instrument prin care s-au activizat fluxuri de ieșire de monedă, și matricea datoriilor (MDT), ale cărei elemente (n_{ei}) exprimă valoarea monetară a fiecărui tip de instrument care activează fluxuri de intrare de monedă.

Diferența dintre elementele matricei MCR și cele ale matricei MDT evidențiază soldurile, pozitive sau negative și, în final, capacitatea sau nevoia de finanțare a fiecărei entități.

Analiza matriceală poate viza intensiunea și extensiunea creanțelor și datoriilor, structura și modificările de structură matriceală, dinamica valorilor monetare ale creanțelor și angajamentelor, precum și ale soldurilor derivate.

G. Operaționalizarea informațională a algoritmului matriceal

Operaționalizarea permite atât testarea adecvării abordării matriceale a rețelei monetare complexe, din punct de vedere algoritmic, al semnificațiilor, al explicării și al interpretării, cât și determinarea, în condițiile existenței bazinului informațional necesar, a extensiunii și intensiunii concrete a rețelei, a structurii și a dinamicii matriceale a acesteia, precum și a modificărilor de structură matriceale.

În această fază a cercetării, obiectivul operațional a constat în testarea adecvării, îndeosebi din punct de vedere algoritmic și al semnificațiilor, urmând ca în fazele următoare, prin dezvoltarea aplicabilității tehnicilor matriceale, să fie adâncite celelalte aspecte și să se pregătească bazinul informațional necesar determinărilor concrete (empirice).

Realizarea obiectivului operațional propus ne-a permis utilizarea unor date calculate referitoare la dimensiunile monetare ale fluxurilor și instrumentelor monetare, date care au fost determinate luând în considerare structurile informaționale ale variabilelor matriceale, existente în Conturile Naționale pentru perioada 1993 – 1994 și 1996 – 1997.

În cazul matricei duale datele utilizate se regăsesc însă în tabelul operațiilor financiare din cadrul Conturilor Naționale pe perioadele respective.

Operaționalizarea informațională a algoritmului matriceal a urmat anumite etape, prezentate în continuare.

1. Operaționalizarea matricelor MOF și MAF

Anexa nr.1 prezintă fluxurile de intrare (MOI) și cele de ieșire (MOE) pentru cele șase instituții, valorile monetare ale fluxurilor elementare (c_{fe} și $\overline{c_{ef}}$) fiind ipotetice. Pe liniile matricei MOE sunt însumate fluxurile de ieșire, iar pe coloanele matricei MOI sunt însumate fluxurile de intrare, relațiile între fluxuri fiind prezentate în relațiile 5,6,7 și 8. Valoarea monetară a tuturor fluxurilor de ieșire este egală cu aceea a fluxurilor de intrare.

Anexa nr.2 prezintă distribuția instrumentelor monetare pe cele două tipuri de fluxuri, de intrare și de ieșire. Valoarea monetară a tuturor fluxurilor de intrare sau de ieșire este egală cu valoarea monetară a instrumentelor agregate. Pentru fluxurile de ieșire relația este:

$$\sum_{e=1}^6 \sum_{f=1}^6 c_{ef} = \sum_{f=1}^6 \sum_{i=1}^6 b_{fi} \quad (24)$$

Evident, pentru fiecare entitate valoarea fluxurilor de ieșire diferă de valoarea celor de intrare și similare în cazul instrumentelor, relații evidențiate în capitolul anterior.

În matricele MOF se pot distinge, pentru cele șase entități și pentru fiecare an șase vectori ai fluxurilor de ieșire (liniile matricei MOI) și șase vectori ai fluxurilor de intrare (coloanele matricei MOI).

În matricele MAF se pot distinge, de asemenea, pentru cele șase fluxuri de intrare (matricea MAI) și pentru cele șase fluxuri de ieșire (matricea MAF) câte șase vectori ai instrumentelor asociate (pe coloane și respectiv pe linii), în cazul fiecărei perioade.

Dacă notăm generic elementele celor patru tipuri de vectori cu x , se poate determina lungimea vectorului (LVC), conform formulei:

$$|x| = \sqrt{\sum_{t=1}^6 x_t^2} \quad (25)$$

unde:

$t = 1, 2 \dots 6$ reprezintă categoriile de fluxuri și de instrumente

x_t = valoarea monetară a unui element al vectorului de flux sau de instrument

LVC relevă gradul de agregare ($\max |x|$) sau dezagregare ($\min |x|$) a valorii vectorului ($\sum_{t=1}^6 x_t$) pe elementele componente x_t .

Comparând valorile LVC în structura sau dinamica vectorială se pot evidenția modificările structurale sau temporale ale fiecărui vector sau gradul de concentrare valorică al elementelor vectoriale.

Vom avea următoarele tipuri de vectori:

VFI = $V(\overline{c_{fe}})$: $f=1, 2 \dots 6$ = vectorul fluxurilor de intrare;

VFE = $V(\overline{c_{ef}})$: $f=1, 2 \dots 6$ = vectorul fluxurilor de ieșire;

VII = $V(\overline{b_{fi}})$: $i=1, 2 \dots 6$ = vectorul instrumentelor de intrare;

VIE = $V(\overline{b_{fi}})$: $i=1, 2 \dots 6$ = vectorul instrumentelor de ieșire.

În anexa nr.3 sunt prezentate lungimile vectorilor (LVC) în cazul matricelor MOF (MOI și MOE) și MAF (MAI și MAE), pentru anii N și N-1, sintetizate în tabelul de mai jos.

Tabelul nr.1

Lungimea vectorilor (LVC) ai matricelor MOF și MAF

Matrice	An	Variabilă	1	2	3	4	5	6	Σ
MOF	N	FI	222,56	261,48	225,59	77,97	97,12	23,54	908,26
		FE	211,78	282,58	253,18	62,25	101,80	21,61	933,20
	N-1	FI	161,97	242,58	212,12	50,72	81,03	27,40	775,82
		FE	157,48	240,83	222,11	54,08	91,98	21,70	788,18
MAF	N	II	226,55	184,80	53,72	21,79	299,29	32,71	818,86
		IE	236,06	185,12	53,59	17,86	298,90	31,46	822,99
	N-1	II	186,82	151,15	46,45	27,00	260,70	27,57	699,69
		IE	187,56	153,50	45,10	24,56	256,41	27,53	694,66

FI = flux de intrare (MOI);

FE = flux de ieșire (MOE);

II = instrument de intrare (MAI);

IE = instrument de ieșire (MAF);

Datele din tabelul nr.1 evidențiază unele aspecte, precum:

a. Lungimea vectorilor sumă ai matricelor MOF este mai mare decât aceea a vectorilor MAF, evidențiind un grad de agregare mai mare a fluxurilor pe entități (concentrarea fluxurilor), decât a instrumentelor pe fluxuri (încărcătura instrumentală).

b. Față de anul N-1, în anul N dezagregarea fluxurilor a fost mai mare (22%) față de aceea a instrumentelor (18%).

c. Agregarea (concentrarea) puternic diferențiată pe categorii de fluxuri (distribuite entităților) și pe categorii de instrumente (distribuite fluxurilor), precum și între fluxurile, respectiv instrumentele de intrare, pe de o parte, și fluxurile, respectiv instrumentele de ieșire, pe de altă parte, în cadrul aceluiași an (vezi FI (N,2) și FE (N,2), FI (N-1,6) și FE (N-1,6) etc.

Tabelul oferă însă posibilități multiple de analiză a restructurărilor vectoriale.

2. Operaționalizarea matricelor MIB

MIB, reprezentând interacțiuni deschise, de intrări și de ieșiri, ale entităților, evidențiază valorile matriceale fiecărui instrument atașat unei instituții în cadrul fluxurilor de ieșire și de intrare ale acestora.

Pentru a nu denatura valorile monetare ale elementelor matriceale, a_{ei} și $\bar{a}_{ie}$ se vor utiliza matricele structurale (MSS) ale matricelor funcționale (MAF), prezentate în anexa nr.4. Elementele matricei, s_{fi} și s_{if} , reprezintă ponderea valorii monetare a fiecărui instrument din cadrul unui flux în totalul valorii monetare a fluxurilor, conform formulei (19).

În continuare, folosind formula (18) se determină valorile convenționale (informaționale) ale elementelor a_{ei} și $\bar{a}_{ie}$ prezentate în anexa nr. 5, în cadrul matricelor MSE și MSI, reprezentând fluxurile matriceale informaționale ale matricelor MIE și MII, care măsoară valorile monetare ale elementelor de ieșire și de intrare ale matricelor instrumentelor MIB.

Cele două matrice, MSE și MSI ne vor permite, în continuare, să determinăm natura interacțiunilor monetare, a fluxurilor monetare (MFI), constituind deci o *matrice de tranzit informațional*.

3. Operaționalizarea matricei MFI

Matricea interacțiunilor se determină conform formulelor (19) și (20). Având în vedere că elementele matricelor structurale sunt exprimate prin procente și că în algoritmul de calcul al elementelor matricei MFI elementele structurale se multiplică, se pot împărți elementele matricei MFI astfel calculate, la $10000(100^2)$,

obținându-se o relevanță informațională similară a valorilor calculate inițial. Formula (20) devine astfel:

$$d_{jk} = \frac{a_{ei} * \overline{a_{ie}}}{10000} \quad (26)$$

Matricea MFI determinată pentru anii N și N-1 oferă informații privind interacțiunile monetare între entitățile e_j , sub următoarele aspecte:

a. valoarea informațională a interacțiunilor de intrare și de ieșire pentru fiecare entitate, pe baza datelor din anexa nr.6, sunt prezentate sintetic în tabelul de mai jos.

Tabelul nr.2

Valoarea informațională a interacțiunilor

Anul	Interacțiuni	e_1	e_2	e_3	e_4	e_5	e_6	Σ
N	Intrare (I)	76213	73753	82227	84014	37398	66495	420100
	Ieșire (E)	109562	160710	58096	33773	43354	14605	420100
N-1	Intrare (I)	56377	51320	57080	56340	26177	44806	292100
	Ieșire (E)	64849	110358	42084	28227	34865	11717	292100
N	I+E	-33349	-86957	24131	50241	-5956	51890	0
N-1	I-E	-8472	-59038	14996	28113	-8688	33089	0

Informațiile oferite se referă la:

- modificarea valorii totale a interacțiunilor, în dinamică;
- diferențele, pentru fiecare entitate, între interacțiunile de intrare și cele de ieșire și evoluția în timp a acestora;

b. structura valorilor interacțiunilor în cei doi ani, N și N-1, pe baza acestora putându-se determina modificările de structură.

Formula de calcul este următoarea:

$$P_a = \frac{V_a}{\sum_{j=1}^6 \sum_{k=1}^6 a_{jk}} = \frac{V_a}{V_m} \quad (27)$$

unde:

P_a = ponderea valorii informaționale a elementului matriceal „a” în valoarea informațională totală a matricei MFI;

j = liniile matricei;

k = coloanele matricei;

V_m = valoarea informațională totală a matricei MFI.

În anexa nr.7 sunt prezentate structurile matricei MFI în anii N și $N-1$.

Modificările de structură se determină astfel:

$$M_a = |a_{jk}(N)| - |a_{jk}(N-1)| \quad (28)$$

$$MI_a = \sum_{k=1}^6 a_{jk} N - \sum_{k=1}^6 a_{jk} (N-1) \quad (29)$$

$$MI_a^- = \sum_{j=1}^6 a_{jk} N - \sum_{j=1}^6 a_{jk} (N-1) \quad (30)$$

unde:

M_a = modificarea ponderii elementului „a”;

MI_a = modificarea ponderii interacțiunilor de ieșire în instituția e ;

MI_a^- = modificarea ponderii interacțiunilor de intrare în instituția e .

În anexa nr.8 sunt prezentate modificările de structură, în timp ale matricei MFI.

Pe baza datelor din anexele nr.7 și 8 este prezentat sintetic, în tabelul de mai jos, modificarea structurii matriceale a interacțiunilor pe entități, evidențiate și în anexa nr.8 pe linie și coloană care reflectă suma algebrică a modificărilor elementelor matriceale ($\sum x_j$ și $\sum x_k$).

Tabelul nr.3

Structura interacțiunilor dintre instituții

- % -

An	Interacțiunea	e_1	e_2	e_3	e_4	e_5	e_6	Σ
N	Intrare (I)	18,14	17,56	19,57	20,00	8,90	15,83	100
	Ieșire (E)	26,07	38,26	13,83	8,04	10,32	3,48	100
N-1	Intrare (I)	19,30	17,57	19,54	19,29	8,96	15,34	100
	Ieșire (E)	22,20	37,78	14,41	9,66	11,94	4,01	100
N-(N-1)	I	-1,16	-0,01	0,03	0,71	-0,06	0,49	0
	E	3,88	0,47	-0,58	-1,62	-1,62	-0,53	0

Din tabel se evidențiază modificarea interacțiunilor de intrare și de ieșire pentru fiecare entitate.

În continuare se poate determina *gradul de restructurare a matricei MFI*, pentru cele două tipuri de interacțiuni, conform formulei:

$$GS = \frac{|MI|}{100} * 100 = MI \quad (31)$$

unde:

|MI| = valoarea absolută a modificării interacțiunii;

GS = gradul de restructurare a matricei MFI

Utilizând formula în cazul celor două tipuri de interacțiuni vom avea:

$$GS_a = \frac{3,88 + 0,47 + 0,58 + 1,62 + 1,62 + 0,53}{100} * 100 = 8,7\%$$

$$GS_{-a} = \frac{1,16 + 0,01 + 0,03 + 0,71 + 0,06 + 0,41}{100} * 100 = 2,46\%$$

Se constată că restructurarea interacțiunilor de intrare a fost mai mare cu 6,24 puncte procentuale decât restructurarea interacțiunilor de ieșire pe ansamblul entităților.

Gradul de restructurare globală luând în considerare valoarea absolută a modificării ponderii fiecărui element matriceal, se poate determina conform formulei:

$$GS_g = \frac{\sum_{j=1}^6 \sum_{k=1}^6 [a_{jk}(N) - a_{jk}(N-1)]}{100} \quad (32)$$

Utilizând formula se obține valoarea totală a modificării ponderii elementelor matriceale, și deci gradul modificării globale, care este de 10%, conform datelor din anexa nr.8 (linia și coloana care reflectă suma valorilor absolute

$$\sum |e_j| \text{ și } \sum |e_k|.$$

c. Evoluția valorilor elementelor matricei MFI în anul N comparativ cu anul N-1, precum și evoluția valorilor interacțiunilor de intrare și de ieșire și a valorii totale a interacțiunilor sunt prezentate în anexa nr.9.

Se constată o evoluție diferențiată pe tipuri de interacțiuni și tipuri de entități, precum și o puternică diferențiere a evoluției elementelor matriceale.

Astfel, valoarea elementului matriceal a_{16} a crescut cu 77% în timp ce valoarea elementului matriceal a_{41} a crescut cu numai 12%.

Totodată, valoarea interacțiunii de ieșire a entității e_1 a crescut cu 69%, în timp ce valoarea interacțiunii de ieșire a lui a_3 a crescut cu numai 20%.

Analiza dinamicii matricei MFI poate oferi și alte informații utile.

4. Operaționalizarea matricei duale (MDF)

Matricea duală (MDF) prezentată în paragraful E, figura nr.5 și 6, precum și în paragraful F.4.f, figura nr.14, va fi operaționalizată informațional pentru anii 1994 și 1997, pe baza datelor din tabelul operațiunilor financiare cuprinse în Conturile naționale ale anilor luați în considerare.

În anexa nr.10 sunt prezentate matriceal creanțele și datoriile fiecărei categorii de instituții, informațiile din matrice semnificând fluxurile de monedă reflectate prin valoarea monetară a celor șase tipuri de instrumente.

În cazul fiecărui tip de entitate se pot compara, pentru fiecare tip de instrument, valoarea creanțelor și a datoriilor și, de asemenea, modificarea acestor valori în timp. Prelucrarea matriceală a informațiilor va releva interdependențe și influențe între elementele matricei. Sinteza pe linii și coloane a informațiilor este prezentată în tabelul nr.4.

Tabelul nr.4

Creanțe, datorii, solduri

Nr. crt.	Semnificație			1	2	3	4	5	6	Σ
1	Insti- tuții	1994	Creanțe	3220	17544	11733	3248	2699	342	38786
2			Datorii	1269	19787	11334	4210	2019	167	38786
3			Sold (rd.1-2)	1951	-2243	399	-962	680	175	0
4		1997	Creanțe	22762	83661	30581	10728	28370	1135	177237
5			Datorii	21001	98226	27630	17958	11917	505	177237
6			Sold (rd.4-5)	1761	-14565	2951	-7230	16453	630	0
7		1997- 1994	Creanțe (rd.4-1)	19542	66117	18848	7480	25671	793	138451
8			Datorii (rd.5-2)	19732	78439	16296	13748	9898	338	13845
9			Sold (rd.6-3)	-190	-12322	2552	-6268	15773	455	0

Nr. crt.	Semnificație		1	2	3	4	5	6	Σ
10	1997 — - 1 1994	Creanțe (rd.4/1)- 1	6,07	3,77	1,61	2,30	9,51	2,32	3,57
11		Datorii (rd.5/2)- 1	15,50	3,96	1,44	3,26	4,90	2,02	3,57
12	Ins- tru- men- te								
		1994	8454	8412	3193	16976	1167	584	38786
13		1997	18285	55987	16557	57518	27711	1179	177237
14		1997-1994	9828	47575	13364	40542	26544	595	138451
15		(1997/1994)-1	1,16	5,65	4,18	2,39	22,74	1,02	3,57

Soldul dintre creanțe și datorii reflectă capacitatea (cu semnul plus) sau nevoia (cu semnul minus) de finanțare pe fiecare tip de instituție și, în acest sens, se constată creșterea rolului de finanțator al economiei pentru sectorul extern (restul lumii), pe fondul diminuării capacității de finanțare a gospodăriilor populației. Analiza matricei duale și a tabelului derivat, cu instrumente matriceal – statistice (de exemplu, analiza vectorială), poate evidenția informații semnificative în înțelegerea rețelei monetare, a configurației și dinamicii acesteia.

În cazul instrumentelor se constată expansiunea titlurilor de valoare și diminuarea instrumentelor de plată imediată și chiar a instrumentelor de credit.

Utilizarea matricei interacțiunilor (MFI) pentru analiza conturilor financiare (tabelul operațiunilor) este prezentat în anexa nr.11, fiind evidențiate creanțele și datoriile reciproce dintre tipurile de entități economice pentru anii 1994 și 1997.

Abordarea matriceală permite aplicarea analizei vectoriale (LVC), a analizei structurale și a analizei dinamicii, prezentate anterior în cazul algoritmului matriceale a matricelor MOF și MAF.

Analiza se poate realiza pe elementele matriceale, atât în structură cât și în dinamică. Însă relevantă este analiza interacțiunilor pe ansamblul entităților, adică pe total linii (interacțiuni de ieșire) și total coloane (interacțiuni de intrare).

Tabelul nr.5 sintetizează informațiile din anexele nr.11 și 12.

Tabelul nr.5

Nr. crt.					1	2	3	4	5	6	Σ
1	L V C	Valori	1994	Creanțe	3204	14247	6018	2563	1800	359	23310
2				Datorii	1161	14559	5199	3929	1902	128	21765
3			1997	Creanțe	18146	59789	17190	10000	24312	736	106383
4				Datorii	19785	61740	19309	12835	12248	482	96818
5		Diferențe	Creanțe- datorii	1994 rd.1-2	2043	-312	819	-1366	-102	231	1545
6				1997 rd.3-4	-1639	-1951	-2119	-2835	12064	254	9565
7		Rapoarte	1997 — 1994	Creanțe rd.3/1	5,66	4,20	2,86	3,90	13,50	2,05	4,56
8				Datorii rd.4/2	17,00	4,24	3,71	3,27	6,44	3,76	4,44
9	S t r u c t u r a	Ponderi (%)	1994	Creanțe	8,30	45,30	30,30	8,40	6,80	0,90	100
10				Datorii	3,30	51,00	19,20	10,90	5,20	0,40	100
11			1997	Creanțe	12,80	47,20	172,20	6,00	16,00	0,60	100
12				Datorii	11,80	55,50	15,60	10,10	6,70	0,30	100
13		Diferențe 1997-1994	Algebrice	Creanțe rd.11-9	4,54	1,98	-13,00	-2,32	9,04	-0,24	0
14				Datorii rd.12- 10	8,58	4,41	-13,63	-0,72	1,52	-0,15	0
15			Absolute	Creanțe rd.11-9	4,54	14,66	17,30	9,51	15,28	1,49	62,78
16				Datorii rd.12- 10	8,58	27,71	16,76	6,96	2,50	0,27	62,78
17		Dinamica 1997/1994		Creanțe	7,07	4,77	2,61	3,30	10,51	3,32	4,57
18				Datorii	16,55	4,96	2,44	4,27	5,91	2,98	4,57
19				Devansare Rd.17/18	0,43	0,96	1,07	0,73	1,78	1,11	

Interpretarea informațiilor din tabel evidențiază următoarele aspecte:

- vectorii de creanțe și datorii ai entităților nonfinanciare (întreprinderi) prin lungimea lor, reflectă dimensiunea și concentrarea valorică cea mai mare a interacțiunilor acestora în cadrul rețelei, urmate de entitățile financiare;
- vectorul creanțelor, în ambii ani, având lungimea mai mare decât cel al datoriilor, evidențiază, pe total, o capacitate de finanțare;
- concentrarea creanțelor pe tipuri de interacțiuni este mai mare decât cea a datoriilor pe ansamblu, cu maxime în cazul restul lumii în anul 1997, evidențiind calitatea de finanțator al sectorului extern, pentru economia națională, toate celelalte tipuri de entități, deci și interacțiunile acestora, degradându-și fluxurile financiare (Datorii > Creanțe);
- modificările absolute de structură ale creanțelor și ale datoriilor au fost evidente (62,78%), cel mai accentuat modificându-se datoriile entităților productive (nonfinanciare), dar și creanțele entităților nerezidente (restul lumii).

Tabelul și anexele nr.11 și 12 oferă însă posibilități multiple de interpretare, dar și de adâncire a prelucrării.

H. Necesitatea și obiectivele restructurării sistemului financiar

Abordarea în rețea a sistemului financiar și formalizarea (modelarea) matriceală a acestuia oferă posibilitatea unei înțelegeri coerente și complete a sistemului, evidențierii insuficiențelor și curențelor, orientării activității de schimbare, de adaptare a sistemului la cerințele unei economii de piață deschise și competitive. Centrarea abordării pe instituții și instrumente permite evaluarea caracteristicilor și parametrilor structuralității, funcționalității și fiabilității sistemului, instituțiile și instrumentele constituind componentele generative ale fluxurilor și interacțiunilor rețelei.

1. Probleme ale evoluției sistemului financiar românesc

Evoluția sistemului în cei 13 ani de tranziție s-a confruntat cu *cinci probleme definitorii și, în parte, specifice* spațiului economiei românești, și anume:

a) *Incompatibilitatea ordinii și ritmului reformelor (schimbărilor) economico-sociale cu specificul economiei românești, cerințele tranziției și caracteristicile mediului extern;*

b) *Inadecvarea procesului de transformare a economiei românești în tranziție spre economia de piață. În acest sens, abordarea tranziției în afara câmpului raționalității economice, fără încadrarea acestora într-o strategie a*

transformării, adaptării și dezvoltării orientate spre eficiență, echitate și competitivitate, a plasat economia reală pe o traiectorie a dezarticulării, dezordinii, devalorizării, ineficienței etc., neoferind mediul socioeconomic constituirii unui sistem financiar care să ofere evoluției economiei capitalizare și performanță;

c) *Defectuoasa și incompleta reglementare a evoluției prin schimbare a sistemului financiar*, insuficiența supraveghere a funcționalității acestuia, ceea ce a generat contraperformanțele acestora, evidente în cei 13 ani de tranziție. În acest sens, sistemul financiar, în particular cel bancar, s-a afirmat ca un consumator de resurse financiare, ca un distrugător și nu un generator și multiplicator, *corupția, grandomania și incompetența* fiind atributele endemice ale managementului financiar.

Această problemă a fost fundamentală sub următoarele aspecte:

- slaba reprezentare în procesul schimbării a componentelor de bază ale tranziției și anume: de reglementare, de protecție, de eficiență, de oportunitate;
- delimitarea incorectă între scopuri, priorități, instrumente și modalități în realizarea reformelor și schimbărilor;
- liberalizarea arbitrară și rapidă a piețelor, a pieței financiare în particular, fără existența unei „infrastructuri și suprastructuri” care să susțină și supravegheze. Plasarea sistemului bancar, a Băncii Naționale, a politicilor monetare în postura de „motor” al tranziției, în condițiile unei economii inerte din punct de vedere al raționalității financiare a indus distorsiuni, denaturări, perturbări și blocaje în evoluția economiei;
- modificarea, accelerarea sau încetinirea necorelată a componentelor reformei financiare, forțarea schimbărilor fără o bază economică, dezagregarea legăturilor etc., cu efecte asupra funcționalității și performanțelor sistemului.

d. *Promovarea unei „privatizări comandate” a economiei*, cu orientarea intereselor și motivațiilor, fără raționalitate și eficiență, inechitabilă și asimetrică, decapitalizând și demolând fundamentul financiar al existenței societății: *economisirea și investiția*. Aceasta a plasat sistemul financiar în schimbare într-un spațiu al incertitudinii și tulburenței favorabil fenomenelor nocive de corupție și decapitalizare, lipsit de „generativul” fluxurilor financiare: surplusul monetar al subiecților economici;

e. *Deschiderea imprudentă și fără discernământ a economiei românești, a componentei financiar – monetare a acesteia*, către mediul extern, dominat de fluctuații, speculații, incertitudini. În acest sens, aservirea pasivă a politicilor financiar – monetare comandamentelor, cerințelor impuse de către organismele internaționale, neabilitate și nepregătite să „gestioneze tranziții” (crize de sistem), în condițiile unei economii în schimbare, aleatoare și a unui sistem financiar

debusolat, a împins procesul de tranziție spre contraperformața structurală, funcțională, comportamentală, cu eficiență negativă.

Se poate afirma că evoluția sistemului financiar în cei 13 ani de tranziție s-a caracterizat printr-o *dinamică recurentă* inadecvată unei *procesualități transformative*, care să fi trebuit să fie esența tranziției.

2. Caracteristicile sistemului financiar românesc

Problemele evoluției sistemului financiar românesc, insuficient și incorect gestionate, au plasat sistemul într-un *mediu nociv saturat de criză, de criza nontransformativă, în termenii raționalității economice*.

Se poate afirma că sistemul financiar românesc nu s-a transformat adaptativ și competitiv, adecvându-se la mediu prin propria voință managerială, ci a fost schimbat (și nu transformat) de către mediu, conform unor cerințe, deziderate și interese exogene unei raționalități economice internalizate. În acest fel pot fi înțelese și interpretate caracteristicile actuale (în anul 2003) ale sistemului.

a. *Incompletitudinea instituțională a sistemului financiar*, concretizată în lacune reglementative, insuficiențe organizaționale (entități financiare), distorsiuni relaționale, denaturări funcționale etc.

Supralicitarea unui sistem bancar insuficient structurat în condițiile penuriei cronice de lichidități a evidențiat un sistem financiar amorf, pasiv, fără un fundament instituțional adecvat. Slaba dezvoltare a instituțiilor financiare nonbancare, de colectare și plasament, asimetria sistemului bancar, insuficiența și irelevantă dezvoltare a piețelor etc., sunt evidențe ale incompletitudinii instituționale;

b. *Insuficiența și irelevantă dezvoltare și diversificare a instrumentelor financiare (înțelese în mod extensiv)*. Instrumentele de colectare, de creditare, de plasament, de negociere, de acoperire, de plată etc. sunt slab dezvoltate în sistemul financiar românesc, afectând atât capacitatea de interacțiune a componentelor acestuia (rețelizarea), cât și posibilitățile de interconectare a acestuia la economia reală, la mediul economic extern.

Astfel, din valoarea totală a operațiunilor financiare pentru anul 2001, instrumentele bancare au acoperit circa 75%, în condițiile în care, în termeni reali creditul intern s-a redus cu 5 puncte procentuale.

c. *Diminuarea potențialului de economisire al subiecților economici*, generată de decapitalizarea agenților economici și sărăcirea populației, consumul nereproductiv al „elitei financiare”, precum și de transferurile monetare externe. Această diminuare s-a reflectat în capacitatea de finanțare a economiei, care, prin debilitare a făcut loc capitalului străin speculativ, marginal sau reciclat („bani murdari”). Față de anul 1993, negativitatea capacității de finanțare a economiei (nevoia de finanțare externă) a crescut în anul 2001, în termeni reali, de circa șase ori, evidențiind astfel penuria financiară caracteristică, îndeosebi, agenților

economici, reflectată în diminuarea valorii investițiilor, în termeni reali cu 70%, în anul 2001 față de anul 1993;

d. *Supravegherea inadecvată sistemului financiar*, supus unor „autorizări” și reglementări adesea arbitrare, fără protejarea și asigurarea fondurilor, bătut de falimente și decapitalizări, de infuzia banilor murdari și a monedei speculative. Disponibilitățile monetare interne, gestionate fraudulos și incompetent, devalorizate printr-o politică monetară aparent restrictivă, însă în realitate laxă (orientate spre devalorizarea monedei fără câștiguri de export eficient), au fost drenate spre alimentarea, prin montaje financiare paralele, privatizărilor comandate.

Cele cinci componente fundamentale ale sistemului financiar au fost aparent supravegheate conform unor reglementări incomplete, incoerente, disparate și inadecvate condițiilor economiei românești;

e. *Incongruența componentelor sistemului financiar*, din punct de vedere al dimensiunii, configurației, funcționalității, complementarității dezvoltării etc., ceea ce a creat „câmpuri financiare” ale nimănui, neacoperite prin fluxuri și instrumente, generând sincope și asimetrii, inclusiv informaționale, la nivelul operatorilor financiari și ai clienților acestora.

Această caracteristică a influențat hotărâtor evoluția ratelor dobânzilor, a vitezei de rotație a monedei, a finanțării economiei, a ratei de economisire etc. Ofertele financiare ale sistemului, câte au existat, au fost adesea fantomatice, rău constituite, fără relevanță în dinamica economică. Între colectarea, conversia și plasamentul monetar s-au creat rupturi, distorsiuni și contradicții, susținute și menținute de un sistem bancar falimentar;

f. *Intruziunea capitalului străin prin privatizarea instituțiilor financiare de stat sau înființarea de noi instituții*, în condițiile liberalizării piețelor financiare, intruziune care însă nu a indus suficientă vigoare transformativă, adesea adaptându-se „regulilor” de management și comportament financiar existent. Deschiderea financiară a economiei românești a mărit gradul de expunere la risc, prin transfer și contagiune, în condițiile unei slabe protecții, și asigurării financiare a clienților și operatorilor financiari. Referindu-ne la sistemul bancar, dacă în anul 1997 băncile cu capital majoritar sau total străin dețineau circa 35% din activul net bancar, în anul 2002 ponderea acestuia a fost de 56%;

g. *Slaba participare a sistemului financiar la finanțarea economiei*, însoțită de deturnarea și distorsionarea fluxurilor financiare, ceea ce a contribuit la decapitalizare și sărăcie.

În condițiile unei capacități reduse de economisire, sistemul financiar s-a dovedit incapabil să asigure buna utilizare a fondurilor, orientarea acestora spre obiective rentabile, folosirea eficientă a acestora etc., contribuind la lipsa de lichiditate, la blocajul financiar, la falimentarea firmelor etc.

Este relevant faptul că, în termeni reali, în perioada 1998 – 2000 creditul neguvernamental s-a redus cu 14 puncte procentuale, iar valoarea tranzacțiilor pe piețele financiare s-a redus cu 60 de puncte procentuale.

Caracteristicile enumerate au determinat ineficacitatea și necompetitivitatea sistemului financiar, sistem care nu dispune în 2003 de o rețea de fluxuri, de interacțiuni adecvată stării economiei românești. Sectoare de bază ale specificității economiei românești nu dispun de resurse financiare accesibile, agricultura, afacerile noi, cercetarea, instruirea etc.

Sistemul financiar s-a considerat motorul tranziției, un motor fără combustibil, plasat pe un vehicul fără direcție și sistem de transmisie. Un motor dezmembrat.

Este evident faptul că actualul sistem financiar va trebui restructurat din temelii, reconstruit conform raționalității economice, astfel încât să fie pregătit pentru o participare eficientă și competitivă în circuitul financiar internațional, european și, totodată, să asigure finanțarea oportunităților de afaceri și nu numai, din spațiul economic românesc.

3. Obiectivele restructurării sistemului financiar

Sistemul financiar românesc confruntat evolutiv cu problemele prezentate și având caracteristicile evidențiate anterior, reclamă un proces de restructurare profundă, care să-i permită realizarea misiunii și scopurilor intrinseci rolului său: finanțarea economiei.

În acest sens restructurarea presupune reconstrucție, reconstrucția implică transformare, transformarea vizează dezvoltare, dezvoltare orientată spre eficiență, competitivitate și oportunitate.

Misiunea și scopul sistemului financiar impun anumite obiective reconstrucției acestuia în perspectiva integrării în Uniunea Europeană, obiective circumscrise constituirii unui sistem financiar european adecvat cerințelor unei economii unitare la nivel european.

a. *Transformarea reglementată a sistemului financiar*, a componentelor acestora în sensul reconstrucției instituționale astfel încât să se creeze o rețea de entități financiare adecvată specificului spațiului economiei române și cerințelor integrării.

Rețeaua financiară impune diversificare, specificitate, deconcentrare, interacțiune, coordonare etc., care să asigure largimea, profunzimea și rezistența ansamblului financiar românesc, a piețelor financiare.

Transformarea reglementată a sistemului în rețea va constitui o reconvertire a componentelor acestuia, o reorientare a activității entităților financiare spre scopurile adevărate ale acestuia vizând finanțarea economiei, o instituire a ordinii, responsabilității, specificității entităților bancare, rețeaua financiară oferind

coordonarea și supravegherea acestora, afirmarea corectă și echitabilă a valențelor piețelor financiare.

b. *Instituirea liberalizării controlate* a rețelei financiare, a piețelor financiare care să ofere atât spațiul libertății de circulație a capitalului, de realizare a interacțiunilor rețelei, cât și cadrul instituțional și reglementativ pentru supravegherea piețelor financiare, înclinată spre speculație, alocare disipativă a resurselor, blocaje cumulative etc. În cadrul rețelei vor fi centre de coordonare nonadministrative care furnizează regulile de comportament, se adaptează și perfecționează, urmărind respectarea acestora de către entitățile financiare, în sensul creării unui climat financiar caracterizat prin încredere și cooperare.

c. *Integrarea rețelei financiare românești în spațiul financiar european și internațional* reprezintă un obiectiv corolar al celorlalte, deoarece, fără transformarea, dezvoltarea și deschiderea acestei rețele integrarea nu va contribui la constituirea unei economii de piață funcționale, competitive și adecvate condițiilor specifice românești.

Rețeaua financiară românească, trebuie să se individualizeze, să se regionalizeze, în condițiile normelor și standardelor europene, asigurând dezvoltarea specifică a economiei românești în concertul economiei europene.

Înainte de integrare trebuie diversificare, înainte de diversificare trebuie specificizare, înainte de specificizare trebuie adecvare, înainte de adecvare este necesară eficientizarea și eficiența rețelelor, a sistemului financiar reflectate de eficiența economiei.

d. *Armonizarea și complementarizarea activităților* componentelor sistemului financiar, asigurarea unor interacțiuni stimulative și multiplicative între acestea, capabile să genereze o configurație reactivă în cadrul rețelei prin fluxuri financiare induse de către entitățile financiare autonome și independente. Reactivitatea rețelei implică constituirea entității financiare ca un centru (nod) de acumulare și distribuire a lichidităților, aflat în relație cu celelalte noduri diferențiate, fiecare entitate fiind activă într-un câmp al posibilităților (locație dispersivă).

e. *Diversificarea și specificizarea instrumentelor financiare*, a substitutelor monetare, prin care rețeaua financiară să furnizeze încărcătura de lichidități către beneficiari, subiecții economici, în condiții de operativitate, oportunitate, calitate și eficacitate. Asigurarea unei *compoziții modulare* ansamblului de instrumente va permite entităților financiare să reacționeze în mod adecvat la stimuli, la cerințele mediului economic, conform locației dispersive în care există. Modularizarea instrumentelor va constitui baza funcțională a armonizării și complementarizării activităților, operațiilor financiare.

f. *Furnizarea unor informații echipotente și complete în economie*, diminuând asimetria informațională și asigurând transparența operațiunilor, astfel încât activitatea entităților financiare să fie centrată pe clienți. În acest sens, cunoașterea, de către entitatea financiară, a segmentului de piață presupune,

totodată, furnizarea informațiilor necesare acestuia, între fluxul de informații și fluxul financiar trebuind să existe o *compatibilizare inductivă*.

Completitudinea presupune furnizarea informațiilor necesare mediului socio-economic pentru a lua deciziile adecvate propriilor interese ale clienților în condițiile de rentabilitate, iar echipotența presupune distribuirea uniformă a acestor informații, clientelei omogene din punctul de vedere al necesităților informaționale.

g. *Constituirea unor portofolii active* la nivelul agenților economici, financiari și nefinanciari, prin care să se asigure solvabilitatea și lichiditatea acestora în condiții de randament și risc rezonabile.

Este evident că fără portofolii care să activeze financiar agenții economici (entitățile primare) rețeaua financiară devine inertă, pasivă, necompetitivă, debilitând economia în ansamblu, diversificarea și specificizarea instrumentelor financiare fiind o condiție a activizării portofoliului.

h. *Deschiderea gestională a rețelelor financiare românești spre exterior*, astfel încât intruziunea capitalului în spațiul economic românesc să favorizeze procesul de tranziție integrativă eficientă a economiei spre piața financiară europeană și internațională.

Gestionarea deschiderii presupune *protejarea economiei* împotriva capitalurilor vicioase, *controlul prețurilor produselor financiare* conform standardelor internaționale, *supravegherea managementului financiar* prin normele, indicatorii de performanță și stabilitate.

i. *Realizarea unui management performant și responsabil* la nivelul instituțiilor financiare, circumscrise cerințelor și standardelor financiare ale rețelei și orientat spre satisfacerea necesităților financiare ale mediului economic, spre realizarea scopurilor intrinseci instituțiilor financiare. Realizarea acestui obiectiv constituie o premisă, dar și un rezultat al realizării celorlalte, managementul entităților financiare concretizându-se în decizii, în organizare, în coordonare, în planificare, în informare, în generalizare, în mobilizare și antrenare etc.

În cadrul obiectivelor enumerate se pot delimita două categorii:

- obiective principale (P), respectiv obiectivele enumerate la pct. a, b și c;
- obiective derivate (D), respectiv obiectivele enumerate la pct. d, e, f, g, h, i.

Cele nouă obiective ale restructurării pot fi atinse numai dacă sunt asigurate anumite condiții, restructurarea fiind condițională, deoarece sistemul financiar trebuie să fie în slujba economiei, a societății, și nu invers.

Valorile societale se circumscriu valorilor economiei, iar acestea valorilor financiare, un sistem financiar performant în termeni monetari nu este, totodată, și profitabil, adesea acesta invalidând profitabilitatea economică.

4. Condițiile restructurării sistemului financiar

a. *Asigurarea unui cadru de reglementare* (norme, reguli, proceduri) coerent, consistent și complet care să ofere spațiu necesar îmbinării eficiente a liberalizării și supravegherii, a piețelor și guvernantei, a performanței și stabilității. Această condiție implică armonizarea reglementativă a sistemului financiar cu celelalte componente ale ansamblului societal, în particular economia, orientarea performanțelor sistemului spre profitabilitatea economiei și echitatea socială, spre valorile comunitare.

b. *Existența unui climat social propriu*, favorabil afirmării și valorificării potențialului financiar al sistemului, în condițiile restructurării prin transformare, climat care presupune, nu în ultimul rând promovarea unor strategii și politici economice adecvate, consecvente, corelate și pragmatice, centrate pe om și pe nevoile acestuia. Climatul social favorabil va crea un mediu economic reactiv pozitiv, acceptabilitate și încredere, permițând transformarea sistemului în rețea, în rețea financiară.

c. *Reconstrucția economiei, transformarea acesteia într-o economie funcțională*, orientată spre o dezvoltare durabilă, circumscrisă eficienței, competitivității și oportunității, adecvată nevoilor specifice ale subiecților economici. În acest sens privatizarea va trebui să constituie un mijloc pentru creșterea profitabilității sociale, echitabile și eficiente, statul implicându-se în perspectiva integrării europene, în sensul compatibilizării piețelor financiare românești în spațiul european, armonizării performanțelor și protejării intereselor agenților economici rezidenți.

Fără o economie de piață funcțională sistemul financiar nu se poate transforma conform obiectivelor restructurării.

d. *Adecvarea evoluției transformative a sistemului financiar* la specificul dinamicii ciclice a economiei, la ciclicitatea multiformă a economiei mondiale, la caracteristicile structurale ale diferitelor componente ale economiei, prin relevarea direcțiilor prioritare de evoluție.

Aceste condiții devin prioritare în actuala conjunctură a evoluției economiei europene și internaționale, a economiei românești în tranziție, ciclul tranziției îmbinând declinul cu avântul, fluctuația cu stabilitatea, schimbarea cu asimilarea sau respingerea, astfel încât ciclul tranziției se concretizează într-un ansamblu de cicluri specifice, adesea contradictorii, uneori complementare, însă totdeauna generatoare de dezechilibre, deoarece orice transformare generează dezechilibre.

Adecvarea restructurării sistemului financiar la caracteristicile ciclului tranziției reprezintă o condiție nu numai prioritară, dar și generativă, prin aceea că însăși evoluția sistemului are un caracter ciclic vizând instituțiile, piețele, interacțiunile, instrumentele, performanțele etc.

e. *Existența unui mediu financiar favorabil* restructurării eficiente a sistemului financiar, caracterizat prin stabilitate și coerență, prin permisivitate și cooperare, prin reglementare și supraveghere etc., mediu care să ofere

oportunități dezvoltării sistemului financiar românesc, integrării rețelei financiare autohtone în spațiul european și internațional în condiții de parteneriat.

Intruziunea capitalului european și internațional în sistemul financiar românesc în perspectiva integrării poate deveni o componentă esențială a transformării eficiente a sistemului numai dacă acest capital se autoendogenizează, contribuind la dezvoltarea economiei într-o perspectivă durabilă și funcțională.

Cele cinci condiții sunt esențiale pentru realizarea obiectivelor restructurării, deoarece, așa cum am subliniat anterior, sistemul financiar, rețeaua financiară constituie o componentă a societății, care deservește dezvoltarea acesteia și nu motivul acestei dezvoltări, și în acest sens respectarea ordinii și a ritmului reformării, restructurării, reconstrucției societății, a economiei, a componentelor acesteia, reprezintă o lege a tranziției, a cărei „descoperire” va face obiectul cercetărilor ulterioare.

Prezentăm în anexa nr.13 diagrama de relații dintre problemele și caracteristicile sistemului financiar românesc, pe de o parte, și obiectivele și condițiile restructurării acestora, pe de altă parte.

Diagrama evidențiază două tipuri de relații:

- relații individualizate (punctuale), existente, pe de o parte, între problemele evoluției și caracteristicile sistemului, iar pe de altă parte, între condițiile restructurării și obiectivele principale de creștere;

- relații globale (agregate) între caracteristicile sistemului și condițiile restructurării, precum și între obiectivele principale și obiectivele derivate ale acesteia.

i. Restructurarea în rețea a sistemului financiar

1. Perspectiva restructurării

Integrarea în Uniunea Europeană implică integrarea sistemului financiar românesc în rețeaua financiară europeană, armonizarea funcționării entităților financiare conform normelor și standardelor europene, ceea ce impune transformarea sistemului financiar într-o rețea financiară caracterizată prin entități, piețe, interacțiuni. În acest sens, restructurarea sistemului, vizând obiectivele prezentate anterior, presupune luarea în considerare a arhitecturii *rețelei monetare complexe* elaborată în capitolele C și D ale studiului, în cadrul căreia omul, ca subiect economic societal, reprezintă, în ultimă instanță centrul vital al rețelei financiare.

Reconstrucția în rețea a sistemului financiar românesc impune o *abordare integrativă* a acestuia, sub patru aspecte:

- a) integrarea interactivă a tuturor componentelor sistemului, conform logicii rețelei, într-o viziune concertantă, fiecare componentă realizând autonom un scop bine definit, fiind relaționată cu celelalte componente prin fluxuri financiare de diferite naturi;
- b) integrarea rețelei financiare, a fiecărei componente a acesteia, în rețeaua socioeconomică, rețeaua financiară reprezentând o componentă servicială a ansamblului societal;
- c) integrarea comunitară, entitățile financiare integrându-se în comunitățile umane, împreună cu celelalte tipuri de entități (productive, comerciale etc.) deservind pe membrii acestora și respectând regulile coabitării (sociale, ecologice etc.);
- d) integrarea rețelei financiare românești în rețeaua financiară europeană, în perspectiva aderării României la Uniunea Europeană, integrare care să asigure eficiență, competitivitate și oportunitate.

Pornind de la arhitectura rețelei monetare complexe *propunem* în continuare o alternativă (variantă) de restructurare a sistemului financiar, luând în considerare:

- proprietățile configuraționale ale rețelei, prezentate în capitolele D și E;
- compoziția rețelei prezentate în capitolul C, în care este evidențiat constructul rețelei monetare complexe;
- obiectivele restructurării, prezentate în capitolul H;
- abordarea integrativă a rețelei, sub cele trei aspecte.

Demersul restructurării se divide în *trei etape distincte*:

a. construcția *rețelei interactive* a sistemului financiar cu mediul economico-social național, european și internațional, evidențiindu-se interacțiunile determinative și cooperative;

b. construcția *rețelei endogene sistemului financiar*, evidențiindu-se componentele acesteia și fluxurile, interacțiunile dintre ele;

c. construcția *rețelei entităților financiare*, considerate ca sisteme distincte, cu autonomie și autoritate decizională.

Această triplă perspectivă a restructurării în rețea a sistemului financiar oferă posibilitatea de analiză și interpretare adecvate fiecărui nivel de integrare al rețelei.

2. Rețeaua interactivă a sistemului financiar

Sistemul financiar, prin entitățile sale, se integrează ansamblurilor comunitare, oferind servicii financiare, subiecților economici, agenți economici și

populației fiind aservite acestora și deservindu-le pe acestea. Totodată, entitățile financiare, sistemul financiar în ansamblu interacționează cu celelalte componente ale sistemului societal, în cadrul unor rețele de interacțiuni, de diferite naturi, împreună generând fluxuri și afirmându-se profitabilitatea și necesitatea.

În anexa nr.14 este prezentată simplificat rețeaua interactivă a sistemului financiar. Sunt prezentate numai interacțiunile dintre sistemul financiar și celelalte sisteme ale ansamblului societal, fiecare dintre celelalte sisteme interacționând cu celelalte, formându-se astfel o țesătură de interacțiuni. Poziția centrală a sistemului financiar este determinată din considerente metodologice.

Diagrama interacțiunilor sistemului financiar cu celelalte sisteme ale ansamblului societal evidențiază patru categorii de sisteme interactive și cinci tipuri de interacțiuni.

Sunt delimitate următoarele categorii de sisteme (ansamblu de entități):

- *sisteme comunitare*, în cadrul cărora sistemul financiar, împreună cu sistemele lucrative, se integrează, cooperând la satisfacerea unor necesități, nevoi ale comunității. Elementul central al acestui sistem îl reprezintă omul, populația, spre care se orientează, în ultimă instanță, activitățile tuturor sistemelor din cadrul ansamblului societal;
- *sisteme lucrative*, cuprind entitățile care oferă bunuri, de natură diferită (produse sau servicii) subiecților și agenților economici. În acest sens, sistemul financiar beneficiază de produse, de servicii, de asistență sau de protecție din partea celorlalte sisteme, interacționând diferențiat cu acestea;
- *sisteme de guvernare* care furnizează sistemului financiar reglementări și norme, exercitând supravegherea și coordonarea acestora prin entități specializate;
- *sisteme externe (europeană și internațională)* ce interacționează cu sistemul economic național, în particular cu cel financiar, într-o multitudine de forme, inclusiv de coordonare și de reglementare, prin interacțiunile financiare influențând adesea semnificativ, performanțele și comportamentul sistemului financiar românesc.

De asemenea, sunt delimitate următoarele tipuri de interacțiuni:

- *interacțiuni financiare*, prin care sistemul financiar oferă servicii financiare de orice natură (depozite, credite, asigurări, plasamente etc.) celorlalte sisteme, subiecților economici, inclusiv populației. În cadrul acestor interacțiuni se utilizează o multitudine de instrumente financiare și monetare care circulă prin fluxurile financiare de natură diversă;
- *interacțiuni de integrare comunitară* prin care entitățile se integrează în comunitățile locale, regionale, naționale sau internaționale, constituindu-se o rețea interactivă între toate entitățile, instituțiile, agenții și subiecții

economici, populație, rețea care asigură convergența intereselor comunitare;

- *interacțiuni de integrare externă*, prin care sistemul financiar se integrează în sistemul european și internațional, aceste interacțiuni căpătând diferite forme, inclusiv financiare, de coordonare și de reglementare. Sistemul financiar românesc oferă servicii financiare entităților nerezidente de orice natură, realizând relații financiare cu entitățile financiare internaționale.
- *interacțiuni de guvernare* care se realizează prin fluxuri informaționale, de reglementare și supraveghere, de coordonare și decizionale etc., asigurând armonizarea și convergența activităților și oportunităților financiare, în cadrul unor politici și strategii naționale sau internaționale. Aceste interacțiuni pot influența rețeaua financiară, proprietățile configuraționale ale acestora (densitatea, diversitatea, centralitatea, echipotențialitatea, fiabilitatea, complexitatea, deschiderea și asimetria), precum și potențialul de integrabilitate autonomă a acestora în ansamblul societal (prin piețele financiare);
- *interacțiuni de cooperare* care sunt dezvoltate în sistemele lucrative, căpătând forme specifice, determinate de natura și scopurile sistemului respectiv. Aceste interacțiuni au o mare importanță pentru viabilitatea și profitabilitatea sistemului financiar, deoarece, „rațiunea de a exista” a acestora constă în finanțarea acestor sisteme.

Evident, forma simplificată a rețelei interactive din anexa nr.14 ascunde o complexitate de interacțiuni, dezvoltate de către fiecare entitate financiară cu celelalte entități societale, inclusiv cu populația, interacțiuni concretizate prin fluxuri și instrumente financiare de o diversitate foarte mare.

În cadrul rețelei se pot delimita „entități hibride” care fac parte concomitent, din perspective diferite, din sisteme diferite, ca de exemplu:

- Banca Națională, care este cuprinsă atât în sistemul financiar, cât și în sistemul de guvernare;
- agenții economici, care sunt cuprinși atât în sistemele lucrative, cât și în sistemul financiar, entitățile lucrative de natură economică (productive, comerciale, servicii) generând, de fapt, lichiditățile primare care sunt vehiculate prin instrumentele financiare, în cadrul fluxurilor;
- entitățile administrative, care sunt cuprinse și în sistemul financiar și în cel guvernamental, prin trezoreriile proprii, tranzitate de venituri și cheltuieli, de împrumuturi, constituindu-se ca entități financiare puternice, cu mare pondere în rețeaua financiară.

Interacțiunile financiare se realizează, de regulă, pe piețele financiare, în cadrul cărora sunt transferate sau transformate lichiditățile prin instrumentele

financiare, formându-se prețurile acestor instrumente și constituindu-se portofoliile subiecților economici.

Funcționarea piețelor în cadrul rețelei financiare le evidențiază în calitate de noduri ale rețelei, ca alternativă de fluxuri și instrumente și fluxuri financiare, entitățile financiare participând pe piețe ca intermediari, direcți sau indirecti, iar celelalte entități, de orice natură, participând pe piețe în calitate de parteneri, furnizori sau beneficiari de lichidități.

Piețele financiare au un rol triplu în cadrul rețelei financiare:

- de negociere și transfer, indiferent de forma interacțiunii, lichiditățile au un preț și un randament;
- de alocare și redistribuire, piețele financiare asigurând transferul disponibilităților financiare către subiecții economici care au nevoie de lichidități;
- de valorificare și consolidare a portofoliului subiecților economici, asigurând, prin orientarea plasamentelor, formarea, echilibrarea și eficientizarea structurii portofoliului de active financiare.

Rețeaua interactivă evidențiază rolul esențial al sistemului financiar în contextul socioeconomic, rol care este realizat adesea în modalități oculte, desprinzând sistemul financiar din contextul social și economic, plasându-l într-o poziție independentă, conferindu-i autoritate fără responsabilitate, cu efecte uneori nocive asupra evoluției ansamblurilor societale.

Restructurarea sistemului financiar românesc trebuie să readucă sistemul în postura sa de servitor al comunității, și în acest sens rețeaua financiară interactivă se constituie ca o veritabilă echipotențialitate a fluxurilor de lichiditate, fluxuri prin care moneda circulă în secvența de transfer între entitățile economice, intermediare de entitățile financiare.

În acest fel rețeaua financiară devine complexă indefinit fiecare entitate constituindu-se într-un centru multisevențial de transfer monetar.

3. Rețeaua endogenă a sistemului financiar

Sistemul financiar, ca ansamblu de entități, fluxuri și piețe realizează în cadrul economiei, al societății o anumită misiune, distribuită într-un set de scopuri, concretizate în directive. În acest sens, există o diversitate de entități, fluxuri și piețe, diferențiate și specializate prin care sunt realizate scopuri și obiective distincte, utilizându-se instrumente și proceduri constituite anume pentru aceasta.

Restructurarea sistemului financiar românesc presupune și impune reconstrucția acestora, astfel încât *fiecare componentă a sistemului, de orice natură, să-și redirejeze obiectivele în interacțiuni cu celelalte*, deoarece într-un fel sau altul materia primă pe care o utilizează, o transferă sau transformă, este

aceeași, moneda. Separarea componentelor sistemului, contrapunerea acestora în vehicularea monedei, în multiplicarea acestora, dezvoltarea asimetrică a componentelor sistemului, devierea activității acestora de la scopurile intrinseci, generează distorsiuni și perturbații în sistem, necorelări și contraperformanțe, diminuând profitabilitatea și competitivitatea sistemului.

Pentru a asigura o restructurare adecvată se impune reconstrucția prin transformare autonomă a acestuia, și în acest sens se pot evidenția următoarele *principii de restructurare*:

- a) delimitarea instituțională, instrumentală și procedurală a blocurilor (agregatelor) sistemului după criteriul scopurilor, misiunii;
- b) formularea completă și consistentă, necontradictorie și coerentă a regulilor de comportament al sistemului, al componentelor acestuia;
- c) orientarea activității sistemului, a componentelor spre servirea comunităților, a entităților, agenți și subiecți economici din cadrul acestora, componente ale celorlalte sisteme sociale. Dacă supraviețuirea entităților financiare este determinată de eficiența activității sale, existența sa este impusă de profitabilitatea acestora pentru comunitate, profitabilitate în sensul realizării scopurilor;
- d) libera funcționare a entităților financiare în spațiul societal, conform regulilor instituite și scopurilor definite, entitatea financiară fiind supusă controlului (supraveghere) comunităților (locale, regionale, naționale, internaționale);
- e) instituirea piețelor reglementate și supravegheate ca singurul mod de realizare a interacțiunilor financiare, și în acest sens, se impune necesitatea eliminarea monopolului băncilor în stăpânirea unilaterală a pieței creditelor și depozitelor, acestea trebuind să devină jucători pe piețele reglementate;
- f) promovarea criteriului specializării instrumentelor, a entităților financiare (a agregatelor), universalitatea diminuând diversificarea și diferențierea, distorsionând prețurile produselor financiare, prin concentrare și centralizare;
- g) favorizarea și stimularea deschiderii prin adaptare și adecvare a sistemului financiar românesc, în sensul susținerii autohtonizării capitalului financiar extern și integrarea acestuia în spațiul societal al comunităților, prin armonizarea și compatibilizarea regulilor de comportament financiar din România cu cele internaționale, europene;
- h) asigurarea condițiilor necesare afirmării competiției profitabile (în sensul principiului „e”) între entitățile financiare orientate spre oportunitate, echitate (evident, conform criteriilor manageriale) și rentabilitate (randament). Nu poate exista competiție veritabilă în afara misiunii, scopurilor entității financiare (ca de altfel și oricare entitate), nu poate exista „câștig”, pentru o „afacere” în afara profitabilității.

Restructurarea sistemului financiar românesc, luând în considerare principiile și obiectivele prezentate va oferi posibilitatea transformării acestuia într-o rețea endogenă, având capacitate de adaptare sporită, disponibilități de integrare și deschidere spre mediu extern.

În anexa nr.15 este prezentată diagrama simplificată de interacțiuni a unei asemenea rețele.

Rețeaua endogenă prezentată delimitează cinci categorii de participanți la sistem:

a. *Instituțiile de reglementare și supraveghere* care își asumă responsabilitatea publică să elaboreze și să furnizeze regulile de funcționare a sistemului și să supravegheze respectarea acestora. Din cadrul acestor instituții fac parte: Banca Centrală, Comisia Valorilor Mobiliare, Oficiul de Supraveghere a Asigurărilor. În cazul României se impune constituirea *Agenției de Supraveghere Financiară* care să asigure supravegherea coordonată și coerentă a funcționării sistemului financiar, cu atribuții de execuție (urmărire, control etc.). Aceste instituții își adaptează normele, procedurile și standardele la cele internaționale și europene inducând în sistem armonizare și integrare.

b. *Subiecții economici* care furnizează lichiditățile (disponibilitățile monetare) vehiculate în sistem, beneficiind totodată de lichidități necesare activităților desfășurate. Prin trezoreriile proprii, constituite îndeosebi în conturi bancare, subiecții economici fac parte din sistemul financiar, formând *bazinul financiar al acestuia*.

Subiecții economici se regăsesc în cadrul comunităților, integrându-se și în rețeaua de interacțiuni, financiare, dar mai ales, nonfinanciare. Evident, categoria agenților economici cuprinde orice agent economic, de orice natură, inclusiv financiară, furnizor sau beneficiar de lichiditate.

c. *Entitățile financiare* pot fi grupate în două categorii:

- de intermediere și generatoare de fluxuri financiare, precum băncile, fondurile mutuale (gestionate autonom sau nu), societățile de asigurare, fondurile de pensii etc.;

- de servicii financiare de orice natură, precum cele de compensare, de gestiune (de exemplu, a fondurilor), de servicii, de garanție.

Aceste entități, astfel delimitate, realizează însă activități nu numai din „domeniul” de definiție operațională, ci și din alte domenii și, în acest sens băncile se afirmă ca poli de captare a unei multitudini de activități, prin metoda holdingului (corporație). *În sens restrictiv, sistemul financiar cuprinde numai acele entități care într-un fel sau altul acționează pe piețele financiare.*

d. *Piețele financiare* reprezintă nodurile rețelei, pe care se confruntă (întâlnesc) subiecții economici și entitățile financiare, realizându-se finanțarea economiei. Este necesar să subliniem că entitățile bancare acționează indirect și pe piața mărfurilor și pe piața muncii, intermediind interacțiunile de încasări și plăți

dintre subiecții economici, și prin aceasta formarea disponibilităților sau nevoilor de finanțare ale acestora, generatorul fluxurilor, al interacțiunilor de natură financiară. Pe piețele financiare entitățile financiare interacționează puternic între ele, intersectându-și activitățile, sprijinându-se sau acordându-și reciproc servicii.

e. Sistemul financiar extern, în cadrul căruia se detașează, evident, entitățile și piețele financiare europene și internaționale, captând indubitabil și entitățile și piețele românești, inducând în sistem instabilitate datorită slăbiciunilor, neîmplinirilor acestora, dar și comportamentului adesea oneros (orientat spre câștig rapid, spre speculație) a entităților internaționale.

Instituțiile financiare internaționale, cu vocație globalistă sau europeană, precum și cele de reglementare și coordonare reprezintă vectorii integrării și globalizării, ai liberalizării piețelor, dar și ai ordonării și organizării comportamentului, ai incitării fluxurilor de capital, dar și ai falimentării sistemelor financiare.

În acest sens, condiția esențială a restructurării sistemului financiar românesc, așa cum am spus, este aceea a deschiderii prudente, supravegheate a piețelor financiare, consolidarea acestora realizându-se prin dezvoltarea subiecților economici, generatorii principali de lichidități.

Rețeaua evidențiază în mod simplificat și grupat, patru tipuri de interacțiuni, grupate în două categorii:

- Interacțiuni operaționale, cuprinzând interacțiunile financiare, formate din instrumentele financiare și fluxurile purtătoare și interacțiunile pe care le numim servicii, prin care sunt furnizate subiecților economici servicii financiare de orice natură. Aceste interacțiuni tranzitează sistemul financiar restrictiv, delimitat ca mai sus, interconectând subiecții economici interni, dar și internaționali. Evident, interacțiunile operaționale se realizează pe piețele financiare, astfel încât sistemul financiar formează o rețea de interacțiuni în care sunt incluse toate cele cinci categorii de participanți, asigurând, adesea, tulburent, reechilibrarea continuă a “bazinului” financiar al subiecților economici prin portofoliile acestora.
- Interacțiuni funcționale, specifice sistemului financiar restrictiv, adică entităților și piețelor financiare, care cuprind interacțiunile de reglementare și supraveghere generate de către instituțiile publice (sau private de natură publică) abilitate, și interacțiunile de funcționare a sistemului, acestea din urmă asigurând unitatea, dependența favorizantă și siguranța sistemului, dar și, în situații de criză, generând riscuri de sistem prin propagare și contagiune. Interacțiunile funcționale reprezintă de fapt rețeaua endogenă a sistemului financiar care furnizează rețelei exogene, potențialul și capacitățile de adecvare, adaptare și operativitate.

Pentru a fi profitabil pentru ansamblul societal sistemul financiar trebuie să permită competiția între entitățile financiare pe piețe, și totodată, să ofere reguli de comportament cooperant, de autosusținere, de transformare a instrumentelor financiare, de garantare și acoperire a riscurilor. Competiția prin cooperare,

rentabilitate întru profitabilitate, transparență pentru încredere, liberalizare prin reglementare, consolidare pentru integrare, acestea ar putea fi dezideratele restructurării sistemului financiar românesc, conform obiectivelor și principiilor prezentate.

4. Rețeaua entităților financiare

Orice entitate financiară, în particular entitatea bancară, prin unitățile operative, acționează într-un mediu socioeconomic delimitat prin misiunea, scopurile și obiectivele activității sale, mediu care evoluează, se schimbă, impunând entității nevoia de adaptare, de transformare. În acest sens, rețeaua de interacțiuni a entităților preia interacțiunile interactive și endogene ale sistemului, și, totodată, dezvoltă interacțiuni specifice, atât agregatului (blocului) financiar din care face parte, cât și interacțiuni proprii cu mediu în care acționează.

În anexa nr.16 este prezentată rețeaua de interacțiuni a unității bancare operative (sucursală, filială sau agenție). Diagrama interacțiunilor relevă, în primul rând, faptul că unitatea bancară are o anumită locație, acționează într-o comunitate, dezvoltând interacțiuni diverse cu celelalte entități, de orice natură, din cadrul comunității, unele entități bancare mici, autonome, integrându-se și financiar în comunitate. Localizarea și regionalizarea entităților bancare poate reprezenta o premisă pentru creșterea responsabilității acestora și a încrederii clienței.

Din anexă se pot delimita tipurile de interacțiuni ale băncii:

- Interacțiuni de încasări și plăți, prin conturile bancare, utilizând instrumente, modalități și tehnici specifice. Subiecții economici realizează aceste interacțiuni reciproce prin intermediul băncilor corespondente (ca în anexă) sau prin aceeași entitate bancară, aceste fluxuri generând modificarea capacității financiare a subiecților economici.
- Interacțiuni financiare, prin instrumente financiare diverse, banca interacționând atât cu subiecții economici nefinancieri, cât și cu subiecții economici financieri, bancari pe piețele bancare și ale titlurilor de valoare. Aceste interacțiuni vehiculează instrumente de economisire și de plasament, bancare și mobiliare, comportând riscuri și generând câștiguri sau pierderi, asigurând redistribuirea lichidităților în economie. Principalele interacțiuni financiare în care este implicată banca sunt de colectare, de conversie, de plasament (investiții), de acoperire, de negociere.
- Interacțiuni în cadrul comunităților (comunitare), de natură diversă, banca, unitatea bancară operativă deservind, de regulă, subiecții economici locali sau regionali, respectând regulile de comportament comunitar, beneficiind de serviciile comunității, interacționând cu publicul, în particular cu clientela. Rolul băncii în comunitate este semni-

ficativ, aceasta trebuind să constituie, conform misiunii și scopurilor sale, gestionarul financiar al comunității, cu trezoreriile publice locale, trezoreriile firmelor, societățile de asigurare, fondurile mutuale etc.

- Interacțiuni interbancare realizate pe piața monetară care se concretizează prin fluxurile de compensare a plăților, de garantare, de împrumuturi interbancare etc., având rolul de a menține sistemul bancar în stare de funcționare, de a asigura solvabilitatea și lichiditatea acestuia, Banca centrală participând activ la aceste interacțiuni prin instrumentele specifice monedei centrale.
- Interacțiuni de autoritate (ierarhice) care se realizează în cadrul entității bancare, prin fluxuri de informații, reguli și proceduri, decizii, dar și de monedă între unitățile operative și entitatea bancară. Totodată, aceste interacțiuni se realizează cu Banca centrală, care, prin instrumente specifice supraveghează activitatea bancară și promovează politica monetară și bancară necesare atingerii obiectivelor financiare și economice, integrării sistemului bancar, a rețelei bancare în rețeaua financiară națională, europeană, internațională.
- Interacțiuni profesionale, realizate cu asociații și instituții de specialitate profesionale, promovându-se valorile comportamentale deontologice, metodologice sau procedurale adecvate.

Rețeaua de interacțiuni a entității bancare cuprinde însă o varietate de interacțiuni, concretizate pe subiecți economici și instrumente financiare, realizându-se integrarea acestora în medii diferite: comunitatea locală, comunitatea bancară, mediul financiar, mediul intersectorial, mediul economico-social, mediul ecologic etc.

Rețeaua entităților bancare este o componentă a rețelei endogene a sistemului financiar și a rețelei interactive a acesteia.

J. Concluzii

Abordarea matriceală a rețelei monetare complexe poate reprezenta o direcție fertilă de cercetare a sistemului financiar – monetar în scopul adaptării acestuia la evoluția economiei și societății, adecvării sistemului la cerințele internaționalizării și globalizării, restructurării instituționale și instrumentale a sistemului pentru îmbunătățirea și transformarea piețelor financiare etc.

În acest sens, considerăm că vor fi necesare asigurarea condițiilor pentru a se promova o abordare matriceală consistentă, și anume:

a. centrarea informațiilor contabile din cadrul Conturilor Naționale pe instituție (entitate instituționalizată), astfel încât fluxurile monetare, derivate direct

---

sau indirect, din fluxurile economice să evidențieze *relațiile monetare (financiare) între instituții*;

b. delimitarea valorilor monetare ale instrumentelor financiare pe fiecare tip de flux monetar;

c. relevarea *piețelor financiare ca noduri*, poli de convergență și de translație a fluxurilor monetare, și de activizare a instrumentelor monetare;

d. conectarea monetară a conturilor naționale cu fluxurile monetare, și *prezentarea matriceală a relațiilor dintre fluxuri și stocuri* în expresie monetară;

e. analiza modificărilor structurale (agregări, dezagregări, devieri etc.) utilizând abordările vectoriale ale matricelor;

f. analiza transformării rețelei monetare complexe, formalizată matriceal, prin *matricea indicilor (de ritm și de spor)*, prin conexiunea dintre dinamica (indici) și structură (ponderi), prin relația dintre dinamica matricei și dinamica componentelor (elemente sau vectori).

Cercetarea rețelei monetare complexe prin instrumentul matriceal permite *realizarea unei supermatrice (matrice de matrice) dinamizată*, care oferă posibilități extinse de analiză, explicare și interpretare a relațiilor în rețea din cadrul sistemului monetar – financiar.

Evident, abordarea cantitativă a rețelelor monetare și financiare presupune *un efort de conceptualizare, de pregătire metodologică*, de testare a instrumentelor statistico-matematice, de construire a bazinului informațional etc. și în acest sens continuare cercetărilor se impune.

Abordarea matriceală se poate dovedi una dintre căile de analiză a rețelei monetare complexe, alte modalități de abordare putând să se dovedească mai fertile, mai adecvate.

Oricum, considerarea „realității monetar-financiare”, una dintre ipostazele realității sociale, ca o „rețea de relații” se impune, având în vedere că într-o rețea fiecare componentă, element, entitate are un anumit rol, un anumit statut, *modificarea entităților, a relațiilor, a interacțiunilor determinând reconfigurarea compozițională a rețelei*.

Promovarea abordării în rețea, pentru a încerca elaborarea unei alternative de restructurare a sistemului financiar românesc în perspectiva integrării europene, a presupus evidențierea și formularea prealabilă a problemelor evoluției sistemului, caracteristicile actuale ale acestuia, a condițiilor și obiectivelor restructurării.

S-a evidențiat faptul că reformarea sistemului implică transformarea acestuia, asigurarea unei ordini și a unui ritm în transformarea componentelor acestuia și adecvarea acestora la strategia de transformare a economiei, a societății. Totodată, s-a afirmat necesitatea integrării entităților și unităților financiare operative în țesătura de relații, de interacțiuni a comunităților, conform

menirii și scopurilor entităților financiare, deserving comunitățile, fiind aservite acestora, trebuind să fie profitabile conform obiectivelor și intereselor comunitare.

Integrarea europeană și internațională a sistemului financiar impune promovarea caracteristicilor și a specificului local, regional, respectarea standardelor și normelor financiare europene și internaționale, implicând o deschidere ponderată și favorabilă a sistemului către spațiul financiar internațional. În acest sens, restructurarea în rețea a sistemului financiar românesc ar permite îmbinarea liberalizării piețelor, a piețelor financiare, intruziunea capitalului financiar străin pe piețele românești cu supravegherea, controlul public al comportamentului acestuia, conform standardelor și normelor internaționale și a intereselor și obiectivelor strategice ale dezvoltării durabile a economiei și societății. Și aceasta, având în vedere că pe plan european și internațional sunt susținute politici și instrumente de supraveghere și control a piețelor financiare, sunt instituite organisme abilitate să reglementeze și coordoneze piețele, libertatea piețelor implicând inevitabil reguli ale libertății, norme ale comportamentului participanților pe piețe.

Restructurarea în rețea a sistemului financiar românesc a presupus în încercarea prezentată, o abordare integrativă sub patru aspecte (interactivă, comunitară, servicială, europeană), evidențiindu-se trei etape metodologice, prin care s-au elaborat trei secvențe interconectate de rețele ale sistemului:

- rețeaua interactivă a sistemului financiar cu mediul;
- rețeaua exogenă sistemului financiar;
- rețeaua unităților financiare operative.

Utilizarea acestor modalități de restructurare în rețea a sistemului financiar, derivată din metodologia prezentată, ar putea oferi posibilitatea, în condițiile construirii bazinului informațional necesar, studierii proprietăților rețelei financiare și, totodată, abordării matriceale a restructurării prin alternative și evaluarea oportunității fiecărei alternative.

Evident, aceasta presupune continuarea și extinderea cercetărilor, rafinarea metodologică și formalizată, adecvarea și operaționalizarea rețelei, compatibilizarea „structurii” acesteia cu structurile matriceale pentru a aplica algoritmi de măsurare și determinare.

GLOSAR DE CONCEPTE, TERMENI ȘI SIMBOLURI

- a Simbol care evidențiază valoarea monetară a interacțiunilor de ieșire (a_{ei}) și a celor de intrare ($\overline{a_{ie}}$) din și către fiecare entitate instituțională.
- α_{jk} Simbol care evidențiază existența sau nonexistența relației între două entități, e_j și e_k , din cadrul rețelei. Element al matricei MSP.
- ACT Acțiuni. Titlu de valoare negociabil care conferă deținătorului drept de proprietate și drept la câștig (dividend).
- AGM Algoritmul matriceal. Ansamblul de reguli și operatori necesari pentru efectuarea operațiunilor matriceale într-o ordine dată în scopul rezolvării unor probleme date.
- AHT Arhitectură. Formă de așezare și relaționare a entităților caracterizată prin structură, organizare și invarianță.
- AMP Abordarea matriceală primară a arhitecturii. Prezentarea sub formă de matrice a structurii arhitecturii rețelei, adică, evidențierea existenței relației între elementele arhitecturii (subiecți, entități, piețe).
- ARM Adecvarea randamentelor monetare. Negocierea și stabilirea parametrilor titlurilor de valoare, pe piețele financiare, îndeosebi a prețurilor și câștigurilor, în funcție de caracteristicile acestora și ale mediului economic prezent și anticipat și deci, în funcție de riscurile atașate.
- ASF Arhitectura situațională și funcțională. Arhitectura în cadrul căreia entitățile sunt definite (caracterizate) prin situația lor (potențialul vocațional) și funcția lor (disponibilitățile relaționale).
- ASR Asimetria rețelei. Centralitatea univocă a rețelei prin care se determină orientarea direcționată a interacțiunilor. Proprietate pozitivă în limite situaționale, temporale, structurale specifice rețelei.
- AXM Axiocenoza monetară. Mediu generic în care apare și se realizează valorizarea în expresie monetară, exprimând condițiile și factorii care permit dezvoltarea câmpului (mediului) axiometric monetar (MAM).
- AXT Axiotop monetar. Mediul specific, determinat în care se realizează o anumită valorizare monetară, concretizare a axiocenozei monetare. De exemplu, axiotopul național, balcanic etc.
- b Simbol care evidențiază valoarea monetară a instrumentelor utilizate prin fluxurile de ieșire (b_{fi}) și cele de intrare ($\overline{b_{if}}$) dintr-o și spre o entitate.
- BOM Bunuri create de către om. Totalitatea elementelor mediului nenatural (artificial), create (făcute) de către om prin activitățile sale, elemente substanțiale sau elemente nesubstanțiale, destinate direct sau indirect consumului uman.

- BVL Bursa de valori. Forma de instituționalizare, de reglementare și organizare a piețelor financiare, în cadrul căreia se echilibrează cererea și oferta de lichiditate și se stabilesc prețurile titlurilor de valoare.
- c Simbol care evidențiază valoarea monetară a fluxurilor de ieșire (C_{ef}) sau de intrare ($\overline{C_{fe}}$) dintr-o și spre o entitate instituțională.
- CAB Centru de acumulare bancară. Centru de acumulare al rețelei secundare, în care se colectează moneda pe o perioadă determinată, constituindu-se active financiare sub formă de depozite utilizate în procesul de creație monetară.
- CAD Centru adaptativ. Nod al rețelei monetare care realizează confruntarea fluxurilor de monedă, efectivă sau substitutivă, a activelor financiare determinând valoarea monetară a acestora Piața reprezintă centru adaptativ.
- CAL Cont de acumulare. Conturi de flux care înregistrează variațiile activelor și pasivelor entităților instituționale, precum și variația valorii nete a patrimoniului lor.
- CAM Centru de acumulare monetară. Nod al rețelei monetare colectoare de monedă concretă efectivă care circulă pe fluxurile monetare. Centru aparținând unei entități este reprezentat de casierie și cont bancar, elemente funcționale ale trezoreriei.
- CAN Comportament anomic. Abatere a entității economice de la reglementările, regulile, organizarea și cerințele rețelei monetare financiare instituite mutual sau legal.
- CAS Centru de acumulare monetară al rețelei monetare secundare. Centru de acumulare monetară specific rețelei monetare secundare care colectează în conturi bancare fluxuri de monedă concretă, intermediind și decontările între entități. Bancă.
- CBN Contul de bunuri. Cont sintetic care înregistrează modul de utilizare a disponibilităților de produse și servicii, atât pe grupe, cât și pe ansamblul economiei, evidențiind resursele (producție și import) și utilizările (consum intermediar, consum final uman, formarea capitalului, variația stocurilor).
- CCS Centralitate constitutivă. Însușire (caracteristică) a ansamblului de entități sociale organizate sistemic, ansamblul dispunând de un centru de reglare și orientare a entităților componente.
- CDI Criteriu diferențiat institutiv. Criteriu institutiv caracterizat printr-o semnificație delimitativă determinată în cadrul ansamblului de entități.
- CDS Criteriul diferențierii spațiale. Criteriu delimitativ care permite gruparea, prin diferențiere, a entităților productive, a rețelelor monetare nodale, în funcție de semnificația dimensională a spațiilor monetare, de caracteristicile dimensionale omogene.
- CDT Caracteristica determinativă. Atribut al mediului axiometric care îi determină modalitatea de transfer a bunurilor în cadrul rețelei.

-
- CDU Cont de distribuire și utilizare. Cont sintetic care înregistrează distribuirea primară și secundară a veniturilor, redistribuirea prin transferuri în natură și utilizarea finală a veniturilor disponibile, obținându-se în final economisirea totală.
- CEP Cantitatea potențială de monedă ieșită. Cantitatea de monedă posibil de transferat de către entitatea instituțională, pe fluxurile de ieșire dimensionate reglementativ.
- CEX Contul extern. Cont sintetic care descrie relațiile entităților rezidente cu entitățile nerezidente.
- CFE Complex factorial evaluativ. Ansamblul de factori, autonomi sau interconșionați care contribuie, în evoluție, la modificarea mărimii valorice a monedei concrete, factori care potențiază sau diminuează influența monedei reale asupra mărimii valorice a monedei concrete (factori politici, climatici, militari, sociali, astrologici etc.).
- CFG Configurație. Ansamblu de compoziții relaționale diferențiate criterial. Distribuie și relaționare spațială a compoziției rețelei.
- CFT Capacitate de finanțare. Surplus monetar înregistrat la un moment dat de către o entitate economică în condițiile traiectoriei devenirii adaptative a acesteia.
- CIE Capacitatea instrumentală efectivă a fluxurilor de ieșire. Valoarea monetară a instrumentelor care activează fluxurile de ieșire, măsurate la un moment dat.
- CII Capacitatea instrumentală efectivă a fluxurilor de intrare. Valoarea monetară a instrumentelor care activează fluxurile de intrare, măsurate la un moment dat.
- CIP Cantitatea potențială de monedă intrată. Cantitatea de monedă posibil de transferat de către entitatea instituțională pe fluxurile de intrare dimensionate reglementativ.
- CIS Criteriu institutiv. Element de delimitare în ansamblul de entități sociale, prin care se instituie o anumită clasă (grup) de entități sociale distinctă în cadrul ansamblului.
- CME Cantitatea de monedă ieșită. Valoarea totală a monedei ieșite din trezoreria entității j, prin toate fluxurile de ieșire caracteristice.
- CMI Cantitatea de monedă intrată. Valoarea totală a monedei intrate în trezoreria entității j, prin toate fluxurile de intrare caracteristice.
- COF Consum final. Valoarea bunurilor (produse și servicii) utilizate pentru satisfacerea directă a nevoilor umane individuale și sociale (colective), investiții și export.
- COM Consum intermediar. Valoarea bunurilor consumate direct într-o perioadă pentru a produce alte bunuri.
- CPC Corespondența punctuală. Orientare a fluxurilor monetare pe piețele financiare prin care se conectează o capacitate de finanțare a unei entități cu o nevoie de finanțare a alteia, în fiecare moment relația fiind biunivocă, centrată pe o anumită cantitate de monedă.
- CPP Cont de producție. Cont sintetic care înregistrează operațiuni legate de procesul de producție, vizând producția și consumurile intermediare.

- CPT Cont de patrimoniu. Cont sintetic care înregistrează valoarea activelor, pasivelor și valoarea netă a entităților instituționale la începutul și sfârșitul exercițiului contabil și cu ocazia transferului acestora spre alte entități.
- CPZ Compoziție. Entitățile și relațiile specifice unei rețele.
- CRB Credite bancare. Plasamente, sub formă de împrumuturi, ale entităților bancare, pe baza depozitelor mobilizate, purtătoare de dobândă și creatoare de monedă.
- CRC Centru reglementator coordonator. Nod al unei rețele în particular monetare, care asigură instituționalizarea și reglarea, coordonarea și orientarea, prin mijloace specifice, a stabilizării, modificării sau transformării rețelei.
- CRL Compoziție relațională. Modul de distribuire și de conectare a relațiilor între entitățile din cadrul rețelei. Compoziția reprezintă caracteristica esențială a rețelei.
- CRM Complexitatea rețelei financiare. Ansamblul interacțiunilor rețelei, concretizare a activizării potențialităților, misiunilor și vocațiilor entităților, depinde preponderent de instrumentele monetare vehiculate pe fluxuri.
- CRP Configurație de rețele productive. Configurație de compoziții relaționale între entitățile productive, care se constituie ca rețea.
- CRR Configurația rețelei. Configurația compoziției rețelei.
- CRS Circuitul recunoașterii sociale. Fluxuri de monedă, orientate invers fluxurilor bunurilor spre consum, prin care valoarea recunoscută social a bunului devine preț încasat de către entitatea productivă.
- CRX Constructul rețelei monetare complexe. Reprezentare logică, formală a tipurilor esențiale de noduri (entități) și relații (fluxuri) ale unei rețele monetare complexe.
- CSP Casierie. Centru de acumulare a numerarului.
- CST Cont sintetic. Ansamblu coerent de informații asupra unor fenomene din economie, prin care sunt definite unitar operațiuni similare criterial.
- CTB Cont bancar. Centru de acumulare a monedei efective, care circulă prin fluxuri bancare (monedă scripturală) generate de operațiunile de virament. Centrul aparține entității, și se constituie ca un nod specific al rețelei monetare.
- CTR Centralitatea rețelei. Orientarea semnificativă a relațiilor, a fluxurilor, prin conectări (sinapse) spre anumite noduri polarizante, care influențează comportamentul entităților.
- CUF Cerință a consumului uman final. Caracteristica cantitativă, calitativă, structurală, valorică etc., a consumatorului uman final, manifestă prin rețeaua cererii de bunuri în cadrul piețelor reale.
- CVL Consonanță valorică. Acomodare, armonizare, adaptare a valorii monedei concrete la valoarea monedei reale.
- d Simbol care evidențiază valoarea convențională a interacțiunilor dintre entitățile instituționale, pe linii având elementele interacțiunilor de ieșire d_{jk} , iar pe coloane pe cele ale interacțiunilor de intrare $\overline{d}_{jk}$.

-
- DBR Distribuțivitate. Proprietatea definitorie a interacțiunii rețelei monetare care relevă posibilitatea distribuirii potențialității, vocației și misiunii unei entități, prin fluxuri și instrumente, către alte entități din cadrul rețelei.
- DCT Decontare. Reglare a transferului de monedă efectivă între entitățile economice, sub forma viramentului sau numerarului.
- DFR Diferențierea rețelei. Caracteristicile și specificitățile entităților privind misiunea și vocația. rolul și statutul ceea ce va determina gradul de complexitate.
- DHR Deschiderea rețelei. Capacitatea rețelei monetare de a-și conecta interacțiunile (fluxurile și instrumentele) la alte rețele societale, rețele productive socioeconomice (RPS) și de a reacționa specific misiunii sale la stimulii mediului axiometric, axiogenozei societale.
- DMR Decalaje monetare reactive. Diferențe temporale între momentul realizării fluxului productiv real și fluxul monetar, de încasări și plăți, generatoare de creanțe și datorii (active financiare). Reactivitatea exprimă relația de dependență, directă sau indirectă, dintre fluxul productiv și cel monetar.
- DPL Datorie publică. Valoarea împrumuturilor publice angajate și nerambursate și dobânda aferentă la un moment dat, de către o țară.
- DPT Depozite la termen. Depozite lichidabile, transformabile în monedă efectivă, la un termen prestabilit, numit scadență.
- DPV Depozite la vedere. Depozite lichidabile, transformabile în moneda efectivă imediat.
- DPZ Depozit. Activ financiar al entității economice prin care se acumulează la entitățile bancare, moneda temporar economisită de către această entitate, prin fluxuri financiare de depozit (FFD). Vezi moneda pasivă (MPS).
- DSR Densitatea rețelei. Proprietate configurațională cantitativă, reprezentând numărul de entități implicare în rețea.
e Simbol matriceal al entității.
- EAR Evoluția anticipată a riscurilor. Apreciere și evaluare a mărimilor probabile și posibile ale riscurilor în viitor, care pot afecta caracteristicile titlurilor de valoare și pot influența parametrii acestora.
- ECR Echipotențialitatea rețelei. Echivalența potențialităților entităților în cadrul rețelei și a relațiilor între nodurile rețelei, în sensul realizării specifice a misiunii și vocației entităților.
- ECS Economisire. Soldul contului de utilizare a venitului disponibil brut care nu a fost utilizat prin consumul final individual sau social, fiind destinate acumulării cu active fizice sau financiare.
- EDR Elementul definitoriu al rețelei. Atribut care definește o rețea, delimitând-o și conferindu-i conținut.
- EEC Entitate economică. Entități ale căror activități au un conținut economic, determinat, direct sau indirect, de schimbul de bunuri, de orice natură, din societate.
- EES Element esențial al rețelei. Subiecții, entitățile rețelei, care prin potențialități, vocație și misiune generează ansamblul de relații, de interacțiuni. Fiecare element esențial susține o rețea nodală.

- EFC Efecte comerciale. Vezi moneda comercială.
- EFF Entitate financiară. Entitate monetară care redistribuie, realocă disponibilitățile bănești din economie. Vezi și entitatea monetară de realocare.
- EGR Element generativ real. Subiectul uman, în calitate de generator, făuritor al mediului său socioeconomic, a mediului artefactelor și constructelor, a mediului artificial, transformarea substanțializată sau nu, a mediului natural.
- EGV Entități guvernamentale. Entități, constituite de regulă, conform principiilor politice, implicate în administrarea și gestionarea, directă sau indirectă, a întregii economii, vizând realizarea unor obiective de interes național.
- EMB Entitate bancară. Instituție bancară.
- EMC Entitate monetară de conversie. Entitate monetară care realizează conversia (transformarea) monedei scripturale în monedă financiară sau monedă de capital, inducând un proces de creație monetară.
- EME Entitate monetară de emisiune. Entitate monetară care asigură emisiunea de monedă centrală, în particular, numerar, pe un teritoriu pe care această monedă concretă, își realizează plenar funcțiile. Bancă Centrală.
- EMF Entitate monetară financiară. Vezi entitate financiară (EFF).
- EMM Entitate monetară de mobilizare. Entitate monetară care asigură mobilizarea (colectarea) surplusurilor monetare din economie în scopul orientării acestora către entitățile economice cu nevoi de finanțare, realizând sau nu, plasarea acestora.
- EMN Entitate monetară. Entitate economică care colectează, gestionează, plasează, distribuie, intermediază, negociază, etc. moneda în economie.
- EMP Entități monetare de plasament. Entități monetare care realizează fluxuri monetare de transfer direct a surplusurilor monetare între entitățile economice, pe piețele financiare.
- EMR Entitate monetară de realocare. Entitate monetară care realizează redistribuirea disponibilităților monetare în economie, prin colectare, transformare, plasament, etc. asigurând un anumit echilibru între cererea și oferta de monedă.
- EMT Entitate monetară de transfer. Entitate monetară care intermediază transferul de monedă-concretă între entitățile productive, în cadrul fluxurilor monetare.
- EPB Entitate productivă beneficiară. Entitate productivă care consumă bunul, îl primește.
- EPF Entitate productivă furnizoare. Entitate productivă care realizează, oferă bunul.
- EPG Entitate productivă de grup. Entitate productivă a cărei structură și organizare sunt centrate pe o asociere de indivizi, constitutivi entității, care pot fi sau nu implicați reglativ.
- EPI Entitate productivă individuală. Entitate productivă a cărei structură și organizare sunt centrate, pe un individ (subiect uman, devenit subiect economic), implicat reglativ.

-
- EPL Entitate productivă publică. Entitate productivă a cărei structură și organizare sunt centrate pe subiecți economici neconstitutivi entității prin detașare reglative (corporații, entități de stat etc.). Vezi entitatea productivă de grup.
- EPM Entitate productivă de comercializare. Entitate productivă care asigură transferul bunurilor spre consumul uman.
- EPP Entitate productivă promotoare. Entitate productivă care produce nemijlocit bunuri sau susține producerea și consumul acestora.
- EPR Entitate productivă. Entități sociale active care creează bunuri necesare vieții umane, consumate direct de către om sau contribuind (susținând) consumul uman.
- EPS Entitate productivă de stat. Entitate productivă în proprietate de stat, oferind bunuri cu caracter public, însă funcționând autonom, de regulă conform regulilor pieței.
- ERP Entitate primară de plasament. Entitate economică care dispune de un surplus monetar susceptibil de a fi plasat sub formă de capital (moneda capital).
- ESA Entitate socială activă. Subiect (agent) din cadrul societății care este implicat în activități sociale, de transformare și de devenire, dispunând de o structură și organizare specifică.
- ESP Entitate secundară de plasament. Entitate socială activă care operează pe piețele financiare secundare generând fluxuri reglative de transfer valoric.
- ETN Entitate a tangibilităților negociative. Rețea, concretizată constitutiv, reglementată și organizată, în cadrul căreia bunurile, inclusiv activele financiare și monetare, sunt negociate privind prețul și alte caracteristici evaluative. Piețele de orice natură reprezintă ETN.
- ETT Entitate. Unitate distinctivă de conținut într-o formă relațională delimitată.
- EVP Entitate de valorificare a plasamentelor. Entitate care intermediază fluxurile monetare reglative constituindu-se în nod monetar de transfer instrumental, de regulă o entitate monetară de plasament.
- f Simbol matriceal al fluxului.
- FAA Flux financiar instrumental de acoperire. Vezi flux reglativ de acoperire valorică (FRA).
- FBC Flux bancar. Flux prin care se transferă moneda concretă între entitățile bancare.
- FBR Fiabilitatea rețelei. Capacitatea rețelei, a interacțiunilor de a-și păstra configurația sub impactul condițiilor și factorilor în schimbare, perturbatori. Implică flexibilitate, fluiditate și reacționabilitatea fluxurilor.
- FCM Flux creator de monedă. Flux generat de procesul de creație monetară.
- FCU Flux de consum uman final. Flux de bunuri orientat direct, fără mijlocitor către consumatorul uman final, neimplicând transformări în cadrul circuitelor productive.
- FCT Flux de creație monetară. Vezi flux creator de monedă.
- FDL Flux de decontare lichidă simultană. Flux de decontare a prețului bunurilor primite (cumpărate) simultan cu recepția acestora. Poate fi în numerar sau prin cont bancar. Vezi FDN și FMS.

- FDM Flux direcționat de monedă. Flux generat de entitățile monetare de transfer (de plasament) pe piețele financiare.
- FDN Flux de decontare în numerar. Flux de numerar prin care se realizează decontarea fluxurilor productive, de comercializare (plată lichidă).
- FFA Flux financiar de autofinanțare. Flux de monedă proprie entităților economice generator de investiții reale.
- FFB Flux financiar public neremunerat. Flux de monedă dintre entitățile de guvernare și toate celelalte entități economice, sociale, active, realizat în procesul redistribuirii veniturilor naționale (PIB). Componentă majoră a fluxurilor financiare publice.
- FFC Flux financiar de credit. Flux de monedă plasată de către entitatea bancară pe o perioadă determinată, pe baza depozitelor colectate, purtător de dobândă și generator de creație monetară.
- FFD Flux financiar de depozit. Flux de monedă colectată în centrul de acumulare bancară pe o perioadă de timp determinată.
- FFE Flux financiar public remunerat. Flux financiar prin care entitățile guvernamentale își procură moneda, pe piețele financiare, pentru acoperirea deficitului dintre venituri și cheltuieli publice. Vezi venituri extraordinare, împrumuturi publice.
- FFF Flux financiar. Flux de monedă concretă prin care se realizează transferul de surplusuri monetare, sub formă de monedă capital sau credit către entități economice cu nevoi de finanțare.
- FFH Flux financiar de cheltuieli publice. Flux de monedă distribuit de entitățile guvernamentale, de regulă cu titlu gratuit, entităților sociale active, sub formă de cheltuieli publice.
- FFL Flux financiar de lichidare. Flux prin care titlurile de valoare se transferă, prin negociere pe piața financiară, între entitățile economice.
- FFM Flux financiar neremunerat. Flux financiar în cadrul căruia circulă creanțele și datoriile, moneda decalată. Vezi flux monetar decalat.
- FFN Flux financiar de negociere. Flux financiar caracteristic rețelei monetare de transfer, intermediat de entități financiare, negociabil pe piețele financiare.
- FFP Flux financiar de plasament. Flux de monedă prin care entitățile de plasament orientează disponibilitățile monetare mobilizate spre entitățile economice cu nevoi de lichidități sau prin care aceste disponibilități sunt fructificate la și prin entitățile bancare.
- FFR Flux financiar remunerat. Flux monetar financiar în cadrul căruia circulă moneda capital, transferul de monedă de capital generând un preț al bunului monetar, de regulă sub formă de dobândă.
- FFS Flux financiar public. Flux financiar prin care bugetele publice (entitățile guvernamentale) colectează și distribuie moneda în societate
- FFT Flux financiar de colectare. Flux de monedă prin care entitățile de mobilizare colectează (acumulează) lichidități, disponibilități și le conservă temporar în depozite bancare, care urmează să fie plasate.
- FFV Flux financiar de venituri publice. Flux de monedă prin care entitățile de guvernare colectează (mobilizează), cu titlu gratuit cantitatea de monedă, prin mecanismele fiscale, la bugetele publice sub forma veniturilor publice.

-
- FIM Flux de instrumente monetare. Flux de monedă substitut și de monedă capital. Vezi flux financiar (FFF).
- FIR Flux informațional. Flux prin care se transmit informații referitoare la bunuri transferate prin fluxuri productive, monetare etc.
- FLM Flux colector de monedă. Flux monetar generat de către entitățile monetare de mobilizare. Vezi flux financiar de colectare.
- FLM Flux colector de monedă. Flux monetar generat de către entitățile monetare de mobilizare. Vezi flux financiar de colectare.
- FLX Flux. Substanțializarea orientată a unei relații dintre entități.
- FMA Flux monetar de decontare decalat. Flux monetar de decontare a valorii (prețului) bunului, al cărui moment diferă de momentul fluxului productiv, și care generează creanțe și datorii (active financiare) în relațiile de încasări și plăți.
- FMC Flux de monedă concretă sau flux monetar. Flux substanțializat cu moneda concretă, înscris în circuitul recunoașterii sociale, prin care se realizează prețul bunului și transferul contravalorii monetare al acestuia.
- FMD Flux monetar de decontare. Flux de monedă concretă, expresie a încasărilor și plăților generate de fluxurile productive (reale) care se concretizează în transferul de monedă, contraparte a transferului de bunuri.
- FMF Flux monetar financiar. Flux monetar datorat diferențelor valorice dintre încasări și plăți generatoare de disponibilități și penurii monetare, la nivelul entităților productive, care se concretizează în transferul de monedă financiară, contraparte a monedei efective.
- FMG Flux monetar de lichidare. Flux monetar de transformare a monedei substitutive în moneda efectivă.
- FMI Flux de monedă intrată. Fluxuri de monedă concrete încasate de către entitatea productivă, ca preț al bunurilor produse, oferite și comercializate.
- FML Flux monetar de lichiditate. Flux prin care moneda de cont se transformă în numerar, utilizându-se instrumente bancare.
- FMP Flux de monedă ieșită. Flux de monedă concretă plătită de către entitatea productivă sau de consum ca preț al bunurilor primite, intrate și destinate consumului.
- FMR Flux monetar reglativ. Flux de monedă instrumentală specific transferului valoric reglativ prin care se activează sau reglează valoarea titlurilor financiare de orice natură.
- FMS Flux monetar de decontare simultan prin virament. Flux monetar de decontare care se concretizează în transferul de monedă simultan transferului bunului, exprimat în încasări și plăți de monedă efectivă.
- FOP Flux operațional. Flux de monedă, exprimat cantitativ, fără a lua în considerare instrumentele de transfer monetar (activele).
- FPR Flux productiv. Flux de bunuri între entități productive orientat spre consumul uman.
- FRA Flux reglativ de acoperire valorică. Flux monetar reglativ prin care se conservă sau multiplică valoarea titlurilor sau activelor financiare prin contracte potențiale sau condiționate de vânzarea-cumpărarea acestora.

- FRD Flux al rambursării datoriei publice. Flux monetar care cuprinde plățile aferente returnării împrumuturilor publice și a dobânzilor aferente.
- FRM Flux al rețelei monetare. Flux de monedă sau activ financiar, în particular de instrumente monetare și financiare, care asigură decontarea sau capitalizarea monetară. Vezi flux monetar-financiar (FMF).
- FRT Flux reglativ de transfer valoric. Flux monetar reglativ generat pe piețele financiare secundare (burse de valori) prin care se transferă titluri financiare contra monedă între entități economice, considerate entități secundare de plasament.
- FSD Fluxul serviciului datoriei publice. Flux de monedă reprezentând plata dobânzilor și comisioanelor aferente împrumuturilor publice.
- FTF Flux financiar de titrizare. Flux monetar prin care entitățile economice achiziționează, contra lichidități, titluri de valoare.
- FTN Flux financiar de titrizare nenegociabil. Flux financiar prin care se transformă lichiditățile disponibile în titluri financiare achiziționate de către entitățile primare de plasament prin negocieri pe piețele financiare.
- FVE Flux de venit extraordinar. Flux financiar de monedă prin care entitățile guvernează, mobilizează, pe piețele financiare la bugete cantitate de monedă suplimentară veniturilor publice neremunerate. Vezi împrumuturi publice.
- FVP Unitate de valorificare a plasamentelor Entitate monetară care intermediază fluxurile monetare reglative, constituindu-se un nod monetar de transfer instrumental, de regulă o entitate monetară de plasament.
- GCA Gradul de conectare a entităților. Indicator extensiv care măsoară (exprimă) atașarea relațională a celorlalte entități la o entitate considerată.
- GCE Gradul de cuplare a entității la rețea. Indicator extensiv, care măsoară implicarea relațională a unei entități într-o rețea.
- GCR Gradul de complexitate al rețelei. Indicator extensiv care măsoară densitatea relațiilor dintre entitățile rețelelor exprimate matriceal, în funcție de numărul de relații posibil.
- i Simbol matriceal al instrumentului.
- IBD Instrument bancar de decontare. Instrument de realizare a viramentului monetar efectiv între entitățile economice. Ordin de plată, cambie, bilet la ordin etc.
- IBI Instrument bancar informatizat de decontare. Instrument bancar de decontare sub formă de semnale informatice, prin rețele de calculatoare.
- IBR Instituții bancare. Entitate monetară care intermediază transferul de monedă în economie, contraparte sau nu transferului de bunuri.
- IBS Instrument bancar substanțializat de decontare. Instrument bancar de decontare sub formă de înscrisuri.
- IDB Instrument de decontare lichidabilă. Instrument de decontare la purtător, care conține moneda efectivă existentă în contul bancar al deținătorului instrumentului cec, card.
- IDL Instrument de decontare lichidă. Instrument de decontare prin numerar.

- IDN Instrument bancar de decontare necondiționată. Instrument bancar de decontare, substanțializat sau informatizat, care realizează transferul direct, decalat sau nu, al monedei generat de un flux productiv.
- IDT Instrument bancar de decontare transmisibil. Instrument bancar de decontare, substanțializat sau informatizat, care permite transmiterea dreptului de încasare către alte entități economice, de către primul beneficiar.
- IFB Instrument financiar-bancar. Activ financiar cu grad de lichiditate determinat, utilizat pentru activizarea și reglarea fluxurilor și circuitelor financiare și de decontare. Orice titlu financiar poate deveni instrument dacă activează și reglează fluxuri deja generate.
- IFN Infrastructură nonmonetară. Ansamblu de entități și relații care generează suportul și obiectul axiomatizării, evaluării monetare, fluxurile monetare reprezentând, în ultimă instanță, imagini valorizatoare ale fluxurilor de infrastructură (producție, consum, investiție etc.)
- IMA Interfața monetară axiomatizată. Modalitatea prin care consonanța valorică realizează transformarea valorii bunurilor în preț, exprimată în monedă concretă.
- INR Instituție a rețelei financiare. Subiect, entitate sau piață care se constituie în nod al rețelei monetare și financiare.
- IOD Instituție organizativ delimitată. Ansambluri de reglementări și reguli prin care se instituie o vocație, o misiune în cadrul rețelei monetare, instituire mutuală sau legală, și prin care se constituie o structură dotată cu autonomie autoreglativă (sistem).
- IPB Împrumut public. Împrumut angajat de către entitățile guvernamentale pe piețele financiare, interne și externe, rambursabil și purtător de dobândă. Returnarea lui se realizează prin cheltuielile cu datoria publică.
- ISR Instrument al rețelei financiare. Formă sub care moneda activează fluxurile monetare și financiare, instrumentând schimbul de bunuri (mărfuri).
- ITR Interacțiunile rețelei. Relații între entități (noduri) formate din fluxuri și instrumente monetare, altfel spus relațiile activate de rețele.
- j Simbol matriceal al liniei.
- k Simbol matriceal al coloanei.
- LVC Lungimea vectorului. Indicator pentru măsurarea gradului de agregare sau dezagregare valorică a elementelor unui vector.
- m Simbol care evidențiază valoarea monetară a instrumentelor de creanță din matricea duală.
- MAC Monedă activă. Moneda existentă în cadrul fluxurilor de monedă concretă, indiferent de natura monedei.
- MAE Matricea funcțională de ieșire. Matrice funcțională care evidențiază ieșirile de monedă din trezoreria unor entități prin instrumentele specifice.
- MAF Matricea funcțională. Formă matriceală având pe linii și pe coloane fluxurile și respectiv instrumentele, evidențiind încărcătura instrumentală a fluxurilor și dimensionând valoarea informațională a interacțiunilor din rețea.

- MAI Matricea funcțională de intrare. Matrice funcțională care evidențiază intrările de monedă în trezoreria unor entități prin instrumente specifice.
- MAM Mediul axiometric monetar. Componentă a mediului axiometric în cadrul căreia mijlocul de apreciere și măsură este moneda, iar relațiile sunt relații monetare.
- MAR Mediu axiometric real. Mediu axiometric în cadrul căruia se realizează condițiile convertirii valorilor în prețuri, asigurându-se recunoașterea socială a valorii bunurilor prin prețurile de echilibru. Vezi și piața reală.
- MBC Monedă blocată. Monedă activă sau activizată pe fluxuri monetare, deconectate însă din rețeaua monetară prin comportamente anomice ale entităților.
- MBR Moneda bancară. Moneda creată de către bănci prin transformarea monedei pasive în monedă activă.
- MCA Mediu (câmp) axiometric. Ansamblu evolutiv de relații și mijloace prin care se apreciază și măsoară valorile în societate.
- MCL Moneda centrală. Moneda existentă în pasivul bilanțier al băncii centrale (de emisiune), constituind baza creației monetare.
- MCM Monedă comercială. Moneda sub forma efectelor comerciale expresia creanțelor și datoriilor. Vezi monede substitutive.
- MCR Monedă concretă. Monedă etalon, utilizată ca mijloc de schimb și de preservare a valorii, având caracter oficial, reglementat, controlat, a cărei "mărime valorică" este influențată de către moneda reală, dar și de un complex factorial evaluativ. Comasarea mărimilor valorice ale acestei monede (putere de cumpărare) reprezintă cursul de schimb.
- MCT Matricea creanțelor. Componentă a matricei duale care evidențiază ieșirile de monedă, prin instrumentele specifice, din cadrul entității instituționale.
- MDC Monedă de decontare. Moneda generată de operațiunile de încasări și plăți între entitățile economice.
- MDF Matricea duală a operațiunilor financiare. Forma matriceală de reprezentare delimitată a operațiunilor active și a operațiunilor pasive ale entităților economice, ale instituțiilor monetare.
- MDT Matricea datoriilor. Componentă a matricei duale care evidențiază intrările de monedă, prin instrumente specifice, în trezoreria entității instituționale.
- MEC Moneda economisită. Moneda temporar disponibilă la nivelul entităților cu surplusuri monetare posibil de orientat și transferat către alte entități cu penurii monetare. Această monedă se regăsește în fluxuri financiare de depozit (FFD) sau de colectare (FFT).
- MEF Moneda fiduciară. Numerar.
- MES Monedă scripturală. Moneda în conturi bancare, moneda de cont.
- MET Monedă efectivă. Monedă concretă transferată printr-un flux monetar simultan cu un flux productiv, al unui bun, care poate fi scriptural sau fiduciar.
- MFA Mecanism financiar de activizare. Ansamblu coerent de modalități, instrumente, tehnici, circuite prin care moneda pasivă devine monedă activă.

-
- MFF Moneda financiară. Moneda substituit, de natura datoriilor sau creanțelor sau moneda generată, prin rețeaua monetară, de către surplusurile și nevoile de finanțare.
- MFI Matricea fluxurilor încrucișate. Forma matriceală de reprezentare a intensității interacțiunilor monetare dintre instituțiile monetare (subiecți, entități, piețe). Această matrice reprezintă expresia matriceală a rețelei monetare complexe (RMC).
- MIB Matricea instrumentală a arhitecturii rețelei financiare. Forma matriceală a arhitecturii rețelei, având pe linii entitățile (instituțiile) iar pe coloane instrumentele financiar-monetare.
- MIS Monedă instrumentală. Monedă transferată efectiv sau potențial pe piețe financiare între entitățile sociale active în scopul conservării, valorificării sau multiplicării valorii titlurilor financiare, titlurilor de valoare de orice natură. Este instrumentală deoarece exprimă valoarea instrumentelor financiar-bancare.
- MIV Moneda investită. Moneda utilizată de către entitățile economice pentru realizarea de investiții reale sau investiții financiare (plasamente), prin fluxuri financiare de plasament (FFP), de credit (FFC), de autofinanțare (FFA). Vezi moneda activă (MAC).
- MOC Moneda capital. Monedă devenită bun economic, în ipostaza de rezervă a valorii, transferată prin fluxuri financiare către entitățile cu nevoi de finanțare.
- MOE Matricea fluxurilor de ieșire. Matricea operațiunilor care generează fluxuri de ieșire din entitățile instituționale.
- MOF Matricea agregată a operațiunilor financiare. Forma matriceală de reprezentare a distribuirii fluxurilor monetare pe instituții monetare (subiecți, entități, piețe), generatoare, prin instrumentele monetare, de operațiuni financiare.
- MOI Matricea fluxurilor de intrare. Matricea operațiunilor care generează fluxuri de intrare în entitățile instituționale.
- MPM Mediu de propagare monetară. Mediu monetar care permite transferul și transmiterea valorilor bunurilor, ale activelor financiare între entitățile sociale active. Acest mediu este socionomic și axiometric determinat și determinabil.
- MPS Moneda pasivă. Moneda existentă temporar în centrul de acumulare, neutilizată în cadrul fluxurilor monetare, moneda generată de regulă de entitățile cu capacitate de finanțare.
- MPT Moneda potențială. Modificarea valorii monedei concrete (MCR) datorată schimbării condițiilor și factorilor axiocenozei, a mediului axiometric, concretizată prin diferența dintre valoarea inițială și finală a monedelor concrete.
- MRL Moneda reală. Etalon de măsurare a valorii bunului, recunoscut de către mediul axiometric real (piețe), care conferă bunului un preț al pieței, un preț de echilibru, această monedă fiind o abstragere a unei unități monetare din concretețea relațiilor (rețelei) schimburilor.

- MSB Moneda substitutivă. Moneda concret transferată, printr-un flux monetar decalat, sub forma creanțelor și datorilor.
- MSE Matricea elementelor structurale de ieșire. Matricea de structură a instrumentelor fluxurilor de ieșire din trezoreria entității.
- MSI Matricea elementelor structurale de intrare. Matricea de structură a instrumentelor fluxurilor de intrare în trezoreria entității.
- MSN Mediu socionomic. Mediu social concretizat prin reguli și norme de comportament și de acțiune în scopul conservării capacităților vocaționale și a valorilor specifice entităților.
- MSP Matrice structurală primară. Formă matriceală de evidențiere a existenței sau nonexistenței relațiilor dintre nodurile unei rețele, precum și a orientării acestor relații (fluxuri): ieșiri sau intrări.
- MSS Matricea de structură. Matrice obținută din matricea MAF, prin împărțirea valorii monetare a fiecărui element la valoarea monetară totală a fiecărui flux.
- MTR Matrice. Formă bidimensională de prezentare a relațiilor dintre un set de elemente, exprimate numeric, prin linii și coloane, la intersecția cărora sunt evidențiate existența sau intensitatea relației.
- MVT Moneda virtuală. Etalon de măsurare a valorii bunului produs de o entitate productivă, etalon propriu acestei entități, aparținând spațiului posibil delimitat de energia depusă de către entitate și de recunoașterea socială așteptată de către aceasta.
- n Simbol care evidențiază valoarea monetară a instrumentelor de datorii din matricea duală.
- NFF Nevoie de finanțare. Penurie (gol) de monedă înregistrată la un moment dat de către o entitate economică în condițiile traiectoriei devenirii adaptative a acesteia.
- NMI Nod monetar de transfer instrumental. Entitate monetară sau centru de entități monetare care asigură fluxul monedei instrumentale în sensul realizării transferului valoric reglativ.
- NPR Nod polarizant al rețelei. Nod în cadrul rețelei care realizează conectarea unor noduri, prin fluxuri centripete, asigurând o anumită compoziție relațională specifică.
- NRM Numerar. Monedă efectivă sub forma lichidităților la vedere, la dispoziția entității economice. Bancnotă, monedă fiduciară.
- OBL Obligațiune. Titlu de valoare, care conferă deținătorului drept de creanță și drept de câștig (dobândă).
- OFT Operațiune financiară de transfer. Operațiune financiară care realizează, prin instrumente și fluxuri financiare, transferul de monedă în cadrul rețelelor financiare de transfer.
- OIP Operațiune monetară de încasări și plăți. Operațiune efectuată de către entitatea economică pentru realizarea încasărilor și plăților prin modalități, instrumente și tehnici de plată stabilite, ca urmare a realizării transferului de bunuri.

-
- ORR Orientarea rețelei. Direcționarea fluxurilor rețelei spre realizarea prioritară, univocă, a unei misiuni sau vocații, favorizând potențialitățile unei anumite entități sau a unui nod polarizant.
- PBC Piața bancară. Componentă a pieței monetare globale (PMG) în cadrul căreia nodurile sunt reprezentate de către entități bancare iar relațiile de către fluxuri bancare.
- PCF Prețul capitalului financiar. Prețul, cotația, pe piețele financiare a titlurilor de valoare, altfel spus cantitatea de monedă-capital oferită și plătită pentru achiziționarea unui titlu de valoare negociat.
- PCM Proces de creație monetară. Ansamblu de operațiuni și activități prin care instituțiile bancare transformă moneda pasivă, din depozite în monedă activă, sub formă de credite. Creație monetară realizează și banca centrală prin emisiunea de monedă sau prin transformarea valurilor în monedă națională.
- PCR Proprietate a configurației rețelei. Calitate a rețelei care îi conferă acesteia configurația necesară realizării misiunii și vocației elementelor sale.
- PFA Piața financiară de acoperire. Componentă a pieței financiare reglative, pe care se realizează fluxurile monetare reglative de acoperire valorică cu instrumente de acoperire (contracte).
- PFF Piața financiară. Modalitate de transfer a surplusurilor (disponibilităților) monetare între entitățile economice, utilizându-se titlurile de valoare emise de entitățile cu nevoi de finanțare. Operatorii financiari pe piață reprezintă entitățile monetare de realocare.
- PFL Proprietate de flux a rețelei. Calitate a fluxului dintr-o rețea, derivată din proprietățile configuraționale, care conferă interacțiunii dintre entitățile economice capacitatea de transfer și transformare a monedei.
- PFO Portofoliul pasiv. Totalitatea resurselor financiare ale entității monetare, destinate utilizării prin operațiunile active.
- PFP Piața financiară primară. Vezi rețea lansativă (RLS), piața financiară de plasament (PFT).
- PFR Piața financiară reglativă. Piața financiară pe care se activează rețeaua monetar-instrumentală, cuprinzând piețele financiare secundare și piețele financiare de acoperire.
- PFS Piața financiară secundară. Vezi rețeaua monetar-financiară negociativă, bursa de valori.
- PFT Piața financiară de plasament sau de transfer. Ansamblul constituit din piața lansativă și piața monetar-financiară negociativă. Vezi rețea monetară de transfer.
- PIB Produs intern brut. Valoarea adăugată globală generată în economie. Cuprinde suma valorilor adăugate brute, impozitele pe produs inclusiv TVA, taxele vamale, din care se scad subvențiile pe produs și pentru import.
- PIF Piața informațională. Ansamblul de noduri și relații, de fluxuri prin care se transferă informații. Vezi flux informațional (FIR).

- PLF Plasament financiar. Disponibilități monetare deținute de către o entitate economică pe care aceasta le transformă în titluri de valoare emise de către solicitanții de lichidități, titluri generatoare de câștig și purtătoare de riscuri.
- PMF Portofoliu de instrumente monetare și financiare. Totalitatea activelor monetare și financiare, diferențiate după scadențe, riscuri, prețuri, pe care le deține o entitate, utilizabile ca instrumente de schimb sau de conservare a valorii.
- PMG Piața monetară globală. Componentă a rețelei monetare globale (RMG) în cadrul căreia moneda virtuală devine, prin moneda reală, monedă concretă, asigurându-se trecerea de la potențialitate, prin posibilitate, la efectivitate, realitate.
- PMM Piața monetară. Componentă a pieței financiare pe care se realizează fluxuri de monedă centrală, înscrisă în bilanțul băncii centrale. Cuprinde și piața interbancară.
- PMR Piața de mărfuri. Piața pe care se comercializează mărfurile destinate consumului uman final.
- POA Portofoliul activ. Totalitatea activelor financiare ale entității monetare, generate de operațiunile de utilizare a resurselor financiare.
- POP Portofoliul putred. Portofoliu de instrumente monetar-financiare al unei entități care nu poate fi activizat pentru investiție sau economisire, datorită conținutului de monedă blocată.
- PPL Populație. Totalitatea indivizilor umani existenți la un moment dat pe un teritoriu dat, care sunt afectați sau afectează diverse fluxuri economice sau sociale.
- PRL Piața reală. Modalitate de transfer a bunurilor prin fluxuri productive, bunuri recunoscute valoric de către consumul uman.
- RCM Rețea de creație monetară. Rețea de fluxuri creatoare de monedă
- REI Relație de economisire și investiție. Relație prin care se realizează conservarea, mobilizarea, gestionarea, plasarea și valorificarea disponibilităților monetare din societate, în cadrul rețelei monetar-financiare (RMF).
- RFA Rețea financiară autonomă. Rețea financiară reglementată și organizată în scopul realizării unor fluxuri financiare specifice (mobilizare, plasare, creditare etc.).
- RFN Rețea monetară financiară nodală. Rețea monetară financiară dintre entități economice.
- RIM Rețeaua interacțiunilor monetare. Ansamblul interconectat al interacțiunilor unei configurații a rețelei monetare, dispunând de proprietățile de flux (PFL) și de instrumentele adecvate misiunii rețelei și vocației entităților.
- RLN Rețea locală nodală. Componentă a rețelei globale, în particular a rețelei monetare globale (RMG) având ca nod polarizant o entitate care concentrează și centrează teritorial relațiile rețelei.
- RLS Rețea lansativă. Rețea de fluxuri prin care se emit și lansează titlurile de valoare de către entitățile cu nevoie de lichiditate, formând rețeaua primară a rețelei monetare de transfer.

-
- RLT Relație. Formă de transmitere sau de transfer reciproc, univoc sau biunivoc, a conținuturilor distinctive între entități.
- RMC Rețea monetară complexă. Rețea monetară extinsă care cuprinde ansamblul entităților și fluxurilor monetare de orice natură, fluxuri care conțin moneda de decontare, de capital, instrumentală etc.
- RMD Rețea monetară derivată. Rețea monetară primară delimitată în funcție de moneda concretă și de criteriul de delimitare a fluxurilor de monedă.
- RME Rețea monetară ordonată dimensional. Rețea monetară delimitată conform unui criteriu de diferențiere spațială.
- RMF Rețea monetar-financiară. Rețea de fluxuri monetare și financiare între entitățile economice, în cadrul căreia transferurile de monedă sunt intermediare de către entitățile monetare.
- RMG Rețea monetară globală. Rețea monetară complexă la nivele internaționale (regionale, europene, mondiale etc.), caracterizată deci prin diferite grade de globalizare.
- RMI Rețea monetar-instrumentală. Ansamblul interconectat al rețelelor nodale ale fluxurilor monetare reglative.
- RML Rețeaua monetară nodală de decontare duală. Componenta primară a rețelelor monetare secundare, în cadrul căreia o instituție bancară intermediază transferul de monedă dintre două entități economice.
- RMM Rețeaua de mobilizare monetară. Ansamblul fluxurilor de mobilizare monetară, colectoare de monedă.
- RMN Rețeaua monetară nodală. Rețeaua nodală caracterizată prin fluxuri de monedă (financiare) concretă.
- RMO Rețea monetară. Rețea de relații exprimată monetar, de regulă substanțializată în fluxuri de monedă reală și concretă, prin care entitățile își recunosc și realizează valoarea bunurilor produse (oferite).
- RMP Rețea monetară primară. Rețea monetară, reflexie directă a rețelei productive socioeconomice, în cadrul căreia moneda reală etalonează și recunoaște valoarea bunurilor.
- RMR Ramură de activitate. Grupare de entități instituționale cu activități similare, omogene.
- RMS Rețea monetară secundară. Rețea monetară între entități productive, în cadrul căreia fluxurile monetare sunt intermediare de către entități monetare de transfer (instituții bancare).
- RMT Rețeaua monetară de transfer. Rețeaua monetară care asigură conectarea directă, pe piețele financiare, între entitățile economice, prin fluxuri de mobilizare și fluxuri de plasament. Vezi rețeaua monetară secundară și rețeaua monetar-financiară.
- RMV Rețea monetar-financiară negociativă. Rețea formată din fluxuri financiare de negociere, reprezentând rețeaua secundară a rețelei monetare de transfer, adică piața financiară, bursa de valori.
- RNG Rețeaua monetară nodală generativă. Rețea monetară nodală în cadrul căreia fluxurile sunt orientate și centrate pe om, elementul generativ real.

- RNN Rețea nodală. Rețea concretizată prin fluxuri care conectează entități (noduri) caracteristice tipologic unui anumit mediu axiometric, socioeconomic determinat.
- RNP Rețea nodală a fluxurilor financiare publice. Ansamblul de fluxuri monetare și financiare prin care entitatea guvernamentală mobilizează și distribuie monedă de orice natură, tranzitând trezoreria financiară publică.
- RNR Rețea nodală a fluxurilor monetare reglative. Rețea nodală a fluxurilor monetare reglative care reflectă tipologic transferul și acoperirea valorii titlurilor și activelor financiare.
- RPD Rețea productivă nodală duală. Rețea productivă între două entități productive, cu sau fără fluxuri monetare.
- RPI Relație de încasări și plăți. Relație monetară prin care se realizează decontările în economie, concretizată în fluxuri de decontare (FMD).
- RPP Rețea productivă punctuală. Rețea de relații, în particular, de fluxuri de livrări și ieșiri, constitutiva unei entități productive, diferențiate vectorial, prin care aceasta se integrează în rețeaua productivă socioeconomică.
- RPS Rețea productivă socioeconomică. Rețea constituită între entitățile productive, diferențiate din punctul de vedere al misiunii, al importanței funcționale, al bunurilor produse, entități care se deosebesc vectorial (munca, activitatea) și recunoaște un set de reguli instituite mutual.
- RTA Rețea. Ansamblu de relații (legături) între entități distincte, în cadrul căreia entitatea își realizează autonom și corelativ misiunea, rolul specific constitutivității sale.
- s Simbol care evidențiază ponderea valorii monetare a unui instrument din cadrul unui flux în valoarea monetară totală a fluxului respectiv.
- SCT Sector instituțional. Ansamblu de entități instituționale, delimitat conform funcției economice principale și provenienței resurselor.
- SCV Sistem constitutiv. Sistem constituit din subiecți și relații, dispunând de structuri duale și funcționând conform principiului autoreglării.
- SDL Structură duală. Structură sistemică, organizată ierarhic într-o componentă conducătoare și o componentă condusă.
- SDR Solidaritatea. Proprietate definitivă a interacțiunii rețelei care relevă interdependența și codeterminarea între interacțiunile rețelei, asigurându-i stabilitate și orientare teleologică.
- SIC Subiect consumativ. Omul, în calitate de consumator final al bunurilor.
- SIM Subiect monetar. Omul, în calitate de generator primar și de utilizator final al monedei, fie în mod individual, fie în cadrul entităților sociale active.
- SIP Subiect productiv. Omul, în calitate de producător, în cadrul entităților economice productive, a bunurilor.
- SMA Stare monetară activă. Decalaje cantitative și temporale între fluxurile productive și monetare, generatoare de disponibilități, sau penurii monetare care determină angajarea entităților în fluxuri pur monetare (financiare).
- SMB Stare monetară beneficiară de monedă. Stare monetară generatoare de penurie monetară de nevoi, de finanțare, de cerere de monedă la nivelul entității productive, de orice natură.

-
- SMF Stare monetară furnizoare de monedă. Stare monetară generatoare de disponibilități monetare, de capacitate de finanțare, de ofertă de monedă la nivelul entității productive, de orice natură.
- SMP Structură modulară a matricei primare. Segmentarea matricei primare (AMP) în module (substraturi) care evidențiază distinct relațiile între subiecți, între entități, între piețe, caracteristice configurației arhitecturii.
- SRN Spectru relațiilor nodale. Orientarea relațiilor (fluxurilor) esențiale și definatorii ale rețelei spre noduri polarizante prin concentrare și centrare configurațională.
- TDA Traiectoria devenirii adaptative. Evoluția temporală a entității economice, a situației și performanțelor acesteia, prin modificarea parametrilor constitutivi și funcționali într-un mediu în schimbare, având ca obiectiv supraviețuirea și dezvoltarea.
- TER Tranзитivitatea. Proprietate definatorie a interacțiunii rețelei care relevă posibilitatea transferării mijlocite a potențialității, misiunii și vocației entităților între entități prin fluxuri și instrumente echipotențiale.
- TFF Titlu financiar. Titlu de valoare care conferă beneficiarului un drept de creanță.
- TFP Trezorerie financiară publică. Centru de acumulare și distribuire a veniturilor și cheltuielilor publice (bugetare) sub forma încasărilor și plăților.
- TRZ Trezorerie. Interfață a entității productive care realizează relațiile monetare ale entității productive în cadrul rețelei monetare, concretizate în fluxuri de încasări și plăți.
- TSC Translație scripturală. Transfer în cadrul burselor de valori, a titlurilor de valoare, din posesia unei entități, în posesia alteia, prin transmiterea înscrisului.
- TVL Titlu de valoare. Înscris emis de către o entitate economică, operabil sau nu, pe piețele financiare, prin care emitentul procură lichidități, conferind drept de creanță sau de proprietate deținătorului și generând un câștig.
- TVM Titluri de valoare pe termen mediu și lung. Titluri de valoare cu scadență peste 1 an. Obligațiuni și acțiuni.
- TVR Transfer valoric reglativ. Transfer, efectiv sau potențial, al valorii instrumentelor financiar-bancare între entitățile sociale active în scopul reglării (conservării, valorificării, multiplicării) valorii titlurilor financiare.
- TVS Titluri de valoare pe termen scurt. Titluri de valoare cu scadență sub 1 an.
- VAG Valoare adăugată. Soldul contului de producție, prin care se măsoară excedentul valorii bunurilor produse față de valoarea bunurilor consumate pentru producție.
- VCT Vocație. Totalitatea capabilităților și abilităților de care dispune o entitate activizată social.
- VED Venit disponibil. Venit format prin redistribuirea, sub formă de transferuri, a veniturilor primare.
- VEP Venit primar. Venituri repartizate factorilor de producție în procesul distribuirii primare.
- VFE Vector de flux de ieșire. Flux de monedă, de orice natură, ieșită din entitatea instituțională, purtătoare de instrumente (active) monetare și financiare.

- VFI Vector de flux monetar de intrare. Flux de monedă, de orice natură, intrată în entitatea instituțională, purtător de instrumente (active) monetare și financiare.
- VPP Venit din participarea productivă. Concretizare a monedei reale produsă de către entitățile productive și repartizate direct participanților (subiecților) la producerea acestei monede. Prin aceste venituri moneda reală devine monedă concretă.
- VRM Virament. Modalitate de realizare a încasărilor și plăților între entitățile economice prin conturi bancare.
- VSM Vectorul soldurilor monetare. Forma vectorială de reprezentare a diferenței dintre portofoliul activ și cel pasiv al entităților economice, al instituțiilor monetare.

Anexa nr.1

Matricele MOF pentru anii N-1 și N

MOE (N-1)								MOI (N-1)							
	f ₁	f ₂	f ₃	f ₄	f ₅	f ₆	Σ		e ₁	e ₂	e ₃	e ₄	e ₅	e ₆	Σ
e ₁	25	150	20	5	35	5	240	$\bar{f}_1$	30	200	15	30	10	15	300
e ₂	210	20	30	20	110	10	400	$\bar{f}_2$	155	22	10	16	79	20	302
e ₃	15	7	5	3	220	25	275	$\bar{f}_3$	18	33	4	8	6	3	72
e ₄	25	20	10	10	40	10	115	$\bar{f}_4$	6	17	5	8	3	2	41
e ₅	15	90	4	2	10	4	125	$\bar{f}_5$	30	130	210	35	12	8	425
e ₆	10	15	3	1	10	6	45	$\bar{f}_6$	7	9	23	8	6	7	60
Σ	300	302	72	41	425	60	1200	Σ	246	302	267	105	116	55	1200

MOE (N)								MOI (N)							
	f ₁	f ₂	f ₃	f ₄	f ₅	f ₆	Σ		e ₁	e ₂	e ₃	e ₄	e ₅	e ₆	Σ
e ₁	50	200	25	10	40	5	330	$\bar{f}_1$	60	233	35	22	12	13	375
e ₂	250	30	40	15	120	15	470	$\bar{f}_2$	210	35	6	20	87	12	370
e ₃	30	5	6	4	250	25	320	$\bar{f}_3$	0	40	10	8	5	5	88
e ₄	20	25	10	5	50	15	125	$\bar{f}_4$	12	9	5	6	3	2	37
e ₅	10	100	3	2	15	5	135	$\bar{f}_5$	35	104	221	70	41	14	485
e ₆	15	10	4	1	10	5	45	$\bar{f}_6$	8	19	23	14	2	4	70
Σ	375	370	88	37	485	70	1425	Σ	345	440	300	140	150	50	1425

Anexa nr.2

Matricele MAF pentru anii N-1 și N

MAI (N-1)								MAE (N-1)							
	$\bar{f}_1$	$\bar{f}_2$	$\bar{f}_3$	$\bar{f}_4$	$\bar{f}_5$	$\bar{f}_6$	Σ		i_1	i_2	i_3	i_4	i_5	i_6	Σ
$\bar{i}_1$	20	100	44	26	14	12	216	f_1	18	177	20	15	50	20	300
$\bar{i}_2$	175	80	12	5	10	16	298	f_2	90	101	60	40	6	5	302
$\bar{i}_3$	15	66	2	2	180	12	277	f_3	42	14	3	5	2	6	72
$\bar{i}_4$	20	45	4	4	186	14	273	f_4	23	6	2	3	4	3	41
$\bar{i}_5$	55	7	3	2	23	2	92	f_5	17	14	195	163	21	15	425
$\bar{i}_6$	15	4	7	2	12	4	44	f_6	14	14	15	11	4	2	60
Σ	300	302	72	41	425	60	1200	Σ	204	326	295	237	87	51	1200

MAI (N)								MAE (N)							
	$\bar{f}_1$	$\bar{f}_2$	$\bar{f}_3$	$\bar{f}_4$	$\bar{f}_5$	$\bar{f}_6$	Σ		i_1	i_2	i_3	i_4	i_5	i_6	Σ
$\bar{i}_1$	30	120	50	20	10	15	245	f_1	25	220	15	25	75	15	375
$\bar{i}_2$	210	90	15	7	15	20	357	f_1	125	80	100	45	13	7	370
$\bar{i}_3$	20	95	3	3	200	13	334	f_1	50	12	5	5	3	13	88
$\bar{i}_4$	25	50	6	2	220	16	319	f_1	14	8	5	3	4	3	37
$\bar{i}_5$	70	10	4	3	25	2	114	f_1	15	20	215	205	18	12	485
$\bar{i}_6$	20	5	10	2	15	4	56	f_1	13	15	12	20	6	4	70
Σ	375	370	81	37	485	70	1425	Σ	242	355	352	303	119	54	1425

Anexa nr.3

Lungimea vectorilor matricelor MOF și MAF

MOE (N-1)								MOI (N-1)							
	f ₁	f ₂	f ₃	f ₄	f ₅	f ₆	Lvc		e ₁	e ₂	e ₃	e ₄	e ₅	e ₆	Σ
e ₁	25	150	20	5	35	5	157.48	$\overline{f_1}$	30	200	15	30	10	15	300
e ₂	210	20	30	20	110	10	240.83	$\overline{f_2}$	155	22	10	16	79	20	302
e ₃	15	7	5	3	220	25	222.11	$\overline{f_3}$	18	33	4	8	6	3	72
e ₄	25	20	10	10	40	10	54.08	$\overline{f_4}$	6	17	5	8	3	2	41
e ₅	15	90	4	2	10	4	91.98	$\overline{f_5}$	30	130	210	35	12	8	425
e ₆	10	15	3	1	10	6	21.70	$\overline{f_6}$	7	9	23	8	6	7	60
	300	302	72	41	425	60	610.16	Lvc	161.97	242.58	212.12	50.72	81.03	27.40	610.16

MOE (N)								MOI (N)							
	f ₁	f ₂	f ₃	f ₄	f ₅	f ₆	Lvc		e ₁	e ₂	e ₃	e ₄	e ₅	e ₆	Σ
e ₁	50	200	25	10	40	5	211.78	$\overline{f_1}$	60	233	35	22	12	13	375
e ₂	250	30	40	15	120	15	282.58	$\overline{f_2}$	210	35	6	20	87	12	370
e ₃	30	5	6	4	250	25	253.18	$\overline{f_3}$	20	40	10	8	5	5	88
e ₄	20	25	10	5	50	15	62.25	$\overline{f_4}$	12	9	5	6	3	2	37
e ₅	10	100	3	2	15	5	101.80	$\overline{f_5}$	35	104	221	70	41	14	485
e ₆	15	10	4	1	10	5	21.61	$\overline{f_6}$	8	19	23	14	2	4	70
	375	370	88	37	485	70	725.78	Lvc	222.56	261.48	225.29	77.97	97.12	23.54	725.78

Anexa nr.3 (continuare)

Lungimea vectorilor matricelor MOF și MAF

MAI (N)								MAE (N)							
	$\bar{f}_1$	$\bar{f}_2$	$\bar{f}_3$	$\bar{f}_4$	$\bar{f}_5$	$\bar{f}_6$	Lvc		i_1	i_2	i_3	i_4	i_5	i_6	Lvc
$\bar{i}_1$	30	120	50	20	10	15	245	f_1	25	220	15	25	75	15	236.06
$\bar{i}_2$	210	90	15	7	15	20	357	f_2	125	80	100	45	13	7	185.12
$\bar{i}_3$	20	95	3	3	200	13	334	f_3	50	12	5	5	3	13	53.59
$\bar{i}_4$	25	50	6	2	220	16	319	f_4	14	8	5	3	4	3	17.86
$\bar{i}_5$	70	10	4	3	25	2	114	f_5	15	20	215	205	18	12	298.90
$\bar{i}_6$	20	5	10	2	15	4	56	f_6	13	15	12	20	6	4	31.46
	226.55	184.80	53.72	21.79	299.29	32.71	645.70	Lvc	242	355	352	303	119	54	646.05

MAI (N-1)								MAE (N-1)							
	$\bar{f}_1$	$\bar{f}_2$	$\bar{f}_3$	$\bar{f}_4$	$\bar{f}_5$	$\bar{f}_6$	Lvc		i_1	i_2	i_3	i_4	i_5	i_6	Lvc
$\bar{i}_1$	20	100	44	26	14	12	216	f_1	18	177	20	15	50	20	187.56
$\bar{i}_2$	175	80	12	5	10	16	298	f_1	90	101	60	40	6	5	153.50
$\bar{i}_3$	15	66	2	2	180	12	277	f_1	42	14	3	5	2	6	45.10
$\bar{i}_4$	20	45	4	4	186	14	273	f_1	23	6	2	3	4	3	24.56
$\bar{i}_5$	55	7	3	2	23	2	92	f_1	17	14	195	163	21	15	256.41
$\bar{i}_6$	15	4	7	2	12	4	44	f_1	14	14	15	11	4	2	27.53
	186.82	151.15	46.45	27.00	260.70	27.57	545.09		204	326	295	237	87	51	548.87

Anexa nr.5

Matricea MIB, cu valori convenționale în anii N-1 și N

MSE (N-1)=MOE (N-1)*MES (N-1)								MSI (N-1)=MOI (N-1)*MIS (N-1)							
	i ₁	i ₂	i ₃	i ₄	i ₅	i ₆	Σ		e ₁	e ₂	e ₃	e ₄	e ₅	e ₆	Σ
e ₁	6325,5	7190,5	4996	3712	1027	749	24000	$\bar{i}_1$	12395	7111	5550.5	4829	2606.5	7072.5	39578
e ₂	54,5	14509	7339	6064	4431	2252	34649,5	$\bar{i}_2$	4024	6378.6	10479.1	10771	2170.1	4654.9	38493
e ₃	2221,7	2567,3	11020,5	9109,8	1553,1	1027,6	27500	$\bar{i}_3$	2242.9	1694.8	1757.9	1684.1	696.5	1547.4	9656
e ₄	2285	2847,5	2746,5	2247	845,5	528,5	11500	$\bar{i}_4$	1174.8	887.3	739.6	714.6	643.4	883.6	5073
e ₅	3251,2	4131,5	2478,1	1761,8	536,9	340,5	12500	$\bar{i}_5$	9324.1	9596.5	4903	4955	10905	9179.7	48875
e ₆	918,2	1337,1	993	769,4	304,3	178	4500	$\bar{i}_6$	885	1116	779.4	807.7	1419.9	1093.4	6123
Σ	15056,1	32582,9	29573,1	23664	8697,8	5075,6	114649,5	Σ	30062	26804	24232	23774	18463	24463	147798

MSE (N)=MOE (N)*MES (N)								MSI (N)=MOI (N)*MIS (N)							
	i ₁	i ₂	i ₃	i ₄	i ₅	i ₆	Σ		e ₁	e ₂	e ₃	e ₄	e ₅	e ₆	Σ
e ₁	9111	8077	7739	4829,5	2084	1159,5	33000	$\bar{i}_1$	14154	8853	7827	8219,4	3389,6	9209,3	51652,3
e ₂	6180,5	16979	78257	7883,5	5976	2156	117432	$\bar{i}_2$	5496,3	8330,4	13149,5	12949	2192,3	6383,3	48500,8
e ₃	2102,4	3594	11870,7	11594	1821,1	1018,2	32000,4	$\bar{i}_3$	2626,6	2005,5	1979,9	2029,7	981,9	1983,4	11607
e ₄	2170,5	2482	3356	3075,5	889,5	526,5	12500	$\bar{i}_4$	733,4	827,9	925,9	927,3	552,7	764,1	4731,3
e ₅	3832,7	2998,5	3535,6	2096,3	680,3	356,6	13500	$\bar{i}_5$	8585,2	10416	5322,6	6434,9	12929	9628,7	53316,4
e ₆	827	1319	895,8	818,4	439,4	199,8	4499,4	$\bar{i}_6$	1402,3	1512	1004,6	1091,6	1680,3	1490,2	8181
Σ	24224,1	35449,5	105654,1	30297,2	11890,3	5416,6	212931,8	Σ	32997,8	31944,8	30209,5	31651,9	21725,8	29459	177988,8

Anexa nr.6

Matricele MFI pentru anii N-1 și N

Matricea MFI pentru anul N-1

	$\bar{e}_1$	$\bar{e}_2$	$\bar{e}_3$	$\bar{e}_4$	$\bar{e}_5$	$\bar{e}_6$	Σ
e ₁	13314,42	11329,83	12760,67	12475,34	5022,22	9946,54	64849,02
e ₂	19227,19	19383,61	22290,83	22284,18	10610,36	16561,69	110357,86
e ₃	8867,95	7498,61	7376,08	7197,56	4329,44	6814,66	42084,30
e ₄	4582,21	4976,39	5356,95	5255,15	2546,42	4399,02	28227,13
e ₅	6985,91	6076,80	6989,73	6856,73	2663,78	5291,81	34864,75
e ₆	2288,75	2054,26	2305,34	2270,93	1005,26	1792,25	11716,80
Σ	56377,44	51319,50	57079,60	56339,89	26177,48	44805,96	292099,87

Matricea MFI pentru anul N

	$\bar{e}_1$	$\bar{e}_2$	$\bar{e}_3$	$\bar{e}_4$	$\bar{e}_5$	$\bar{e}_6$	Σ
e ₁	21673,93	19092,38	20957,15	21433,51	8774,98	17629,77	109561,72
e ₂	26146,51	28388,47	32840,60	33465,55	15109,77	24759,80	160710,70
e ₃	10625,61	10246,55	10866,80	11149,25	5832,44	9375,84	58096,49
e ₄	6380,88	599,94	6438,11	6594,08	3017,83	5418,77	33772,61
e ₅	8789,41	7536,11	8234,76	8421,59	3358,98	7013,29	43354,13
e ₆	2596,93	2566,76	2889,26	2950,43	1304,54	2297,19	14605,10
Σ	76213,27	73753,21	82226,68	84014,41	37398,52	66494,66	420100,74

Structura matricelor MFI pentru anii N-1 și N

Structura matricei MFI pentru anul N-1 (%)

	$\bar{e}_1$	$\bar{e}_2$	$\bar{e}_3$	$\bar{e}_4$	$\bar{e}_5$	$\bar{e}_6$	Σ
e ₁	4,56	3,88	4,37	4,27	1,72	3,41	22,20
e ₂	6,58	6,64	7,63	7,63	3,63	5,67	37,78
e ₃	3,04	2,57	2,53	2,46	1,48	2,33	14,41
e ₄	1,95	1,70	1,83	1,80	0,87	1,51	9,66
e ₅	2,39	2,08	2,39	2,35	0,91	1,81	11,94
e ₆	0,78	0,70	0,79	0,78	0,34	0,61	4,01
Σ	19,30	17,57	19,54	19,29	8,96	15,34	100,00

Structura matricei MFI pentru anul N (%)

	$\bar{e}_1$	$\bar{e}_2$	$\bar{e}_3$	$\bar{e}_4$	$\bar{e}_5$	$\bar{e}_6$	Σ
e ₁	5,16	4,54	4,99	5,10	2,09	4,20	26,08
e ₂	6,22	6,76	7,82	7,97	3,60	5,89	38,26
e ₃	2,53	2,44	2,59	2,65	1,39	2,23	13,83
e ₄	1,52	1,41	1,53	1,57	0,72	1,29	8,04
e ₅	2,09	1,79	1,96	2,00	0,80	1,67	10,32
e ₆	0,62	0,61	0,69	0,70	0,31	0,55	3,48
Σ	18,14	17,56	19,57	20,00	8,90	15,83	100,00

Anexa nr. 8

Modificarea ponderilor elementelor matriceale în anul N față de anul N-1 (%)

	$\bar{e}_1$	$\bar{e}_2$	$\bar{e}_3$	$\bar{e}_4$	$\bar{e}_5$	$\bar{e}_6$	$\Sigma(e_k)$	$\Sigma e_k $
e_1	0,60	0,67	0,62	0,83	0,37	0,79	3,88	3,88
e_2	-0,36	0,12	0,19	0,34	-0,04	0,22	0,47	1,26
e_3	-0,51	-0,13	0,06	0,19	-0,09	-0,10	-0,58	1,08
e_4	-0,43	-0,29	-0,30	-0,23	-0,15	-0,22	-1,62	1,62
e_5	-0,30	-0,29	-0,43	-0,34	-0,11	-0,14	-1,62	1,62
e_6	-0,17	-0,09	-0,10	-0,08	-0,03	-0,07	-0,53	0,53
$\Sigma(e_j)$	-1,16	-0,01	0,03	0,71	-0,06	0,49	0,00	2,46
$\Sigma e_j $	2,36	1,59	1,70	2,01	0,80	1,54	-	10,00

Anexa nr. 9

Evoluția valorilor ponderilor elementelor matriceale în anul N față de anul N-1

	$\bar{e}_1$	$\bar{e}_2$	$\bar{e}_3$	$\bar{e}_4$	$\bar{e}_5$	$\bar{e}_6$	Σ
e_1	1,63	1,69	1,64	1,72	1,75	1,77	1,69
e_2	1,36	1,46	1,47	1,50	1,42	1,50	1,46
e_3	1,20	1,37	1,47	1,55	1,35	1,38	1,38
e_4	1,12	1,19	1,20	1,25	1,19	1,23	1,20
e_5	1,26	1,24	1,18	1,23	1,26	1,33	1,24
e_6	1,13	1,25	1,25	1,30	1,30	1,28	1,25
Σ	1,35	1,44	1,44	1,49	1,43	1,48	1,44

Matricea duală pentru anii 1994 și 1997

<i>MCT</i>							<i>MDT</i>								
Creanțe (r)							e	Datorii (g)							
Σ	i_6	i_5	i_4	i_3	i_2	i_1		i_1	i_2	i_3	i_4	i_5	i_6	Σ	
Anul 1994															
3220	16	-4	0	2087	0	1121	e_1	0	0	0	1269	0	0	1269	
17544	8	12	7492	916	8013	1103	e_2	-8	8417	5	10869	504	0	19787	
11733	202	590	7465	0	0	3476	e_3	7404	0	3188	322	62	358	11334	
3248	0	0	478	0	356	2414	e_4	20	-168	0	4358	0	0	4210	
2699	358	565	1578	0	32	166	e_5	1038	154	0	28	596	203	2019	
342	0	4	-37	190	11	174	e_6	0	-9	0	135	0	23	167	
38786	584	1167	16976	3193	8412	8454	Σ	8454	8412	3193	16981	1162	584	38786	
Anul 1997															
22762	170	674	4960	13427	-40	3571	e_1	0	8	0	20993	0	0	21001	
83661	92	-115	20470	3467	55901	3846	e_2	0	55956	0	29434	12836	0	98226	
30581	716	12064	6129	76	-6	11602	e_3	10162	95	16557	-410	1025	201	27630	
10728	0	0	8790	0	1348	590	e_4	-275	357	0	6858	11018	0	17958	
28370	201	15088	16395	0	-1469	-1845	e_5	8398	-760	0	738	2825	716	11917	
1135	0	0	774	-413	253	521	e_6	0	331	0	-95	7	262	505	
177237	1179	27711	57518	16557	55987	18285	Σ	18285	55987	16557	57518	27711	1179	177237	

e_6 – cuprinde institutelor de asigurare și administrative private.

i_2 – cuprinde convențional creditul comercial (evident, aceasta este o substitutivă din motive metodologice).

i_6 – cuprinde aurul financiar, DST, poziția financiară și rezervele tehnice de asigurare.

Matricea interacțiunilor dedusă din tabelul operațiunilor financiare

Anul 1994

Datorii / Creanțe	e ₁	e ₂	e ₃	e ₄	e ₅	e ₆	Σ
e ₁	0	0	3204	0	0	16	3220
e ₂	1156	14043	2103	20	100	119	17541
e ₃	1130	3429	2339	3920	1899	34	11734
e ₄	0	789	2439	2	19	0	3249
e ₅	0	1542	890	268	0	0	2700
e ₆	0	-17	359	0	0	33	336
Σ	1269	19786	11334	4210	2018	169	38782

Anul 1997

Datorii / Creanțe	e ₁	e ₂	e ₃	e ₄	e ₅	e ₆	Σ
e ₁	0	5111	17410	63	0	178	22762
e ₂	19765	55925	7484	356	-304	435	83661
e ₃	762	3263	3315	11107	12244	-109	30582
e ₄	0	9971	769	9	-21.0	0	10728
e ₅	0	23403	-1457	6423	0	0	28369
e ₆	475	552	108	0	0		1135
Σ	21002	98225	27629	17958	11919	504	177237

Anexa nr.11 (continuare)

Diferențe (structura anului 1997 – structura anului 1994) - % -

	e₁	e₂	e₃	e₄	e₅	e₆	Σ(e_k)	Σ e_k
e₁	0,00	2,88	1,56	0,04	0,00	0,06	4,54	4,54
e₂	8,17	-4,65	-1,20	0,15	-0,43	-0,06	1,98	14,66
e₃	0,14	-7,00	-4,16	-3,84	2,01	-0,15	-13,00	17,30
e₄	0,00	3,59	-5,85	0,00	-0,06	0,00	-2,32	9,51
e₅	0,00	9,23	-3,12	2,93	0,00	0,00	9,04	15,28
e₆	0,27	0,36	-0,86	0,00	0,00	0,00	-0,24	1,49
Σ(e_i)	8,58	4,41	-13,63	-0,72	1,52	-0,15	0,00	62,78
Σ e_i 	8,58	27,71	16,76	6,96	2,50	0,27		

Anexa nr.12

Analiza matricei duale

Anul 1994

Datorii Creanțe	e₁	e₂	e₃	e₄	e₅	e₆	Σ	Lvc
e₁	0	0	3204	0	0	16	3220	3204,04
e₂	1156	14043	2103	20	100	119	17541	14247,43
e₃	113	3429	2339	3920	1899	34	11734	6017,93
e₄	0	789	2439	2	19	0	3249	2563,51
e₅	0	1542	890	268	0	0	2700	1800,47
e₆	0	-17	359	0	0	0	342	359,40
Σ	1269	19786	11334	4210	2018	169	38786	23310,53
Lvc	1161,51	14559,0	5198,93	3929,20	1901,73	124,79	21764,76	

Anexa nr.12 (continuare)

Anul 1997

Datorii / Creanțe	e ₁	e ₂	e ₃	e ₄	e ₅	e ₆	Σ	Lvc
e ₁	0	5111	17410	63	0	178	22762	18145,69
e ₂	19765	55925	7484	356	-304	435	83661	59788,62
e ₃	762	3263	3315	11107	12244	-109	30582	17190,40
e ₄	0	9971	769	9	-21	0	10728	10000,64
e ₅	0	23403	-1457	6423	0	0	28369	24312,10
e ₆	475	552	108	0	0	0	1135	736,20
Σ	21002	98225	27629	17958	11919	504	177237	106383,28
Lvc	19785,39	61739,79	19308,90	12835,54	12247,79	482,48	96817,91	

Structura anului 1994 - % -

Datorii / Creanțe	e ₁	e ₂	e ₃	e ₄	e ₅	e ₆	Σ
e ₁	0,00	0,00	8,26	0,00	0,00	0,04	8,30
e ₂	2,98	36,21	5,42	0,05	0,26	0,31	45,23
e ₃	0,29	8,84	6,03	10,11	4,90	0,09	30,25
e ₄	0,00	2,03	6,29	0,01	0,05	0,00	8,38
e ₅	0,00	3,98	2,29	0,69	0,00	0,00	6,96
e ₆	0,00	-0,04	0,93	0,00	0,00	0,00	0,88
Σ	3,27	51,01	29,22	10,85	5,20	0,44	100,00

Anexa nr.12 (continuare)

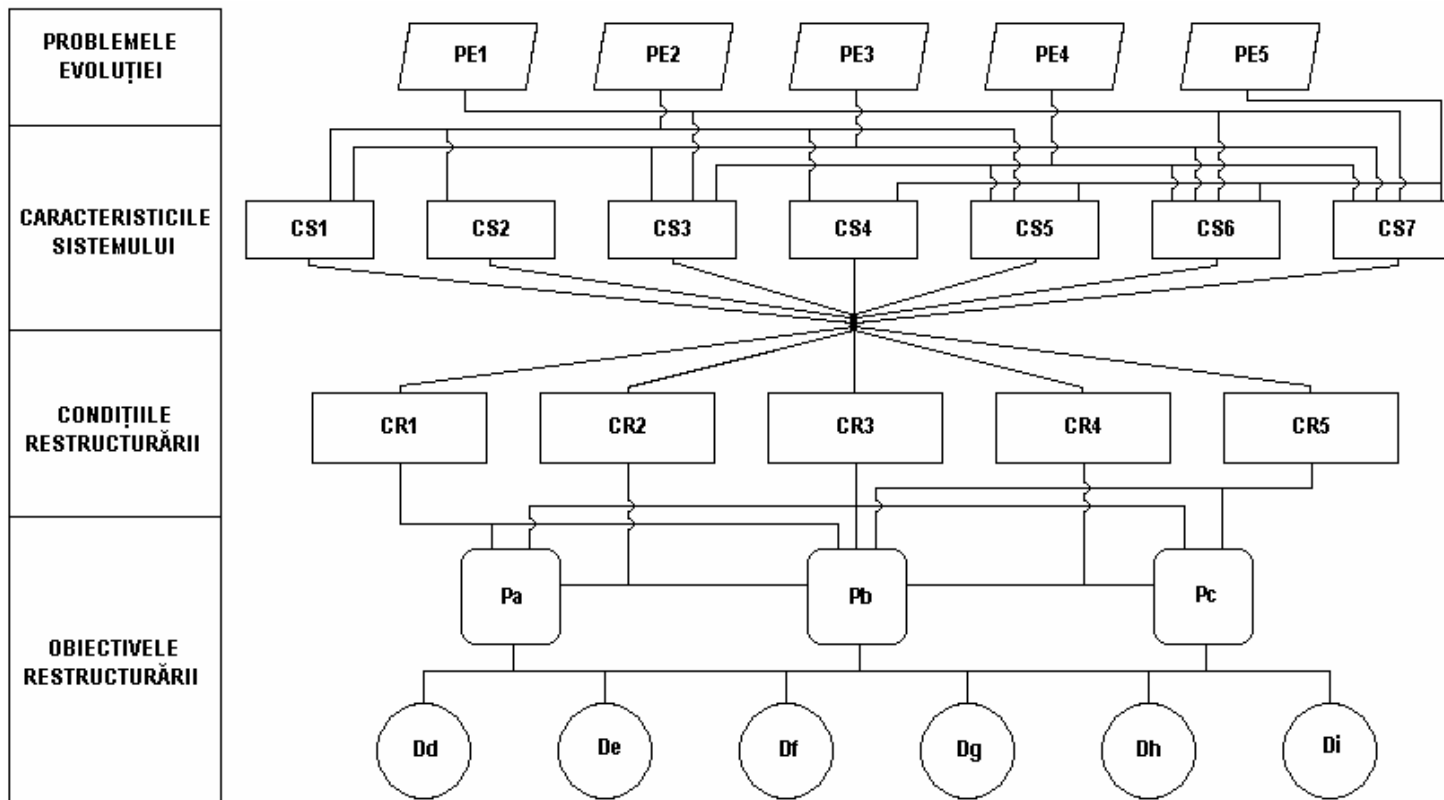
Structura anului 1994 - % -

Datorii \ Creanțe	e ₁	e ₂	e ₃	e ₄	e ₅	e ₆	Σ
e ₁	0,00	2,88	9,82	0,04	0,00	0,10	12,84
e ₂	11,15	31,55	4,22	0,20	-0,17	0,25	47,20
e ₃	0,43	1,84	1,87	6,27	6,91	-0,06	17,25
e ₄	0,00	5,63	0,43	0,01	-0,01	0,00	6,05
e ₅	0,00	13,20	-0,82	3,62	0,00	0,00	16,01
e ₆	0,27	0,31	0,06	0,00	0,00	0,00	0,64
Σ	11,85	55,42	15,59	10,13	6,72	0,28	100,00

Dinamica

Datorii \ Creanțe	e ₁	e ₂	e ₃	e ₄	e ₅	e ₆	Σ
e ₁	0	0	5,43	0	0	11,13	7,07
e ₂	17,10	3,98	3,56	17,80	-3,04	3,66	4,77
e ₃	6,74	0,95	1,42	2,83	6,45	-3,21	2,61
e ₄	0	12,64	0,32	4,50	-1,11	0	3,30
e ₅	0	15,18	-1,64	23,97	0	0	10,51
e ₆	0	-32,47	0,30	0	0	0	3,32
Σ	16,55	4,96	2,44	4,27	5,91	2,98	4,57

Diagrama de relații

Anexa nr.13 (continuare)

PE1 – Inadecvarea procesului de transformare
PE2 – Reglementare defectuoasă și incompletă
PE3 – Incompatibilitatea ordinii și ritmului reformei
PE4 – Promovarea privatizării comandate
PE5 – Deschiderea imprudentă a economiei

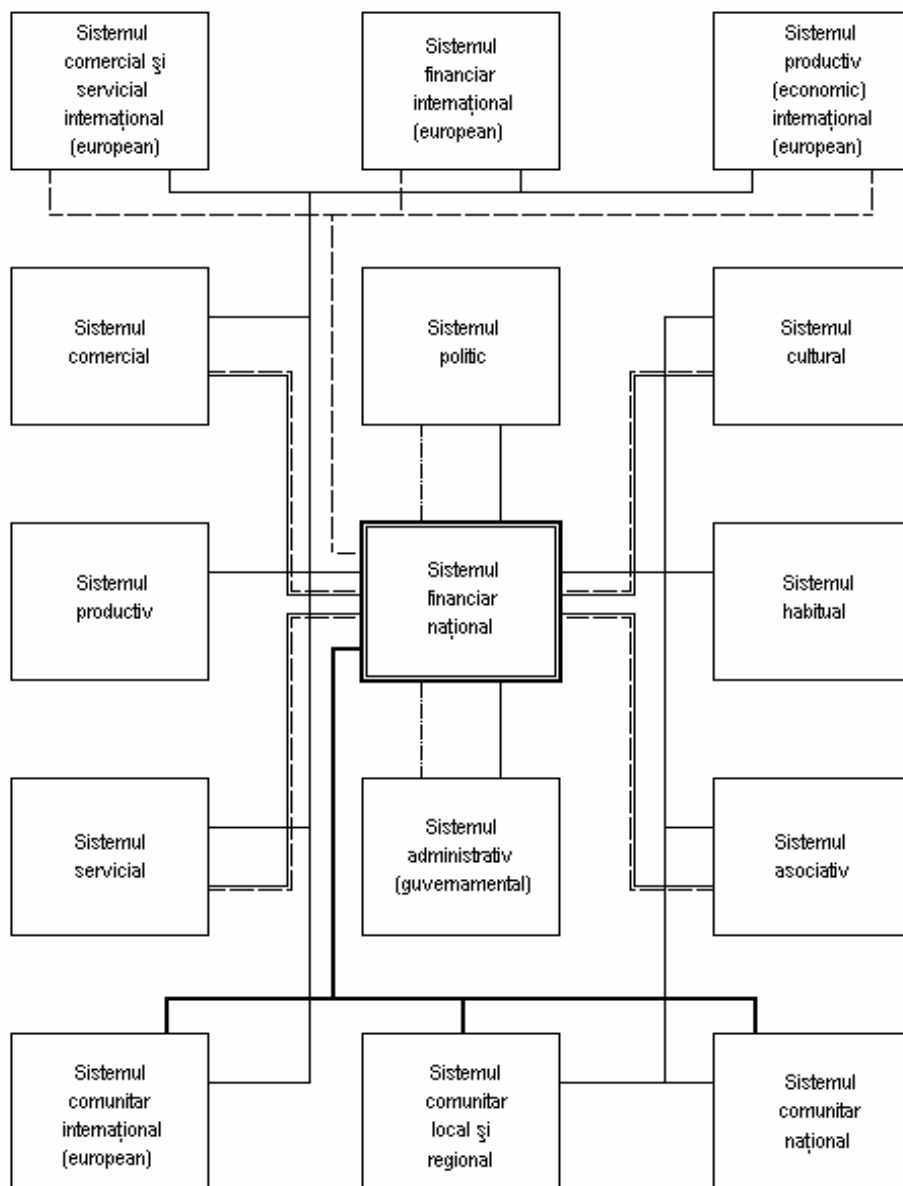
CS1 – Incompletitudine instituțională
CS2 – Insuficiență instrumentală
CS3 – Incapacitate de economisire
CS4 – Incongruența componentelor sistemului
CS5 – Supraveghere inadecvată
CS6 – Intruziunea capitalului extern
CS7 – Slaba participare la finanțare

CR1 – Asigurarea cadrului reglementativ
CR2 – Climat social propice
CR3 – Reconstrucția transformativă a economiei
CR4 – Adecvarea la dinamica ciclică
CR5 – Mediu financiar extern favorabil

Pa - Transformarea reglementată a sistemului financiar
Pb - Instituirea liberalizării controlate
Pc - Integrarea rețelei financiare românești
în spațiul financiar european și internațional

Dd - Armonizarea și complementarizarea activităților
De - Diversificarea și specificizarea instrumentelor financiare
Df - Furnizarea unor informații echipotente și complete în economie
Dg - Constituirea unor portofolii active
Dh - Deschiderea gestională a rețelelor financiare românești spre exterior
Di - Realizarea unui management performant și responsabil

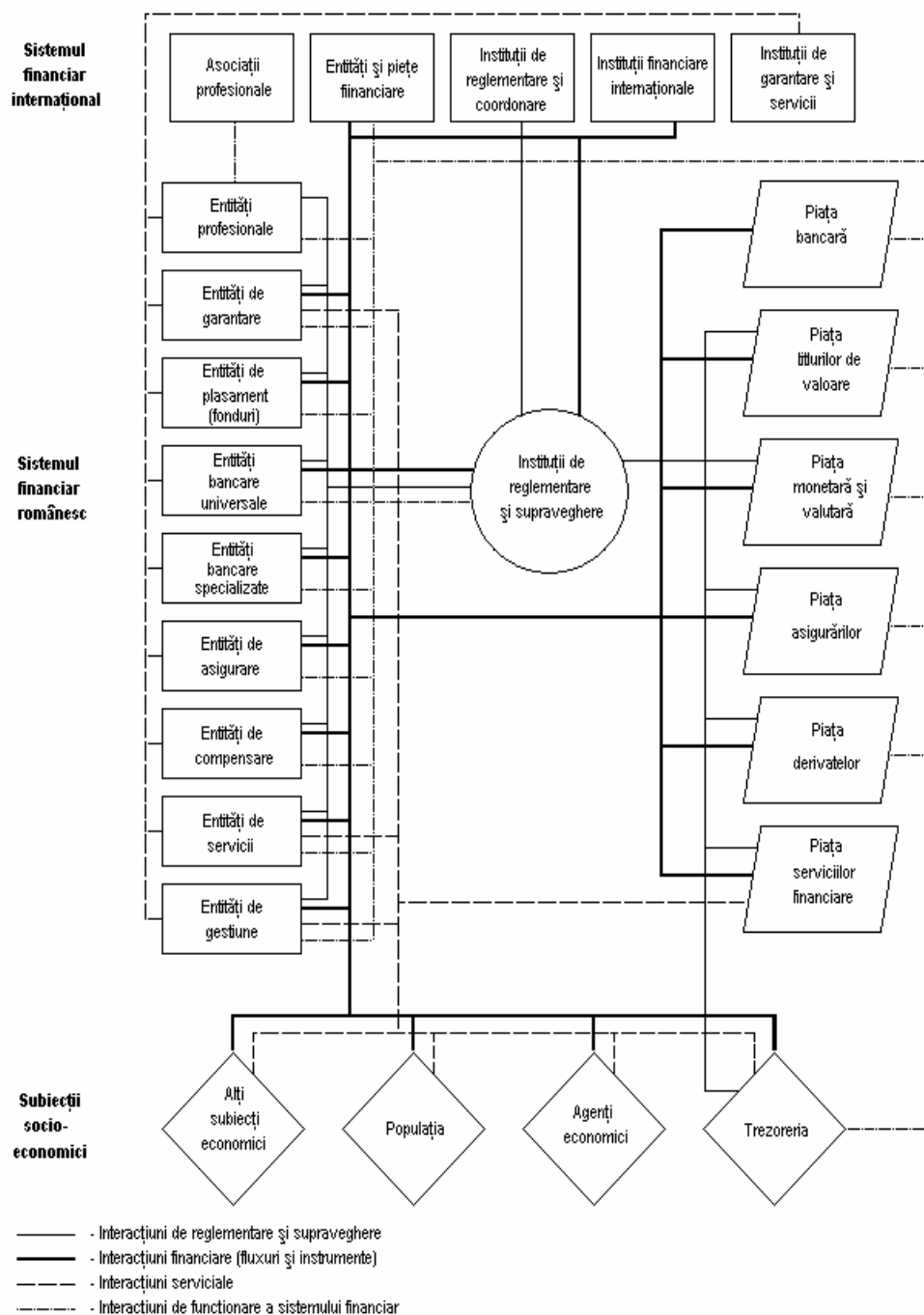
Rețeaua interactivă

- - Interacțiuni (fluxuri și instrumente financiare)
- - Interacțiuni de integrare comunitară
- - - - Interacțiuni de integrare europeană (internațională)
- ..... Interacțiuni de guvernare
- ==== - Interacțiuni de cooperare

Rețeaua endogenă a sistemului financiar

Rețeaua entității bancare

